

Begroting 2021

**Gemeente
Altena**

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Raadsvoorstel	3
Programma's	14
- Programma 1 Inwoner en Bestuur	15
- Programma 2 Altena samenredzaam	28
- Programma 3 Veelzijdig Altena	42
- Programma 4 Duurzaam Altena	58
- Programma 5 Bereikbaar Altena	70
- Programma 6 Financiën	79
o Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	83
o Overhead	84
o Vennootschapsbelasting	85
Paragrafen:	86
- Lokale heffingen	87
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing	97
- Onderhoud kapitaalgoederen	108
- Financiering	111
- Bedrijfsvoering	114
- Verbonden partijen	118
- Grondbeleid	137
Financiële begroting	139
- Overzicht baten, lasten en saldi per programma	140
- Overzicht incidentele baten en lasten	141
- Toelichting incidentele baten en lasten	144
- Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	145
- Ramingsgrondslagen begroting	146
- Geprognoseerde balans	147
- EMU saldo	148
- Staat van reserves en voorzieningen	149
- Investeringsplan 2021 - 2024	151
- Lasten en baten per taakveld	154

Voorwoord

Aan de raad van de gemeente Altena,

Voor u ligt de Begroting 2021 aan, inclusief de Meerjarenraming 2022-2024. We zijn trots u een sluitend meerjarenperspectief te kunnen aanbieden. Dat is gelet op de landelijke ontwikkelingen niet vanzelfsprekend. Met name in het sociaal domein staan we de komende tijd nog voor grote uitdagingen die inmiddels ook voortvarend zijn opgepakt.

De coronacrisis grijpt inmiddels diep in in onze maatschappij. De gevolgen op de lange termijn laten zich niet voorspellen. Uiteraard zullen we de ontwikkelingen nauwlettend volgen. Als college werken we aan scenarioanalyses om de consequenties voor onze gemeente te kunnen volgen en daar waar noodzakelijk bij te sturen.

Vanwege de coronacrisis hebben we er dit jaar voor gekozen geen Kadernota te maken als voorloper voor de begroting. De beperkingen om fysiek te vergaderen speelden daarbij een belangrijke rol. Tegelijkertijd hebben we de afgelopen periode veel grote dossiers behandeld. Deze hebben we qua financiële vertaling samengebracht in een tweetal Kaderbrieven. Op die manier hebben we u in uw rol maximaal gefaciliteerd om de integrale afweging dit jaar op één moment, namelijk tijdens de begrotingsbehandeling, te maken.

De opbouw van de begroting is inmiddels bekend. De beleidsdoelen in de voorliggende begroting zijn herkenbaar vanuit het Bestuursakkoord 'Samen bouwen aan een kernachtig Altena'. Daarin is het fundament gelegd, waarop wij met het Collegeprogramma 2019-2022 hebben voortgebouwd. In de Bestuursrapportages wordt gerapporteerd over de voortgang van de beleidsdoelen. Deze cyclus zullen we de komende tijd verder verfijnen. Daarbij blijft een aandachtspunt om ook de financiële begroting scherper te krijgen en verder te ontdoen van 'lucht'. De eerste resultante daarvan heeft er mede aan bijgedragen dat we nu een financieel sluitend perspectief kunnen aanbieden.

In 2021 gaan we voortvarend verder met de uitvoering van de ambities en wensen uit het Bestuursakkoord en Collegeprogramma. Een gezonde, veilige, duurzame en inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet heeft wederom de volle aandacht. Als Global Goals Gemeente gaan we actief aan de slag met de duurzame ontwikkelingsdoelen. We gaan door met het invulling geven aan de gewenste bestuurlijke vernieuwing en aan onze lijfspreuk 'van buiten naar binnen'. We doen het als raad en college niet alleen, maar samen met de samenleving. Wij hebben veel vertrouwen in de daarin aanwezige krachten en zien de toekomst daarom positief tegemoet.

Almkerk, oktober 2020

Het college van burgemeester en wethouders

Raadsvoorstel

Onderwerp

Begroting 2021

Samenvatting

Voor de gemeente Altena is de Begroting 2021 inclusief de Meerjarenraming 2022-2024 opgesteld. In de Begroting 2021 bouwt voort op de Kaderbrief 2021. De Begroting 2021 laat een positief saldo zien. De raad wordt voorgesteld de Begroting 2021 vast te stellen.

Voorstel

1. De Begroting 2021, inclusief de mutaties in de reserves, vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2022-2024;
2. De exploitatiebudgetten voor het jaar 2021 te voteren op het niveau van de programma's;
3. In te stemmen met de B-investeringen voor het begrotingsjaar 2021 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen;
4. Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2021 vast te stellen.

Inleiding

De Begroting 2021, inclusief de Meerjarenraming 2022-2024, bouwt voort op de Kaderbrief 2021.

Beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door de Gemeentewet, de regelgeving in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Financiële verordening 2019.

Beoogd resultaat

Doel van dit voorstel is vaststelling van de Begroting 2021 van de gemeente Altena door de raad vóór 15 november 2019, zodat voldaan wordt aan (één van) de eisen van de provincie voor repressief toezicht.

Argumenten

- 1.1 De Begroting 2021 moet ter goedkeuring aan de provincie aangeboden worden. Om te voldoen aan de voorwaarden voor repressief (regulier) toezicht eist de provincie een structureel sluitende Begroting 2021. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt (structureel sluitend laatste jaar van de Meerjarenraming 2022-2024). De ramingen moeten tevens volledig, realistisch en haalbaar

Datum voorstel

29 september 2020

Kenmerk

D2020-09-008202 / 2020-024999

Opgesteld door

Canan Keulemans-Hepözdil

Telefoonnummer

0183-516301

Team

Team Financiën

Portefeuillehouder

J.P. Tanis

Gemeentehuis Altena

Sportlaan 170

4286 ET Almkerk

Postbus 5

4286 ZG Almkerk

T (0183) 516100

E info@gemeenteAltena.nl

zijn. Daarnaast geldt als voorwaarde dat de jaarrekening vóór 15 juli en de begroting vóór 15 november wordt ingediend. De Begroting 2021 en de Meerjarenraming 2022-2024 laten vanaf het jaar 2022 een structureel positief / sluitend begrotingssaldo zien. Daarmee voldoet de Begroting 2021 aan de eisen van de provincie voor repressief toezicht.

- 2.1 Met het voteren van de exploitatiebudgetten op het niveau van de programma's autoriseert de raad het college in 2021 binnen de programma's uitgaven te doen.
- 2.2 Het Investeringsplan 2021-2024 bevat de voor de jaren 2021 tot en met 2024 voorgenomen investeringen en geeft de bijbehorende jaarlijkse kapitaallasten weer.
- 2.3 De investeringen zijn onderverdeeld in A- en B-investeringen. Op A-investeringen zal het college separaat met een raadsvoorstel bij de raad terugkomen. Voor B-investeringen, met name vervangingsinvesteringen, geldt dat na instemming met de Begroting 2021 van de raad het college voor het begrotingsjaar direct over de investeringsbudgetten kan beschikken.
- 4.1 In de nota Grondbeleid Altena 2019 is opgenomen dat jaarlijks bij de begroting de herziening van de grondexploitaties plaatsvindt. De gemeente Altena kent 13 grondexploitatieplannen verspreid over de diverse kernen van de gemeente. Daarnaast is ook de stand van zaken met betrekking tot de vrijkomende schoollocaties opgenomen. Met de vaststelling van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2021 autoriseert uw raad, conform beleidsuitgangspunt Nota Grondbeleid Altena 2020, de budgetten ter uitvoering van de grondexploitaties aan het college.

Kantttekeningen

Niet van toepassing.

Financiën

Het financieel perspectief zoals geschetst in de Kaderbrief 2021 is het uitgangspunt voor de Begroting 2021 en de Meerjarenraming 2022-2024. De mutaties in de Kaderbrief 2021 (mutaties Kaderbrief 2021 conform bijlage 2, autonome ontwikkelingen, onderwerpen in voorbereiding en ombuigingen) zijn in de Begroting 2021 verwerkt.

Daar waar actuelere ramingen beschikbaar zijn, zijn deze aangepast. Dit geldt bijvoorbeeld voor de onderwerpen in voorbereiding zoals de beheerplannen buitenruimte en diverse harmonisaties; voor deze dossiers is uitgegaan van de varianten zoals in de respectievelijke raadsvoorstellen zijn opgenomen.

Ook de voorstellen die ten tijde van de aanbidding van deze begroting nog niet door uw raad zijn behandeld (IHP, accommodatiebeleid en subsidiebeleid), zijn conform de concept raadsvoorstellen in de begroting verwerkt. Daarmee hebben we alle onderwerpen uit de Kaderbrief 2021 op het toen bekende ambitieniveau in de Begroting 2021 verwerkt.

Naast het financieel perspectief uit de Kaderbrief 2021 is sprake van financieel-technische aanpassingen op basis van voortschrijdend inzicht (personeelslasten, kapitaallasten) en onvermijdelijke lasten (gemeentelijke bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen).

Hieronder wordt stapsgewijs de opstelling van de Begroting 2021 toegelicht. De bedragen zijn steeds weergegeven in duizenden euro. Het uitgangspunt is het vastgestelde begrotingssaldo na de Eerste Bestuursrapportage 2020.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldo 2021-2024	-230	-656	-1.665	-1.665
Mutaties Eerste Bestuursrapportage 2020	515	296	246	246
Vastgesteld Begrotingssaldo 2021-2024	285	-360	-1.418	-1.418

Onderstaand worden eerste de mutaties aangegeven en toegelicht die in de Kaderbrief 2021 zijn gemeld. Daarna volgen de mutaties die zich na de Kaderbrief 2021 hebben voorgedaan.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Mutaties Kaderbrief 2021 conform bijlage 2	535	313	332	229
Prognose ontwikkeling Sociaal Domein	2.366	3.421	4.398	4.398
Algemene uitkering Meicirculaire 2020	555	383	865	-375
Structurele effecten Jaarrekening 2019	-293	-293	-293	-293
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	59	260	260	260
Beheerplannen buitenruimte (netto-effect)	405	494	564	799
Beheerplannen gebouwen	927	477	477	477
Harmonisatie subsidiebeleid	105	105	105	105
Harmonisatie begraafplaatsenbeleid	36	48	105	92
Actualisatie projecten (insteekhaven)	0	137	136	135
Ombuigingen programma 2 7,5%	-1.000	-1.933	-3.142	-3.142
Stelpost Algemene uitkering LPO 2019	-800	-800	-800	-800
Inzet vrijval reserve Sociaal domein	-1.366	0	0	0
Mutaties gemeld in Kaderbrief 2021	1.529	2.612	3.007	1.886

Mutaties gemeld in Kaderbrief 2021

Mutaties Kaderbrief 2021

De Kaderbrief 2021 bevat naast de mutaties uit de Eerste Bestuursrapportage 2020 ook mutaties die in of met ingang van het jaar 2021 aan de orde zijn. Het financiële effect van deze mutaties, weergegeven in bijlage 2 van de Kaderbrief 2021, is nu in de Begroting 2021 verwerkt.

Prognose ontwikkeling Sociaal Domein

In de eerste helft van 2020 is de raad met diverse Raadsinformatiebrieven nader geïnformeerd over de forse stijging van de kosten in het sociaal domein. De stijging die in 2019 is waargenomen, zet in 2020 en de daaropvolgende jaren door, met name bij de Wmo. Voor de prognose van de kostenontwikkeling is een inschatting gemaakt op basis van twee scenario's. Op grond hiervan is de verwachting dat de overschrijding in 2023 en 2024 oploopt naar een bedrag van € 4,4 miljoen. Dit perspectief was opgenomen in de Kaderbrief 2021 en is nu in de Begroting 2021 verwerkt.

Algemene uitkering Meicirculaire 2020

Direct na het verschijnen van de Meicirculaire 2020 is een eerste inschatting gemaakt van de omvang van de algemene uitkering die de gemeente de komende begrotingsperiode uit het gemeentefonds ontvangt. De doorrekening van de Meicirculaire 2020 is in de Begroting 2021 verwerkt.

Structurele effecten Jaarrekening 2019

In de Jaarrekening 2019 is sprake van afwijkingen ten opzichte van de (gewijzigde) Begroting 2019 die incidenteel of structureel van aard zijn. Afwijkingen met een incidenteel karakter zijn uiteraard niet van invloed op het financieel meerjarenperspectief. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die structureel zijn. In Jaarrekening 2019 bleek vanaf 2021 sprake te zijn van een voordelig structureel effect van € 293.000.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

De raad heeft in oktober 2019 de Nota Harmonisatie Integrale Huisvestingsplannen onderwijs vastgesteld. De uitgangspunten voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) liggen daarmee vast. Ingezet is op toekomstbestendige schoolgebouwen en op een scholenbestand dat op de langere termijn energieneutraal is. Het IHP Altena was tijdens het opstellen van de Kaderbrief 2021 'onderhanden werk'. Voor de Begroting 2021 is nu uitgegaan van de financiële consequenties zoals opgenomen in het raadsvoorstel. Deze zijn ten opzichte van de in de Kaderbrief 2021 opgenomen reeks neerwaarts aangepast.

Beheerplannen buitenruimte en gebouwen

Sinds 2019 is hard gewerkt aan het inventariseren van al onze objecten in de buitenruimte en aan het in beeld brengen van de kwaliteit. Dit is een complexe operatie; de drie voormalige gemeenten kenden ieder hun eigen aanpak en relatief veel beleids- en beheerplannen waren verlopen of ontbraken zelfs. Er wordt nu gewerkt aan één integraal beheerkader voor alle objecten als kapstok voor de verschillende meerjarenonderhouds- en uitvoeringsprogramma's per groep objecten (assets). In maart 2020 is de voorgestelde opzet tijdens een Altenatafel op hoofdlijnen toegelicht. In de Kaderbrief 2021 is een inschatting van de financiële consequenties opgenomen. In de Begroting 2021 zijn nu de financiële consequenties verwerkt die in het raadsvoorstel zijn opgenomen.

Harmonisatie subsidiebeleid / accommodatiebeleid

Het college heeft de vorm van de nieuwe subsidieregelingen voor Altena bepaald en twee financiële scenario's opgesteld, waarbij budgetneutraliteit en wederkerigheid belangrijk waren. Het college vraagt de raad te kiezen voor het duurdere scenario, zodat de verschillen met de oude situatie voor subsidieontvangers kleiner blijven. De financiële consequentie van € 45.000 was in de Kaderbrief 2021 gemeld en is op basis van het raadsvoorstel nu in de Begroting 2021 verwerkt. Het college heeft tevens de Accommodatienota vastgesteld en nieuwe uitgangspunten voorgesteld voor de harmonisatie van het beleid ten aanzien van de buitensportaccommodaties. De hiermee samenhangende lastenverhoging bedraagt € 60.000. Op basis van het raadsvoorstel is ook dit bedrag nu in de Begroting 2021 opgenomen.

Harmonisatie begraafplaatsenbeleid

De raad heeft in april 2020 de richting aangegeven voor het beleid van de gemeente Altena voor het begraven met de bespreking van de hoofdlijnennotitie daarover. De door de raad vastgestelde hoofdlijnen zijn door het college uitgewerkt in het Beleidskader gemeentelijke begraafplaatsen Altena 2021-2040. De raad wordt nu voorgesteld in te stemmen met het beleidskader en de daaruit voortvloeiende Beheersverordening vast te stellen. In de Kaderbrief 2021 is een inschatting van de financiële consequenties opgenomen. In de Begroting 2021 zijn op basis van het raadsvoorstel terzake nu de -lagere- financiële gevolgen van de harmonisatie verwerkt.

Ombuigingen programma 2 7,5%

Om een duurzaam en evenwichtig sociaal beleid in Altena ook voor de toekomst te waarborgen, acht het college het noodzakelijk om ombuigingsmaatregelen te treffen. Daartoe is onderzoek uitgevoerd. De onderzoeksresultaten zijn vertaald in een aantal scenario's met concrete ombuigingsmaatregelen die aan de raad zijn gepresenteerd. De raad heeft

gekozen voor het 7,5%-scenario. In de Kaderbrief 2021 is hiermee ook rekening gehouden.

Stelpost Algemene uitkering LPO 2019

In de begroting is een stelpost opgenomen voor de loon- en prijsontwikkeling. Deze stelpost wordt gevoed vanuit de algemene uitkering uit het gemeentefonds die de gemeente ontvangt. In 2019 is de voor het begrotingsjaar 2019 geraamde compensatie voor loon- en prijsontwikkeling vrijgevallen. De stelpost kent een structureel karakter. De voor het jaar 2019 begrote loon- en prijsontwikkeling kan structureel vrijvallen.

Inzet vrijval reserve Sociaal domein

Met de vaststelling van de Jaarstukken 2019 bood de reserve Sociaal Domein ruimte om in 2020 en 2021 een incidentele bijdrage te leveren aan het verminderen van het nadelige begrotingssaldo in die jaren. De tekorten in het sociaal domein worden voorlopig geraamd op € 1,2 miljoen in 2020 en op € 1,4 miljoen in 2021. Deze bedragen kunnen onttrokken worden uit de reserve Sociaal Domein.

Mutaties na opstelling Kaderbrief 2021

In de zomerperiode zijn diverse begrotingsanalyses gemaakt. Voortschrijdend inzicht leidt tot diverse financieel-technische aanpassingen. Het betreft hier posten als personeelslasten, de algemene uitkering op basis van de Septembercirculaire 2020 en bijvoorbeeld de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Hieronder worden deze weergegeven en toegelicht.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Personeelslasten	1.004	1.004	1.004	1.004
Septembercirculaire 2020	-688	-966	-547	-972
Loon- en prijsontwikkeling uit algemene uitkering	-1.013	-1.661	-1.748	-232
Gemeenschappelijke regelingen	9	80	325	453
Meeropbrengst belastingen en heffingen	-289	-289	-289	-289
Harmonisatie riolering / riooltarieven	37	-42	-104	-103
Kostendekkendheid afval	-114	-118	-139	-137
Actualiseren kapitaallasten	-405	-23	191	16
Diverse mutaties	104	-237	-281	-208
Sluitpost	-500	0	0	0
Mutaties na opstelling Kaderbrief 2021	-1.855	-2.252	-1.589	-468

Personeelslasten

De personeelslasten nemen met name toe door een stijging van de pensioenpremies. Hierover heeft het ABP medio juli informatie versterkt. In de Kaderbrief 2021 kon hiermee dus nog geen rekening gehouden worden.

Septembercirculaire 2020

Op Prinsjesdag 2020 is de Septembercirculaire 2020 verschenen. Op basis van de ontwikkelingen van de rijksuitgaven is de raming van de algemene uitkering, de decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkeringen aangepast.

Loon- en prijsontwikkeling uit algemene uitkering

Op basis van de Septembercirculaire 2020 is tevens de raming van de stelpost loon- en prijsontwikkeling aangepast. De jaarschijf 2020 en 2021 van de stelpost zijn ingezet in het meerjarenperspectief.

Gemeenschappelijke regelingen

Op basis van door de gemeenschappelijke regelingen ingediende begrotingen voor het jaar 2021 geldt voor een aantal gemeenschappelijke regelingen dat de gemeentelijke bijdrage hoger uitvalt. Voor sommige gemeentelijke regelingen daalt de gemeentelijke bijdrage. Per saldo worden de totale lasten samenhangend met de gemeentelijke bijdrage van de gemeente Altena structureel naar boven bijgesteld.

Meeropbrengst belastingen en heffingen

De basis voor het bepalen van het tarief van belastingen en heffingen is de begrote opbrengst 2020 gecorrigeerd voor inflatie. In de berekening van de opbrengst OZB wordt daarnaast rekening gehouden met de areaaluitbreiding (groei aantal objecten). Doorberekening van de inflatiecorrectie en areaalontwikkeling leidt vanaf 2021 tot een structurele meeropbrengst.

Harmonisatie riolering / riooltarieven

Deze mutatie vloeit voort uit het door de raad nog te behandelen raadsvoorstel inzake de verordening rioolheffing 2021. Daarin wordt voorgesteld de tarieven te harmoniseren –op dit moment is nog sprake van tarieven die per voormalige gemeente verschillen- en de tarieven te verlagen. Dit laatste is mogelijk vanwege het feit dat de voorziening ruim voldoende van omvang is. De financiële consequenties van dit voorstel zijn deze mutaties in de Begroting 2021 verwerkt.

Kostendekkendheid afval

De berekening van de kostendekkendheid van afval leidt in de jaren 2021 tot en met 2024 tot een voordelige mutatie. De kostendekkendheidberekening wijzigt door meerdere oorzaken, onder andere door de toepassing van

inflatiecorrectie op de tarieven en de doorberekening van kapitaallasten, salarissen en overhead naar het product afval.

Actualiseren kapitaallasten

De lasten van rente en afschrijving zijn op basis van een actualisatie herzien. Tevens is de dekking van kapitaallasten uit dekkingsreserves geactualiseerd.

Diverse mutaties

De post diverse mutaties is de optelsom van een aantal kleinere mutaties.

Sluitpost / taakstelling

In de Begroting 2021 is voor 2021 een taakstelling opgenomen van € 500.000. Ons doel is om deze taakstelling uiterlijk in het eerste kwartaal 2021 te hebben geëffectueerd. De uitkomsten hiervan zullen we uiterlijk bij de Eerste Bestuursrapportage 2021 melden.

Saldo Begroting 2021

Bovengenoemde mutaties samengevat ziet het begrotingssaldo voor de jaren 2021 tot en met 2024 er als volgt uit.

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldo 2020-2024	-230	-656	-1.665	-1.665
Mutaties Eerste Bestuursrapportage 2020	515	296	246	246
Vastgesteld Begrotingssaldo 2020-2024	285	-360	-1.418	-1.418
Mutaties gemeld in Kaderbrief 2021	1.529	2.612	3.007	1.886
Mutaties na opstelling Kaderbrief 2021	-1.855	-2.252	-1.589	-468
<i>Totaal mutaties</i>	<i>-326</i>	<i>360</i>	<i>1.418</i>	<i>1.418</i>
Saldo Begroting 2021-2024	-41	0	0	0

De mutaties leidden voor de Begroting 2021 tot een positief begrotingssaldo. De Meerjarenraming 2022-2024 laat een sluitend begrotingssaldo zien.

Structureel saldo Begroting 2021

De Begroting 2021 moet ter goedkeuring aan de provincie aangeboden worden. Om in aanmerking te komen voor repressief (regulier) toezicht eist de provincie een structureel sluitende Begroting 2021. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt (structureel

sluitend laatste jaar van de Meerjarenraming 2022-2024). De ramingen moeten tevens volledig, realistisch en haalbaar zijn. Daarnaast geldt als voorwaarde dat de jaarrekening vóór 15 juli en de begroting vóór 15 november wordt ingediend.

Voor het bepalen van de vorm van toezicht kijkt de provincie naar het structurele begrotingssaldo. Structureel wil zeggen dat per jaarschijf van de begroting structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. De provincie betreft in haar oordeel over het structurele saldo incidentele factoren. Rekening houdend met de incidentele baten en lasten is het voor het toezicht door de provincie het volgende financiële beeld van belang.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo Begroting 2021	-41	0	0	0
Incidentele baten en lasten	-788	68	13	0
Structureel saldo Begroting 2021	746	-68	-13	0

De Begroting 2021 is rekening houdend met incidentele baten en lasten structureel niet sluitend. Dit wordt met name veroorzaakt door het tekort in het sociaal domein waarvoor - zoals door u besloten - de reserve voor een bedrag van € 1,3 miljoen wordt ingezet; dit bedrag wordt gezien als een incidentele bate. Vanaf 2022 is er wel sprake van een structureel (meer dan) sluitend saldo. Daarmee voldoet de Begroting 2021 aan de eisen van de provincie voor repressief toezicht.

Participatieproces

Niet van toepassing.

Aanpak

De opstelling van de Begroting 2021 heeft plaatsgevonden conform de daarvoor opgestelde planning.

Communicatie

De inwoners, inclusief verenigingen en organisaties worden via de algemene communicatiekanalen over de begroting geïnformeerd.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Altena,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. A.J.E. van der Werf-Bramer

drs. E.B.A. Lichtenberg MCM

Bijlagen

- Begroting 2021
- Meerjaren Perspectief Grondexploitatie 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Altena,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders,

besluit:

1. De Begroting 2021, inclusief de mutaties in de reserves, vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2022-2024;
2. De exploitatiebudgetten voor het jaar 2021 te voteren op het niveau van de programma's;
3. In te stemmen met de B-investeringen voor het begrotingsjaar 2021 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen;
4. Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2021 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering

van de raad van de gemeente Altena van 10 november 2020,

de voorzitter,

de raadsgriffier,

drs. E.B.A. Lichtenberg MCM

drs. S.J. Peet

Programma's

Programma 1. Inwoner en Bestuur

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Tanis	Dienstverlening: de inwoner centraal*
Wethouder Van Oosten	Kerngericht en van buiten naar binnen
Burgemeester Lichtenberg	Sterke speler, in de regio en daarbuiten
Burgemeester Lichtenberg	Veiligheid, ondermijning en drugscriminaliteit

**Wethouder Van Vugt is portefeuillehouder begraafplaatsen.*

1.1 Kern Bestuursakkoord en Collegeprogramma

Uitnodigend besturen

Op 31 januari 2020 werd een inspirerende presentatie gegeven tijdens een heisessie van de raad. Het thema was 'uitnodigend besturen', een veelzijdig thema dat veel raakvlakken kent met onze wens om kerngericht en 'van buiten naar binnen' te werken. Uitnodigend besturen is een breed begrip dat niet alleen gaat over de verhouding tussen gemeente en samenleving, maar ook raakt aan de relatie tussen raad en college en de rol van 'de politiek' bij het maken van keuzes.

Na afloop van de presentatie stelden de aanwezigen vast dat uitnodigend besturen hier nog in de kinderschoenen staat. Het presidium besloot vervolgens op 4 februari 2020 een 'KleinSlimGroepje' in te stellen dat als kopgroep fungeert bij de bestuurlijke vernieuwing. Deze kopgroep gaat de stip op de horizon formuleren en concreet uitwerken. Ook brengt de kopgroep de route in beeld die ertoe leidt dat we dat punt over vijf jaar bereiken.

Het college is enthousiast over de keuze om hier serieus mee aan de gang te gaan. In 2021 willen we in nauw overleg met de kopgroep graag experimenteren met uitnodigend besturen om zo te ervaren wat voor Altena wel of niet werkt.

Waar het gaat om participatie kunnen we bijvoorbeeld ervaring opdoen met verschillende vormen van meepraten, meebeslissen en met een onderwerp als het "right to challenge". De aanpak kan per kern verschillen en is mede afhankelijk van de vraag of een kern al dan niet een overlegstructuur kent, zoals een dorpsraad. Belangrijk is dat wij inwoners actief opzoeken en prikkelen tot ideeën. De raad heeft alvast het goede voorbeeld gegeven met de keuze om de beeldvormende bijeenkomsten in de kernen te houden en te koppelen aan een kernbezoek.

Doorbouwen aan de driehoek raad, college en organisatie

Sinds het ontstaan van Altena is er veel werk verzet om de nieuwe gemeente steeds beter te laten functioneren. We zijn op de goede weg, maar er zijn aanvullende inspanningen nodig om te groeien naar het niveau dat van een gemeente van 55.000 inwoners verwacht mag worden. We constateren dat er nog cultuurverschillen zijn. Die zijn vanuit de historie verklaarbaar, maar vragen wel om aandacht. We zien ook dat kleine zaken nog veel energie opslokken, zoals allerlei postzegelplannen voor kleinschalige ontwikkelingen.

Hoewel er ruimte voor kleinere initiatieven moet blijven, willen we als gemeentebestuur meer vanuit een integrale en overkoepelende visie gaan werken. Een grotere gemeente mag ook meer strategisch en op hoofdlijnen denken en opereren. Dit vraagt om een professionaliteitslag, zowel op het niveau van de raad, het college als de organisatie en vooral waar het gaat om het samenspel tussen die drie hoeken van de driehoek. Tegelijkertijd biedt deze beweging meer ruimte om het kerngericht werken en het uitnodigend besturen te ondersteunen.

We willen in 2021 en 2022 daarom samen met de raad en de ambtelijke organisatie verder bouwen aan een gezamenlijke cultuur en de doorontwikkeling van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie. In de verhouding tussen raad en college gaat het bijvoorbeeld om een goede invulling van de wederzijdse rollen. Hier ligt een duidelijke relatie met 'uitnodigend besturen'. Wat kunnen we van elkaar verwachten, hoe geven we elkaar ruimte en vertrouwen en hoe kunnen we de belangen van de gemeenschap samen zo goed mogelijk dienen? Voor de ambtelijke organisatie gaat het om onderwerpen als projectmatig en integraal werken, oog voor het grotere geheel, onderling samenwerken enz.

Deze beweging vraagt ook om duidelijkheid over de toekomstige huisvesting, een discussie die nog niet helemaal is afgerond. Wij bereiden besluitvorming over dit onderwerp in de eerste helft van 2021 voor.

Regionale samenwerking stimuleren

Een krachtige vertegenwoordiging van Altena in intergemeentelijke samenwerkingsrelaties vormt een speerpunt van zowel het bestuursakkoord als het collegeprogramma.

Maar ook op het gebied van de samenwerking kunnen nog slagen worden gemaakt. Ook hier geldt dat een gemeente van 55.000 inwoners zich moet profileren als een speler van formaat en daarin kunnen we nog groeien. Dat geldt eigenlijk voor alle samenwerkingsverbanden waarin we nu of in de toekomst participeren.

Zo kunnen we onze positie in de Regio West-Brabant nog verder verstevigen en daarbinnen ook de samenwerking in de Baronie- en Dongemondregio bevorderen. We zien ook ruimte voor een intensivering van de contacten met de Regio Drechtsteden-Gorinchem, een belangrijk samenwerkingsverband in relatie tot onze maritieme sector en met het oog op de Regiodeal. Daarnaast is de samenwerking met buurgemeenten van belang, zoals Waalwijk, Zaltbommel en Heusden. Die kan worden geïntensiveerd en met meer terreinen worden uitgebreid.

Mobiliteit is een belangrijk thema dat in verschillende samenwerkingsrelaties aan de orde komt. Het is niet alleen een speerpunt in het actieprogramma van de Regio West-Brabant, maar het staat ook centraal bij de samenwerking rond de reconstructie van de A27, waarbij voor een deel weer andere partners aan tafel zitten. Daarnaast werken we samen met de provincie Noord-Brabant en de in die provincie gelegen gemeenten aan de transitie naar gedeelde mobiliteit en de voorbereidingen rond de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in West-Brabant.

In 2021 zijn er ook relatief veel ontwikkelingen op het terrein van de samenwerking binnen het sociaal domein, zoals de reorganisatie van de jeugdhulpregio's en de doordecentralisatie van beschermd wonen. Daarin moeten we ook een stevige rol pakken.

Veiligheid, ondermijning en drugscriminaliteit

In december 2019 heeft de raad het Veiligheidsbeleid gemeente Altena 2020-2022 vastgesteld. Voor 2021 zal een actieplan worden vastgesteld. Daarmee zijn de prioriteiten voor de komende periode duidelijk. Allereerst gaat het om het versterken van de verbinding tussen zorg en veiligheid. We zien door de extramuralisering in de zorg dat we steeds meer meldingen krijgen over personen met verward gedrag. Dat legt een toenemend beslag op de hulpdiensten en op de gemeente. Daarom is een betere afstemming tussen veiligheid en zorg nodig, met korte lijnen en snelle interventies op basis van duidelijke processchema's om richting te geven en keuzes te maken in situaties waarin veelal een complexe meervoudige problematiek speelt. Naar aanleiding van het onderzoek van Berenschot naar de tekorten in het sociaal domein gaan we de samenstelling en werkwijze van de wijkteams onder de loep nemen en daarbij nemen ook dit onderwerp mee evenals de relaties met de betrokken maatschappelijke partners.

Het versterken van de woon- en leefomgeving is een tweede speerpunt. We volgen een kerngerichte aanpak en opereren vooral vraag gestuurd. Het is aan de kernen zelf om aan te geven waar knelpunten en verbetermogelijkheden worden gezien. We gaan qua toezicht en handhaving de focus aanpassen. Wij willen vanuit reactief toezicht steeds meer toe naar actief en thematisch/ gebiedsgericht toezicht en handhaving. Op deze manier hopen we meer en beter zichtbaar te zijn op de prioritaire thema's.

De bestrijding van ondermijning en georganiseerde criminaliteit is de derde pijler van het veiligheidsbeleid. Het actieplan ondermijning is vastgesteld in 2020 evenals de beleidsregels artikel 13b Opiumwet. Voor de bestrijding op gebied van preventie en repressie ten aanzien van alcohol en drugs hebben we recent ook een specifiek actieplan vastgesteld.

In 2021 en volgende jaren staat de uitvoering van het beleid en de actieplannen centraal. Met tussentijdse evaluaties houden we de raad aangesloten.

Omdat de brandweerkazernes in onze gemeente niet meer voldoen aan de eisen voor veilig en schoon werken, wordt nieuwbouw voorbereid. Het is de bedoeling de bouw van de drie brandweerkazernes begin 2021 aan te besteden in één aanbestedingsprocedure. De realisatie is gepland in de periode half 2021 tot eind 2022. De kredieten hiervoor zijn al eerder gevoteerd en in de begroting opgenomen.

Dienstverlening

Het dienstverleningsconcept van de gemeente Altena 2019 stelt de inwoners en ondernemers van Altena centraal. Daarmee zijn we toegankelijk en bereikbaar voor alle inwoners, denken we met ze mee en streven we naar de hoogst mogelijke kwaliteit van onze dienstverlening; snel en op maat. Wie dat zelf niet kan, kan rekenen op ondersteuning en betekenisvol contact. Als iets onmogelijk lijkt, kijken we of het misschien toch kan. We willen uitblinken in onze (digitale)dienstverlening en coachen onze medewerkers om dat waar te maken. Betere (digitale)dienstverlening is niet alleen

goed voor Altena en haar inwoners maar zorgt er ook voor dat de gemeentelijke organisatie efficiënter wordt.

We zijn nu ruim een jaar bezig en hebben door het uitvoeren van de Burgerpeiling dienstverlening inzicht verkregen in de waardering en de verbeterpunten van de dienstverlening van de gemeente Altena. De uitkomsten benaderen het landelijk gemiddelde. We zijn op de goede weg, maar er valt ook nog een verbeterslag te maken om alle ambities uit het dienstverleningsconcept te verwezenlijken. Verbeterpunten en prioriteiten zijn opgenomen in een Uitvoeringsplan dienstverlening. Hierin onderscheiden we vier pijlers Houding & gedrag, Proces, Monitor en Innovatie.

We stellen ons tot doel om in 2021 uit te komen op de scores van de landelijke benchmark dienstverlening.

In 2020 is het beleid rondom begraven geharmoniseerd. Vanaf 2021 geven we uitvoering aan dit beleid.

Verkiezingen

Op 17 maart 2021 vinden de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer plaats. In verband met COVID-19 zullen deze anders verlopen dan normaal. Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) is een aantal maatregelen opgelegd waaraan de gemeenten moeten voldoen om de verkiezingen coronaproof te laten verlopen. Er is ook een zogenaamde Spoedwet in werking getreden in verband met het coronavirus. Deze biedt mogelijkheden om de stemming en de telling volledig coronaproof te organiseren. Wij zullen bijvoorbeeld de telling van de stemmen niet laten plaatsvinden in de afzonderlijke stembureaus, maar op drie centrale tellocaties. Naast de maatregelen van BZK blijven de richtlijnen van het RIVM onverkort van toepassing. Dit betekent dat alle stembureaus onder de loep moeten worden genomen om te bepalen of tijdens de stemming de 1,5 meter afstand gegarandeerd kan worden. Tegelijkertijd wordt geïnventariseerd welke stembureaus in Altena toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Dit gebeurt aan de hand van de landelijke checklist ten behoeve van inclusieve verkiezingen.

1.2 Doelenbomen Inwoners en bestuur

Dienstverlening: De inwoner centraal

Maatschappelijke effecten

Iedereen doet mee en kan met ons communiceren.

Optimale dienstverlening, waarbij de inwoner centraal staat.

Resultaten

Begrijpelijke communicatie, zowel in woord als geschrift.

Tevreden inwoners en ondernemers

Inspanningen

- Onze informatie is duidelijk, actueel en volledig, op alle kanalen. We informeren de inwoners actief.
- We bieden ondersteuning aan inwoners die digitaal minder vaardig zijn of moeite hebben met de Nederlandse taal.
- We hanteren schrijfniveau B1 in alle communicatie.

- We brengen de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente Altena minimaal op het niveau van de landelijke benchmark.
- We richten de dienstverlening in aan de hand van de gemeentelijke serviceformule Altena waarmee samenhang ontstaat tussen de ervaring van de inwoner en ondernemer en de bedrijfsvoering van de gemeente (cultuur, processen en ICT)
- Inwoners kunnen meedenken over dienstverlening o.a. de klantreizen zijn daar onderdeel van
- We bieden ruimte aan ideeën, plannen en wensen uit de samenleving, vanuit het principe 'ja mits'.
- We spelen in op ontwikkelingen
- We maken onze prestaties op het gebied van dienstverlening meetbaar en delen deze in een monitor dienstverlening
- We maken gebruik van het kerngericht werken om dichtbij de inwoners te kunnen opereren, zichtbaar en aanspreekbaar te zijn.

Kosten en planning

Maatschappelijke effecten

Voldoende ruimte voor lijkbezorging in de eigen kern op een adequaat onderhouden begraafplaats.

Resultaten

Implementatie van het gemeentelijk begraafplaatsenbeleid en verdere verbeteringen van het gemeentelijk begraafplaatsenbeleid in de komende jaren.

Inspanningen

- We bereiden de uitbreiding van de begraafcapaciteit in Rijswijk en Woudrichem voor.
- We onderzoeken de haalbaarheid van de aanleg van een of meerdere voorzieningen voor het begraven en/of gedenken van foetussen.
- We bieden op alle begraafplaatsen aan nabestaanden de gelegenheid om urnen te bewaren in een urnenmuur. (2021-2024).
- We werken de voorstellen voor het verduurzamen van onderhoud van de begraafplaatsen nader uit.
- We stellen een lijst op van de te behouden historisch waardevolle graven alsmede de mogelijkheden voor het gedenken van de overledenen die zijn begraven in een verzamelgraf.

Kosten en planning

Kerngericht en van buiten naar binnen

Krachtige kernen met een sterke sociale cohesie en inwoners die zich betrokken voelen bij de gemeente en meedoen.

Er wordt kerngericht gewerkt

- We werken van 'buiten naar binnen' en zijn zichtbaar en actief in de kernen aanwezig.
- We treden initiatieven uit de samenleving welwillend tegemoet en vullen onze rol steeds 'op maat' in.
- We werken het gedachtegoed uit in een programma kerngericht werken dat we jaarlijks evalueren.
- Het programma wordt opgesteld in co-creatie met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en een aantal raadsleden.
- Als onderdeel van het programma ontwikkelen we een portal met een online participatieplatform om inwoners meer bij de lokale politiek te betrekken en inspraak te digitaliseren.

- We werken met budgetten per kern om initiatieven met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde een duwtje in de rug te geven.
- We ontwikkelen kaders voor de toekenning van bijdragen.
- We onderzoeken of kleinere subsidies omgebogen kunnen worden tot kernbudgetten.

Actieve inwoners en ondernemers die taken van ons overnemen als zij het beter of goedkoper kunnen.

- We stellen een startnotitie op voor het 'right to challenge'.

De startnotitie is in 2020 afgerond; de thematische behandeling in de raad is opgestart. Geplande afronding in Q1 2021

Sterke speler in de regio en daarbuiten/ regionale samenwerking stimuleren

Optimale behartiging van de belangen van de lokale samenleving in samenwerkings-relaties.

Krachtige vertegenwoordiging van de gemeente in samenwerkings-relaties.

- We houden een open oog voor andere samenwerkingsverbanden en netwerken die voor Altena interessant kunnen zijn, naast ons lidmaatschap van de P10 en de M50.
- We bouwen aan goede contacten met de colleges van onze buurgemeenten en verkennen de mogelijkheden tot het aangaan van nieuwe of intensiveren van bestaande vormen van samenwerking.

Veiligheid, ondermijning en drugscriminaliteit

Maatschappelijke effecten

Altena is een veilige plek om te wonen, te werken en deel te nemen aan het maatschappelijke leven.

Resultaten

Betere zichtbaarheid en bereikbaarheid van de politie

Inwoners weten hoe zij de politieorganisatie kunnen bereiken

Meer vrijwillige politiemedewerkers in onze gemeente.

Een efficiënte afstemming en verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein.

Inspanningen

- We stimuleren en ondersteunen de politie bij het vergroten van de zichtbaarheid van de wijkagenten.
- We gaan in gesprek met de politie over het verbeteren van de bereikbaarheid van de politieorganisatie.

- We gaan in gesprek met de politie over het verbeteren van de bereikbaarheid van de politieorganisatie.
- We stimuleren en ondersteunen de politie bij het communiceren over hoe en wanneer de politie benaderd kan worden.

- We stimuleren en ondersteunen de politie bij het werven van vrijwillige politiemedewerkers. Op dit moment geeft de politie aan voldoende vrijwillige politiemedewerkers te hebben in het basisteam Dongemond.

- We pakken de afstemming tussen veiligheid en het sociaal domein op in de doorontwikkeling van het sociaal domein en werken dit nader uit.
- We nemen de samenwerking tussen de maatschappelijke partners in de doorontwikkeling van het sociaal domein.

Kosten en planning

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Een daadkrachtige en zero tolerance aanpak in Altena tegen ondermijnende en drugscriminaliteit

- We geven uitvoering aan de de programmatische aanpak om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan.
- We treden streng op tegen drugscriminaliteit, onder meer door een stringent Damoclesbeleid.
- We stimuleren en intensiveren de samenwerking tussen boa's, wijkagenten, inwoners, ondernemers en gemeentelijke medewerkers voor het verbeteren van de oog- en oor functie. We werken aan een integere en veilige werkomgeving voor de gemeentelijke medewerkers.

Diversen

Een goed beheer van onze archieven in overeenstemming met wettelijke normen.

Archief wordt overgebracht naar Streekarchief.

- We maken ca. 250 meter archief van de voormalige gemeente Werkendam klaar voor overdracht aan het Streekarchief Langstraat Heusden Altena.

Q1 2021
Overdracht archief

1.3 Beleidsindicatoren

	Altena	Nederland
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren) (2019)	126	132
Winkeldiefstallen (aantal per 10.000 inwoners) (2 ^e kw 2020)	0,18	1,5
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners) (1 ^e kw 2020)	-	0,4
Diefstallen uit woning (aantal per 10.000 inwoners) (2 ^e kw 2020)	0,48	0,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 10.000 inwoners) (2019)	20,58	44,5

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

	Altena 2020 *	Benchmark (50.000+ gemeenten)
Algemene waardering dienstverlening gemeente	6,6	6,8
Waardering voor de dienstverlening via digitale faciliteiten van de gemeente	6,8	7,0
Waardering voor communicatie en voorlichting gemeente	6,6	6,7

*Resultaten op de drie vragen van waarstaatjegemeente uit de Burgerpeiling dienstverlening 2020

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

1.4 Financieel overzicht

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Programma: 1 Inwoner en bestuur		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
0.1	Bestuur	7.268	4.993	5.010	17	5.091	3.470	3.500
0.2	Burgerzaken	1.148	1.428	1.551	123	1.566	1.551	1.566
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	770	654	653	-1	653	653	653
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.045	3.264	3.551	286	3.624	3.694	3.773
1.2	Openbare orde en veiligheid	823	870	811	-59	811	811	811
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	867	886	989	102	1.029	1.111	1.097
Totaal lasten		13.923	12.096	12.564	468	12.774	11.290	11.400
Baten								
0.1	Bestuur	-199	-29	-29	0	-29	-29	-29
0.2	Burgerzaken	-677	-907	-910	-3	-910	-910	-910
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-606	-206	-218	-12	-218	-218	-218
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-138	-32	-32	0	-32	-32	-32
1.2	Openbare orde en veiligheid	-17	-18	-18	0	-18	-18	-18
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-757	-923	-888	35	-890	-890	-890
Totaal baten		-2.394	-2.114	-2.095	19	-2.098	-2.098	-2.098
Reserves								
0.10	Storting reserves	356	159	30	-130	30	30	30
0.10	Ottrekking reserves	-3.735	-230	-93	137	-92	-92	-91
Totaal reserves		-3.379	-71	-63	7	-63	-63	-62
Saldo baten en lasten inclusief reserves		8.150	9.911	10.406	495	10.614	9.130	9.241

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Programma: 1 Inwoner en bestuur		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	9.911
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-2.084
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	1.801
0.10	Storting reserve onderhoud (1)	-130
0.2	Hogere doorbelasting (2)	123
1.1	Onderhoudskosten, hogere bijdrage GR, onderhoud gebouwen (3)	286
7.5	Kosten onderhoud, bijdrage bijzondere begraafplaats, onderzoek graven en kapitaallasten (4)	102
0.10	Lagere onttrekking reserve (5)	137
diverse	Overige lasten en baten	-24
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	495
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	10.406

Toelichting verschillenanalyse

(1) In het kader van de harmonisatie lijkbezorging aframen van de storting in reserve onderhoud graven in 2021; voordeel € 129.500.

(2) Hogere doorbelasting lonen in 2021 nadeel € 135.716; diverse kleine verschillen € 12.000 voordeel.

(3) Budget duurzaamheid alleen in 2020 en lagere onderhoudskosten brandweerkazernes € 39.860 voordeel; hogere bijdrage veiligheidsregio op basis van vastgestelde begroting en versterking omgeving veiligheidsdiensten nadeel € 128.853; hogere kapitaallasten in 2021 en hoger bedrag voor onderhoud gebouwen op basis van kengetallen bvo m2 en Pipplannen nadeel € 197.310.

(4) Opvoeren raming aanvullende kosten onderhoud groen nadeel € 160.000; eenmalige bijdrage bijzondere begraafplaats Nieuwendijk in 2020 voordeel € 50.000; in 2021 nadeel € 20.000 in verband met onderzoek historisch waardevolle graven; diverse kleine verschillen o.a. lagere kapitaallasten voordeel € 28.000.

(5) Lagere onttrekking in 2021 als gevolg van incidentele onttrekkingen in 2020 zoals herstructurering gemeentewerven en onderhoud brandweerkazernes; nadeel € 136.710.

Programma 2. Altena Samenredzaam

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Jorritsma	Zelfredzaam Altena
Wethouder Jorritsma	De inclusieve samenleving
Wethouder Sheikkarriem	Gezondheid

21 Kern Bestuursakkoord en Collegeprogramma

Sociale agenda Samenredzaam Altena

Samen met onze inwoners en partners willen we met een brede sociale agenda vorm en richting geven aan onze sociale opgaven. Daarmee kiezen we niet voor deeloplossingen, maar voor een integrale aanpak voor de inwoners, gericht opricht op kwaliteit en betaalbaarheid. Het resultaat is een agenda voor het sociaal domein waarmee we onze inwoners in de toekomst de juiste ondersteuning bieden. De beweging naar een integrale aanpak hebben we sinds het ontstaan van Altena al ingezet, maar met een maatschappelijke agenda geven we de transformatie een extra impuls.

De sociale agenda geeft straks ook invulling aan een nieuwe rolverdeling tussen overheid en samenleving. Onze rol verschuift steeds meer naar een rol als regisseur, aanjager, facilitator en verbinder. Als gemeente sturen we vooral op maatschappelijke effecten en resultaten. We geven onze maatschappelijke partners, zoals verenigingen, organisaties en zorgprofessionals vertrouwen en ruimte, maar wel binnen heldere kaders.

De zelfredzaamheid en samenredzaamheid van onze inwoners en de kernen kan optimaal gedijen als we de zorg en ondersteuning dicht bij de kernen organiseren. Op dat schaalniveau worden problemen het eerst zichtbaar. Daar kan worden ingezet op preventie en informele zorg en daar zijn snelle interventies mogelijk als de situatie daarom vraagt. De vertrouwde woonomgeving biedt ook het beste perspectief waar het gaat om het bieden van mensgerichte ondersteuning en zorg. Het optimaal benutten van de krachten van de samenleving is daarnaast ook hard nodig om de zorg en ondersteuning ook op de langere termijn vol te houden.

Financiën in het sociaal domein op orde brengen

Toen in 2019 duidelijk werd dat wij forse tekorten binnen het sociaal domein moesten verwachten, hebben we direct een aantal onderzoeken in gang gezet. De raad haakte in december 2019 aan met de motie 'Kaderstellend sturen in het sociaal domein'. In een raadsinformatiebrief hebben we aangegeven hoe we deze motie uitvoeren.

Berenschot heeft onderzoek gedaan naar de oorzaken, waarbij ook de uitkomsten van twee eerdere interne onderzoeken zijn betrokken. Eind maart 2020 hebben we een aantal scenario's met concrete ombuigingsmaatregelen aan de raad gepresenteerd.

We kiezen voor een noodzakelijke ombuiging van 7,5%. Hiermee houden we de ondersteuning aan onze inwoners op de langere termijn in stand. We realiseren de ombuiging door in de toegang effectiever samen te werken door de domeinen heen (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur). We borgen de werkwijze 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur in een nieuwe verordening. Met deze verordening verbinden we de dienstverlening in het sociaal domein. Daarnaast kijken we kritisch naar het aanbod van voorzieningen.

Hiermee zetten we in op een positief meerjarig financieel beeld voor de eerstkomende jaren, zonder afbreuk te doen aan het principe van passende zorg en hulp. Voor behoud van kwaliteit besteden we ook aandacht aan een evenwichtige samenstelling en eenduidige werkwijze in het sociaal domein, inclusief het wijkgericht werken en aan een goede afstemming tussen domeinen als zorg en veiligheid en zorg en onderwijs. Dat laatste kwam in Programma 1 Inwoner en bestuur al aan de orde.

Het sociaal domein blijft de komende jaren in beweging. Een speciaal opgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) moet gaan zorgen voor een sterk opdrachtgeverschap door gemeenten op regionaal niveau en opdrachtnemerschap voor zowel beschermd wonen als jeugdhulp. Op basis van de norm worden regionale visies ontwikkeld op deze taken, met daarin specifiek voor jeugd het borgen van meer uniformiteit van de lokale toegangsteams.

De doordecentralisatie van beschermd wonen krijgt in 2021 definitief vorm. Op grond hiervan wordt ook onze gemeente inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taak. Stapsgewijs, oplopend in de komende 10 jaar ontvangt onze gemeente hiervoor middelen. Daarmee komt wel de verantwoordelijkheid om deze cliënten in regioverband goed te ondersteunen en passende voorzieningen te bieden. Hiervoor wordt ook een juridische samenwerkingsvorm ingericht. Voor de Jeugdwet zijn wetswijzigingen aangekondigd die een mogelijke ingrijpende herijking nodig maken van de regionale samenwerking. De insteek hierbij is het versterken van de samenwerking op regionaal niveau. De regionale samenwerking op het gebied van jeugdhulp in brede zin moet geformaliseerd worden. Naar verwachting zullen in de aankomende wijziging van de Jeugdwet nadere eisen aan deze samenwerkingsvorm gesteld worden. Gedacht wordt aan een samenwerkingsvorm binnen een gemeenschappelijke regeling (GR).

Naar verwachting worden de resultaten van een onderzoek naar de noodzaak van structurele extra middelen voor de jeugdzorg (vanaf 2022) nog in 2020 bekend. Dit zijn stuk voor stuk ontwikkelingen die zich nog verder moeten uitkristalliseren en waarvan de financiële implicaties nog onvoldoende duidelijk zijn.

Wet inburgering

De nieuwe wet gaat 1 juni 2021 in. De regie voor de inburgering gaat terug naar de gemeente. Daar waar nodig organiseren we de Wet inburgering binnen het sociaal domein. Hiermee sluiten we aan op de samenkracht in de kernen van de gemeente. We leiden inburgeraars snel toe naar maatschappelijke participatie. Voorbeelden zijn duale trajecten waarbij we werk en inburgering combineren.

Werkbare structuur voor alcohol- en drugspreventie

Het bestuursakkoord en het collegeprogramma kennen stevige ambities waar het gaat om de bestrijding van alcohol en drugs. In programma 1 Inwoner en bestuur hebben we het recent vastgestelde Actieplan preventie alcohol en drugs al aangestipt. Het is een product waaraan ouders, scholen, verenigingen, professionals en ook de jongeren zelf actief hebben bijgedragen. Het Actieplan richt zich tegen onverantwoord gebruik aan de voorkant (preventie) en kent daarnaast een strikte lijn als het kwaad al is geschied (handhaving).

We bieden ondersteuning aan jongeren die te kampen hebben met verslaving en ook aan hun ouders of opvoeders. Als problematiek tijdig wordt gesignaleerd, kan escalatie vaak worden voorkomen. We hebben de urgentie daarvan onder de aandacht gebracht van onder meer scholen en sportclubs. We gaan in 2021 in de preventieve sfeer nog meer doen. We willen dat dit onderwerp in elke kern echt de aandacht krijgt

De invulling kan per kern verschillen. Soms kan worden aangehaakt bij een bestaand platform, zoals een dorpsraad. Bij het opzetten van deze structuren betrekken we naast ons gebiedsregisseurs, de wijkteams en maatschappelijke partners onder meer ook de politie, scholen, sportclubs, verenigingen en kerkgenootschappen.

2.2 Doelenbomen Altena samenredzaam

Zelfredzaam Altena

Maatschappelijke effecten

Grotere samen- en zelfredzaamheid en versterking van de sociale samenhang in de kernen.

Resultaten

Meerjarenagenda als coproductie van het Platform WWZ (Wonen Welzijn Zorg) en de gemeente.

Inspanningen

- Door de actualiteit binnen het sociaal domein wordt het doel bijgesteld. We realiseren een sociale agenda met de maatschappelijke partners. De agenda is gericht op sterke kernen, de juiste en betaalbare ondersteuning aan de inwoners. De meerjarenagenda Wonen, Welzijn en Zorg geeft belangrijke kaders voor de sociale agenda. We bepalen welke thema's leidend zijn bij de inrichting van het sociaal domein. We werken daarbij samen met de gemeenteraad en alle betrokken maatschappelijke partners.

Kosten en planning

Q2 2021 vaststelling sociale agenda.

Sociale wijkteams worden netwerkorganisaties.

- Binnen het programma doorontwikkeling sociaal domein zal de rol en samenstelling van de wijkteams een plek krijgen.
- We sluiten aan bij de samenkracht van de kernen. Wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben, werken we vanuit het principe van 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.
- We stellen een nieuwe integrale verordening sociaal domein op. Hiermee sluiten we beter aan bij de samenkracht in de kernen en 1 gezin, 1 plan. 1 regisseur.

Q4 2021 vaststelling integrale verordening sociaal domein.

Maatschappelijke effecten

Mensen ontvangen zorg en ondersteuning zoveel mogelijk dicht bij huis en doen zo veel mogelijk mee.

Resultaten

Afspraken met zorgaanbieders, zorgverzekeraars en het zorgkantoor over integrale zorg en ondersteuning dicht bij huis.

Een adequaat aanbod van voorzieningen in de kernen.

Tijdige vertaling van ontwikkelingen binnen de jeugdhulp in een regionaal beleidskader en in samenwerkingsafspraken.

Inspanningen

- Op basis van een gezamenlijke opgesteld regio-beeld, dat begin 2021 wordt opgeleverd, werken we samen met regiogemeenten, zorgverzekeraars, het zorgkantoor en zorgaanbieders om integrale zorg en ondersteuning dicht bij huis te organiseren. Hiervoor worden gezamenlijk projecten gestart, passend binnen de doorontwikkeling van het sociaal domein.

- (Door)ontwikkelen van algemene toegankelijke voorzieningen in de kernen in het kader van het programma doorontwikkeling sociaal domein.
- In regionaal verband werken we aan de werving van nieuwe pleegouders en de ontwikkeling van nieuwe vormen van kleinschalig gezinsgericht verblijf.

- We blijven goede samenwerkingsafspraken maken met de regio; voor 2021 opnieuw middels een dienstverleningsovereenkomst en voor 2022 middels een regiovisie volgens de verplichte normen opgenomen in de Norm voor Opdrachtgeverschap (vastgesteld door alle leden van de VNG).
- In 2021 wordt een regiovisie opgesteld hoe de regionale samenwerking op het gebied van jeugdhulp vanaf 2022 vormgegeven gaat worden.

Kosten en planning

Q1 2021 oplevering regio-beeld 2021 e.v. uitvoering project(en).

Onderdeel programma doorontwikkeling sociaal domein.

Doorlopend. Eén en ander wordt geborgd in het regionale uitvoeringsagenda jeugd welke uiterlijk Q1 2021 ter kennisname naar de raad gaat.

DVO 2021 wordt in Q4 2020 ter besluitvorming voorgelegd aan het college.

De nog op te stellen regiovisie 2022 is nog niet in tijd en proces uitgezet.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Een aanpak van beschermd wonen en maatschappelijke opvang (en crisiszorg), waarbij kwetsbare inwoners zoveel mogelijk in hun kern worden ondersteund en wonen, zorg en welzijn worden verbonden.

- Samen met de regio werken aan het doorontwikkelen van de administratie jeugdhulp per 2021 om daarmee meer grip te krijgen op het stelsel van specialistische jeugdhulp

Besluitvorming omtrent overgang administratie 1-1-2021 vindt plaats in het college in Q4 2020.

- In samenwerking met de andere gemeenten in de regio Breda voeren we Beschermd Wonen uit op basis van een regionaal beleidskader en een lokaal plan van aanpak. Met woningcorporaties en aanbieders zorg en welzijn maken we sluitende afspraken over huisvesting en ondersteuning.
- We implementeren werkmethode voor de aanpak van personen met verward gedrag. De functie van wijk-GGD'er wordt structureel ingevuld in onze gemeente.

Q1 2021: besluitvorming in gemeenteraad over beleidskader beschermd wonen

Q4 2020

De financiële middelen

Maatschappelijke effecten

Passende zorg en hulp in een financieel houdbaar stelsel.

Resultaten

Terugdringen tekorten zonder afbreuk te doen aan het principe van passende zorg en hulp.

Inspanningen

- Bij de voorbereiding van aanbestedingen implementeren we zoveel mogelijk instrumenten die gericht zijn op kostenbeheersing. Ook voeren we een strakker contractmanagement bij begeleiding en hulp bij het huishouden.
- Samen met de Jeugdhulpregio en de VNG proberen we meer grip te krijgen op de landelijk ingekochte jeugdhulp.
- We dringen het aantal plekken in gesloten jeugdzorgvoorzieningen terug door een beter aanbod aan reguliere verblijfszorg en door te gaan werken met een Civiel Traject Beraad. We nemen dit mee bij de regionale inkoop van jeugdzorg plus.
- We maken samenwerkingsafspraken met alle wettelijke verwijzers jeugdhulp.
- We experimenteren met praktijkondersteuning jeugd bij huisartsen (regionale pilot).

Kosten en planning

- Doorlopend proces en belegd bij team WBO als verantwoordelijke.
- Afspraken zijn reeds contractueel vastgelegd en worden nu inhoudelijk uitgewerkt. Een en ander wordt geborgd in het uitvoeringsprogramma jeugd welke uiterlijk Q1 2021 ter kennisname naar de raad gaat.
- Samenwerkingsafspraken met wettelijke verwijzers jeugdhulp worden verwerkt via regionale contractafspraken of meegenomen binnen het lokale project "werkafspraken en indicatie". Dit laatste wordt meegenomen binnen de doorontwikkeling sociaal domein.
- Evaluatie pilot staat gepland voor Q1 2021.

Meten van de effecten van beleid.

- In overleg met aanbieders ontwikkelen en implementeren we verbeterd instrumentarium voor het meten van cliëntervaringen en resultaten van de inzet van de aanbieders.

Met ingang van q4 2020 wordt permanent cliëntervaringsonderzoek Wmo uitgevoerd.

De inclusieve samenleving

Een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet.

Plan van aanpak ter uitwerking van VN-verdrag Handicap.

- We omarmen het VN-verdrag Handicap en maken samen met ondernemers, scholen, verenigingen en ervaringsdeskundigen een plan van aanpak met concrete acties gericht op 'meedoen'. De focus ligt o.a. op het toegankelijker maken van gebouwen. De planning en uitvoering van de fysieke toegankelijkheid van gebouwen, wordt gekoppeld aan de meerjaren onderhoudsplanung.

In 2021 start het proces om te komen tot een plan van aanpak, binnen de kaders van de sociale agenda.

Een adequaat aanbod van voorzieningen zonder hiaten.

- We zorgen voor een passend aanbod van diensten en producten door middel van de subsidiëring van welzijnsinstellingen en de contracteren van ze lijns ondersteuning.

Vaststelling subsidiebeleid in Q3 2021. Nieuwe subsidieafspraken gaan per 2022 in.

Een brede sociale adviesraad.

- We zetten in op een brede sociale adviesraad. Die is inmiddels operationeel. In 2021 evalueren we de werking van de adviesraad

Evaluatie in Q4.

Implementatie Wet Inburgering 2021.

- We zorgen, in samenwerking met de Dongemond regio, dat we aan alle wettelijke eisen voldoen. Daarnaast zetten we in op maatwerk en een passend aanbod voor de inburgeraars.

Op 1 juli 2021 gaat de nieuwe wet inburgering in. Q1 2021 worden college en raad geïnformeerd. Daarnaast staan Q1 en Q2 2021 in het teken van verdere implementatie (uitvoering) van de nieuwe wet.

Gezondheid

Een gezond Altena met veerkrachtige inwoners.

De woon-, leer-, werk- en leefomgevingen in Altena zijn zo ingericht dat ze de gezondheid van mensen bevorderen en chronische ziekten voorkomen

Altena is een dementievriendelijke en mantelzorgvriendelijke gemeente.

- Het inwinnen van gezondheidsadvies bij de GGD-GMV nemen we op in de standaard werkwijze bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen.
- Evenementen worden meegenomen in het actieplan alcohol en drugs. We motiveren scholen in Altena om het vignet 'Gezonde School' te behalen. We streven ernaar dat in 2022 50% van de scholen het vignet heeft.
- We zorgen dat alle schoolterreinen voldoen aan de wettelijke plicht om voor 1 augustus 2020 hun terrein rookvrij te maken.

- We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma ter ondersteuning van mantelzorgers. Hierin zijn een aantal speerpunten opgenomen:
 - Respijtzorg
 - Werk en mantelzorg
 - Bewustwording mantelzorger vergroten
 - Behoeftenonderzoek mantelzorgers

Heel 2021.

Start in Q4 2020.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Jongeren groeien veilig op tot gezonde volwassenen.

Inspanningen

- Naast de sinds 2019 gegeven weerbaarheidstrainingen faciliteren en organiseren we ook preventieve cursussen en voorlichting voor ouders/verzorgers en jongeren in risicogroepen.
- We geven uitvoering aan het nog in 2019 vast te stellen uitvoeringsprogramma met aanvullende acties ter vergroting van de sociale veiligheid en weerbaarheid van de jeugd.
- We geven uitvoering aan het vastgestelde regionale beleidskader jeugdhulp, waarin de landelijk opgestelde actielijnen worden uitgewerkt.
- We hebben specifieke aandacht voor het maken en uitvoeren van samenwerkingsafspraken met Veilig Thuis. Het door de VNG opgestelde document "Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten", vormt hier toe de basis.
- We geven uitvoering aan het regionaal actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis'.
- Samen met de jeugdgezondheidszorg en de GGD doen we onderzoek naar de vaccinatiegraad en maken we een plan van aanpak met gerichte acties om vaccinatie te bevorderen

Kosten en planning

- Beleidskader is vastgesteld. Uitvoeringsprogramma jeugd wordt uiterlijk Q1 2021 voorgelegd aan het college.
- In het najaar 2020 wordt gestart met het opstellen van een lokale plan van aanpak Geweld Hoort Nergens Thuis. Dit wordt gedurende 2020 en 2021 verder uitgewerkt en opgepakt.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

(Jong)volwassenen in Altena gebruiken minder genotsmiddelen en mensen met een verslaving zijn beter in staat zich te handhaven in de samenleving.

Inspanningen

- We ontwikkelen een uitvoeringsprogramma voor voorlichting, preventie en repressie. Daarbij betrekken we ook de ervaringen van de Aalburgse pilot surveillance 'hot spots'.
- We verdiepen ons inzicht in de problematiek en doen onderzoek naar de verslavingsomvang en aanwezige hulpvoorzieningen.
- We intensiveren de reeds bestaande samenwerkingsrelaties met onder meer politie, woningcorporaties, artsen en scholen en ontwikkelen instrumenten om verslavingen vroegtijdig te signaleren.
- Sportclubs en scholen worden bij de aanpak betrokken.

Kosten en planning

Heel 2021.

2.3 Beleidsindicatoren

	Altena	Nederland
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar) (2019)	592,2	792,1
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12-21 jaar) (2 ^e helft 2019)	-	0,3
Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar) (2018)	3	7
Netto arbeidsparticipatie (2019)	71,9	68,8
Werkloze jongeren (% 16-22 jaar) (2017)	1	2
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners) (2019)	15,5	38,2
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners) (2 ^e helft 2019)	63,2	205,6

	Altena 2019	Nederland 2019
Jongeren met jeugdhulp (% jongeren tot 18 jaar)	9,3	10,5
Jongeren met jeugdhulp zonder verblijf (% jongeren tot 18 jaar)	9,2	10,3
Jongeren met jeugdhulp met verblijf (% jongeren tot 18 jaar)	0,4	1,1
Jongeren met jeugdbescherming (% totaal aantal jeugdzorgtrajecten)	0,8	1,1
Jongeren met jeugdreclassering (% totaal aantal jeugdzorgtrajecten)	-	1,5
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	510	630

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

2.4 Financieel overzicht

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.0000)

Programma: 2 Altena samenredzaam		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.196	4.462	4.483	21	4.585	4.624	4.623
6.2	Wijkteams	1.936	3.131	2.296	-835	2.296	2.296	2.328
6.3	Inkomensregelingen	9.859	18.854	10.322	-8.532	10.205	10.054	10.054
6.4	Begeleide participatie	3.840	4.230	3.742	-488	3.570	3.427	3.261
6.5	Arbeidsparticipatie	1.042	1.095	1.124	30	1.124	1.124	1.124
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.325	2.244	2.490	246	2.496	2.534	2.534
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.003	9.137	9.213	76	9.366	9.563	9.563
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.779	7.275	7.056	-220	6.900	6.598	6.598
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	352	473	407	-66	375	375	375
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.218	3.591	3.718	127	3.791	3.827	3.827
7.1	Volksgesondheid	2.185	2.472	2.522	50	2.492	2.492	2.492
Totaal lasten		44.735	56.962	47.372	-9.590	47.200	46.914	46.779
Baten								
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-728	-35	-53	-18	-48	-43	-43
6.2	Wijkteams	-202	-101	0	101	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	-7.418	-16.252	-7.447	8.805	-7.447	-7.447	-7.447
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	-1	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-21	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-262	-264	-326	-62	-351	-378	-378
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-61	-88	0	88	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgesondheid	-10	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		-8.702	-16.740	-7.826	8.913	-7.846	-7.868	-7.868
Reserves								
0.10	Storting reserves	861	938	403	-535	403	403	403
0.10	Onttrekking reserves	-5.343	-3.108	-1.429	1.679	-59	-59	-59
Totaal reserves		-4.482	-2.170	-1.026	1.144	344	344	344
Saldo baten en lasten inclusief reserves		31.552	38.052	38.520	467	39.697	39.389	39.254

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Programma: 2 Altena samenredzaam		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	38.052
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	739
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-1.304
6.2	Onderuitputting wijkteams (2)	100
6.3	BUIG budget aanvullende beschikking 2020, bedrag 2021 is nog niet bekend (3)	267
6.4	Bonus beschut werk en extra gelden meicirculaire (4)	-234
6.6	Onderuitputting (2e Bestuursrapportage) (2)	284
6.72	Herijking sociaal domein (jeugd) (5)	-115
6.82	Herijking sociaal domein (jeugd) (5)	104
o.1	Hogere onttrekking dekkingsreserves kapitaallasten door actualisatie kapitaallasten	269
diverse	Hogere toerekening salarislasten personeel a.g.v. Cao-stijging (1)	111
diverse	Overige lasten en baten	246
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	467
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	38.520

Toelichting verschillenanalyse

- (1) De hogere salarislasten als gevolg van de Cao-stijging leiden tot een hogere toerekening op dit programma.
- (2) Geraamde besparing vanwege ruimte in de begroting.
- (3) Hogere rijksbijdrage aanvullend BUIG- budget voor 2020.
- (4) Aanvullend budget: Bonus beschut werken 2019 uitgekeerd in 2020 en extra gelden meicirculaire.
- (5) Raming en begroting opgenomen conform herijking (Kaderbrief).

Programma 3. Veelzijdig Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van Oosten	Economie*
Wethouder Sheikkariem	Onderwijs en onderwijshuisvesting
Wethouder Sheikkariem	Sport en bewegen
Wethouder Jorritsma	Cultuur en cultuurhistorie**
Wethouder Van Vugt	Recreatie en toerisme
Wethouder Tanis	Subsidiebeleid en harmonisatie

* Wethouder Tanis is portefeuillehouder voor de bedrijventerreinen

** Wethouder Van Oosten is portefeuillehouder voor de lokale omroep

3.1 Kern Bestuursakkoord en Collegeprogramma

Ruimte voor de haven in Werkendam

Gebrek aan kaderuimte belemmert de groei van onze economie en het maritieme cluster in Werkendam in het bijzonder. Een insteekhaven aan de Biesboschhaven Zuid lost het nijpende capaciteitstekort niet op, maar geeft voor de eerstkomende jaren in ieder geval wat verlichting. Op de langere termijn koersen we op een aanzienlijk grotere ontwikkeling in de vorm van een derde haven.

Het draagvlak onder de ondernemers voor beide havenprojecten is groot. De afspraken over de insteekhaven liggen vast in een intentieovereenkomst. De looptijd daarvan is om meerdere redenen verlengd. Zo heeft een ondernemer een nieuwe variant gepresenteerd die in overleg met alle partijen op haalbaarheid wordt getoetst, terwijl ook de grondonderhandelingen nog niet zijn afgerond. Daarnaast leidt de bekende stikstofproblematiek ertoe dat we het bestemmingsplan nog niet in procedure kunnen brengen, een probleem waar veel projecten mee kampen en dat we helaas niet alleen kunnen oplossen.

De grote havenontwikkeling is, mede in relatie tot Integraal Riviermanagement, onderwerp van een 'MIRT- onderzoek'. De planning koerst op bestuurlijke besluitvorming voor de zomer van 2021. Het onderzoek brengt denkbare oplossingsrichtingen in beeld, met de bijbehorende kosten en financieringsmogelijkheden op hoofdlijnen. Daarna volgt de afweging in het kader van het Programma Integraal Riviermanagement.

Ook in 2021 doen wij er alles aan om de havenprojecten daadwerkelijk verder te brengen. We hebben al veel geïnvesteerd in relevante bestuurlijke contacten en zetten onze lobby krachtig voort.

Daarnaast heeft WMI de ambitie uitgesproken om zich door te ontwikkelen tot een zelfstandige organisatie. Op basis van een subsidierelatie kunnen daarin gemeentelijke taken en werkzaamheden voor het maritieme cluster worden ondergebracht..

Concrete projecten voor arbeidsmigranten

Een breed samengestelde adviesgroep heeft een unaniem advies uitgebracht voor de aanpak van de problematiek rond de huisvesting van arbeidsmigranten. Het voorgestelde beleid is op 2 juni 2020 door de gemeenteraad vastgesteld.

In beleid kun je geen arbeidsmigranten huisvesten, zodat concrete projecten nodig zijn om daadwerkelijk iets te kunnen doen voor deze doelgroep. Het initiatief ligt bij het bedrijfsleven, maar het is aan ons om initiatieven aan te moedigen, te faciliteren en ondersteunen. We zijn hierover in gesprek met maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.

Evenwichtig huisvestingsplan voor het onderwijs

De raad heeft in oktober 2019 de Nota Harmonisatie Integrale Huisvestingsplannen onderwijs vastgesteld. De uitgangspunten voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) liggen daarmee vast. We zetten in op toekomstbestendige schoolgebouwen en op een scholenbestand dat, op de langere termijn, energieneutraal is.

Het IHP Altena is eind 2020 behandeld door de raad. Na vaststelling beschikken we over een investeringsplanning voor de korte en lange termijn en een prioritering.

In 2021 nemen we de uitvoering van het plan voortvarend ter hand. Dat doen we uiteraard weer in nauw overleg met betrokken schoolbesturen die ons ook hebben geholpen in het tot dusver gevolgde traject. Vanzelfsprekend worden de meest acute zaken het eerst aangepakt. Het betreft in 2021 Het Fundament te Genderen, Het Baken te Werkendam en De Oranje Nassau school te Veen.

Brede Lokale Educatieve Agenda

Omdat er meerdere – vaak ook actuele- onderwerpen zijn waarbij de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van het kind elkaar raken, is het noodzakelijk dat de partners met elkaar in overleg treden. Daarom hebben we samen met het onderwijs en de kindpartners de Lokale Educatieve Agenda Altena: Samen zorgen voor goed onderwijs! 2020-2024 (LEA), opgesteld. Het is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in 'nieuwe verhoudingen' tot gezamenlijke en maatschappelijk bredere afspraken te komen over het onderwijsbeleid. In de LEA zijn de gezamenlijke visie en thema's benoemd die er voor de komende jaren voor zorgen dat alle kinderen volop kansen krijgen om zichzelf te ontwikkelen en hun talenten te benutten. We willen de komende jaren gezamenlijk inzetten op de volgende zes thema's:

1. Onderwijsachterstanden voorkomen en bestrijden;
2. Aansluiting onderwijs-jeugdhulp;
3. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt;
4. Gezondheid;
5. Integraal Huisvesting(s) Programma (IHP) en duurzaamheid;
6. Actuele maatschappelijke thema's.

Sport-, subsidie- en accommodatiebeleid in de steigers

Op diverse terreinen is nieuw beleid in de maak. Recent hebben we met de sportverenigingen het Sportakkoord Altena ondertekend, een mooie eerste stap in de ontwikkeling van ons sportbeleid. Een nieuwe Sportnota ziet naar verwachting in het vierde kwartaal van 2020 het licht. Daarin gaan we onder meer in op amateursport, topsport en sport voor specifieke doelgroepen.

In september 2020 zijn de uitgangspunten van de Accommodatienota besproken met de buitensportverenigingen, de exploitanten van de binnensportaccommodaties en dorpshuizen en de raad. De uitwerking van deze uitgangspunten zal eind 2020 en begin 2021 plaatsvinden. In de Accommodatienota wordt de harmonisatie van de huurtarieven van de binnensportaccommodaties en dorpshuizen beschreven, de harmonisatie van het beheer van de verschillende accommodaties en de harmonisatie van het beleid ten aanzien van de buitensportaccommodaties. Deze nota loopt vooruit op de bredere vastgoed- en accommodatienota die in 2021 verschijnt. Die strategische nota brengt straks in beeld hoe we het maatschappelijk en financieel rendement van al ons vastgoed kunnen optimaliseren en wat nodig is voor een goed beheer en een gezonde exploitatie. We willen toekomstbestendige accommodaties en voorzien het beleid daarom van een stevige duurzaamheidsparagraaf. .

In december 2019 heeft de raad het Beleidskader Harmonisatie subsidiebeleid vastgesteld. Daarna zijn wij aan de slag gegaan met de vertaling van de kaders in scenario's die in september 2020 zijn besproken met subsidieontvangers en met de raad. De nieuwe subsidieregelingen kunnen naar verwachting in november van 2020 door ons worden vastgesteld en op 1 januari 2021 in werking treden. De afwikkeling van de harmonisatie kan niet geheel budgetneutraal verlopen. Zo is het juridisch niet haalbaar om subsidies in één keer fors te verlagen, maar moeten die in veel gevallen gefaseerd worden afgebouwd. Daarom is aanvullend een eenmalig frictiebudget nodig.

Het jaar 2021 is kortom een jaar waarin we druk bezig zijn met de hier bedoelde onderwerpen, zowel met de voorbereiding van beleid als met de uitvoering daarvan.

Verder aan de slag met de Cultuurvisie

De Cultuurvisie is een mooi voorbeeld van een project waaraan voor de herindeling al ijverig werd gewerkt door de drie gemeenten, de cultuurraden, verenigingen en andere stakeholders. Nadat de fusieraad de visie al had omarmd, stelde de raad van Altena hem in mei 2019 vast.

Sindsdien is er onder de paraplu van de Cultuurvisie al veel gebeurd. Zo zijn de bestaande cultuurraden opgegaan in de nieuwe Adviescommissie Cultuur en zijn we druk bezig met de voorbereiding van een platform voor het in beeld brengen van het culturele netwerk en de culturele agenda. Dat platform zal zowel offline als online raadpleegbaar zijn. Initiatiefnemers zijn gestart met een haalbaarheidsonderzoek naar een centrum voor de kunsten. We hebben ons kunstbezit geïnventariseerd, bieden kunstenaars expositieruimte en werken aan diverse projecten op het gebied van muziek en cultuureducatie. Dit is maar een willekeurige greep uit alle activiteiten, die voor een belangrijk deel ook doorlopen in 2021. De raad is met een informatiebrief voor de zomer uitgebreid geïnformeerd.

Recreatie en toerisme

In het eerste halfjaar van 2021 presenteren we de resultaten van het overleg met de VVV, Biesbosch Museum Eiland, Brabants Landschap en andere partijen. Het gaat om de aanpak van gemeenschappelijke vraagstukken rond onderwerpen als bezoekersmanagement, informatievoorziening, marketing, educatie, inzet vrijwilligers enz. We brengen de wensen van de betrokken partners in beeld en de kansen om samen op te trekken. Ook gaan we na wat dit voor de subsidierelaties betekent.

Verder staat 2021 onder meer in het teken van de herdenking van de St. Elisabethvloed. Ook Hugo de Groot wordt dat jaar herdacht. Rond die thema's organiseren we diverse activiteiten, waaraan verenigingen, kunstenaars en andere partijen uit Altena actief meewerken. Samen met de partners van de Vestingdriehoek organiseren we in 2021 weer de Vestingdriehoekdagen, net als in 2011. Dat is een mooie kans om ons erfgoed en de Nieuwe Hollandse Waterlinie beleefbaar te maken.

Per 1 januari 2021 wordt de GR Parkschap opgeheven. In plaats daarvan komt er een netwerksamenwerking voor de Biesbosch. Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten Drimmelen, Dordrecht en Staatsbosbeheer getekend. De samenwerking richt zich op eenduidige regelgeving en uitgifte van vergunningen, toezicht en handhaving, marketing en bezoekersmanagement, belangenbehartiging en omgevingsmanagement. Er wordt samen met stakeholders van de Biesbosch een gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma ontwikkeld. Verder wordt er een Biesboschregisseur aangesteld die de netwerksamenwerking moet gaan vormen en uitbouwen/versterken. Dit alles moet leiden tot een goede balans tussen natuurbehoud en natuurbeleving, bijdragen aan een herkenbare en optimaal beleefbare Biesbosch voor de bezoeker, een sterk merk en het behoud van de identiteit van de Biesbosch zoals die is gevormd door de natuurwaarden en het landschappelijk karakter. De in de begroting opgenomen middelen voor de Biesbosch van het (voormalige) Parkschap worden hiervoor aangewend.

3.2 Doelenbomen Veelzijdig Altena

Economie

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Versterking van de economie door een goed ondernemings-en vestigingsklimaat.

Ondernemers weten waar ze terecht kunnen met vragen en initiatieven en worden snel geholpen.

- We haken aan bij het initiatief vanuit het bedrijfsleven voor een digitaal ondernemershuis en 'vullen' en onderhouden dan een gemeentelijke kamer in dat huis.

Economische adviesraad.

- We werken samen met de 3O's rol, functie en inhoud van een economische adviesraad uit in heldere kaders.

Q4 2021.

Ruimte voor (groei van) bedrijven.

- Samen met het Regionaal Ontwikkelingsbedrijf ontwikkelen we SRBT Giessen en oriënteren we ons op nieuw aanvullend aanbod bedrijfsterreinen.
- We brengen het belang van voldoende ruimte voor bedrijventerreinen voor Altena onder de aandacht van de Regio West-Brabant en de provincie. We leveren tevens een actieve bijdrage in regionaal beleid voor wat betreft bedrijventerreinen.

2022.

Behoud en versteviging van het maritieme cluster in Werkendam e.o.

Voor de korte termijn een insteekhaven via herstructurering van Biesboschhaven Zuid.

- We geven uitvoering aan de gesloten intentieovereenkomst en werken aan de samenwerkings-overeenkomst.
- We onderzoeken de haalbaarheid van het door de ondernemer gepresenteerde plan
- We onderzoeken op welke wijze de stikstofproblematiek kan worden opgelost opdat daarna de bestemmingsplan-procedure afgerond kan worden.

Q2 2021.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Voor de langere termijn een nieuwe havenontwikkeling in de vorm van een derde haven, gekoppeld aan het Deltaprogramma (IRM).

Een sterke profilering van het maritieme cluster en een goede samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid.

Inspanningen

- We werken verder aan het Mirt-traject met de partners van Rijk en provincie voor nader onderzoek naar het verbinden van een havenontwikkeling en IRM.
- Met de externe projectmanager die is aangetrokken voor het mirtonderzoek werken we toe naar besluitvorming voor de zomer 2021.
- We gaan eventueel een intentieovereenkomst aan met cruciale partijen in het gebied en met WMI en de provincie(s).

- We nemen deel aan het hightech & maintenance programma van REWIN.

Kosten en planning

Q2 2021.

Onderwijs

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Gelijke kansen voor leerlingen .

Minder onderwijsachterstanden.

Bevorderen ontwikkeling van de Nederlandse taal.

- Met het VVE-beleid zetten we in op een aanbod van hoge kwaliteit en veel aandacht voor de doorgaande lijn richting basisschool.
- We co-financieren een Taalklas
- We onderzoeken welke effecten het nieuwe beleid heeft op het OAB-budget en bezien of we eventuele overschotten kunnen investeren in het primair onderwijs.

Vanaf 2021 en daarna doorlopend.

2021-2022 waarna evaluatie volgt
Q3 2021

Leerlingen met problemen krijgen tijdig passende ondersteuning.

- Een goede afstemming tussen jeugdhulp en passend onderwijs.
- Alle jeugdigen ontvangen onderwijs en zorg op maat.

- We ontwikkelen samen met de scholen, samenwerkingsverbanden en uitvoering sociaal domein een visie op de aansluiting tussen jeugdhulp en passend onderwijs.
- We stimuleren innovatieve combinaties tussen jeugdhulptrajecten en onderwijs.

Q3 2021 (visie gereed)

Q2 2021 (plan gereed)

Geschikte huisvesting voor de scholen.

Uitvoering van het IHP.

- We beginnen in 2021 met businesscases voor de ontwikkelingen voor Het Fundament, Het Baken en de Oranje Nassau school.

2021 Q1.

Verduurzaming van de schoolgebouwen.

- We ontwikkelen een plan om schoolgebouwen met een levensduur van meer dan 10 jaar te verduurzamen met maatregelen die binnen 10 jaar terugverdiend zijn.
- We zorgen voor een integrale benadering vanuit onderwijshuisvesting, vastgoedbeleid en duurzaamheid.

Q2 2021.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Een brede school in Almkerk.

- De realisatie van de brede school wordt in samenspraak met toekomstige gebruikers voorbereid.
- We doen een locatieonderzoek bij 't Verlaat en D'Uylenborch (inclusief tegenoverliggend evenemententerrein) en bepalen een voorkeurslocatie welke verder uitgewerkt wordt

Q1 2021.

Nieuwbouw voor de Regenboogschool te Nieuwendijk

- We gaan over tot realisatie van de nieuwe school. De oude school zal gesloopt worden en we beginnen de bouw van de nieuwe school.

Q2 2021 start bouw.

Betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

Vakgerichte opleidingen en leerplekken bij bedrijven.

- We gaan in gesprek met de bedrijven, het onderwijs en zorginstellingen om te verkennen hoe we opleidingen en leerplekken kunnen bevorderen. We betrekken daarbij ook de economische raad.

Vanaf Q2 2021.

Jongeren voorzien van een passende plek op de arbeidsmarkt en behouden voor onze regio.

- Subsidieregeling Perspectief in Altena met als doel om het onderwijs beter te laten aansluiten op de vraag van werkgevers en daarmee een betere match van vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt te bewerkstelligen en hiermee jongeren voor de gemeente Altena te behouden.

Q1 2021 inwerkingtreding regeling.

Sport en bewegen

Maatschappelijke effecten

Toekomstbestendige sportverenigingen en voldoende mogelijkheden om te sporten en bewegen in Altena.

Resultaten

Sportnota Altena met lokaal sportakkoord t.b.v. een integrale benadering van de sportsector.

Inspanningen

- We stellen een Altenabrede nota Sport op.
- We hebben een Altena-sportakkoord afgesloten met lokale sportverenigingen en maatschappelijke organisaties.
- We stellen een Accommodatienota op, met daarin harmonisatievoorstellen ten aanzien van tarieven en beheer binnensportaccommodaties en dorpshuizen en beleid buitensportaccommodaties.

Kosten en planning

De Sportnota zal in Q4 2020 worden aangeboden
Voor de uitvoering van het Sportakkoord is in 2020 en 2021 € 30.000 beschikbaar gesteld vanuit het Rijk.

Nieuwe sportvoorzieningen.

- Wij geven verder uitwerking aan de plannen rond de aanleg van een atletiekaccommodatie in Sleeuwijk en de verplaatsing van Paardensportvereniging De Nieuwe Roef.

Realisatie staat gepland voor 2022.

Cultuur en cultuurhistorie

Maatschappelijke effecten

Versterking van de culturele identiteit van Altena en vergroting van de aantrekkingskracht voor toeristen en recreanten.

Resultaten

- Meer mogelijkheden om ons erfgoed te beleven en onze geschiedenis te leren kennen.
- Versterking van de toeristisch-recreatieve sector.

Inspanningen

- Als de kans zich voor doet presenteren we de opgestelde visie voor de vesting aan de raad
- We werken aan een plan voor overkoepelende promotie, educatie en coördinatie en inzet van vrijwilligers voor de parels van Altena: Biesbosch, Nieuwe Hollandse Waterlinie en de musea (zie ook doelenboom 'Recreatie en toerisme')
- We stellen samen met Erfgoed Altena een erfgoedvisie op en leggen deze ter vaststelling voor aan de raad als onderdeel van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.
- We vertalen de nieuwe erfgoedvisie in ruimtelijk beleid.
- We ontwikkelen een integraal plan voor de verbinding, educatie, promotie, coördinatie en inzet van vrijwilligers van de forten, de Biesbosch en musea.
- We restaureren twee monumentale, voorheen waterstaatkundige, objecten:
 - De ophaalbrug in polder Jannezand te Hank
 - De Hillegatsche sluis te Hank.
- Beide projecten worden uitgevoerd door de Stichting Ontwikkeling gemeente Altena.
- Start uitvoering ophaalbrug Jannezand is voorzien in 2020. Aansluitend wordt planvorming voor de sluis opgestart.

Kosten en planning

Q2 2021

Q2 2021

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Meer culturele voorzieningen en activiteiten in Altena.

Meer mogelijkheden voor inwoners en toeristen om kunst te beleven en om actief bezig te zijn met kunst.

Inspanningen

- We geven uitvoering aan het in 2019 vastgestelde Actieprogramma cultuur.
- De Canon van Altena wordt in samenwerking met Erfgoed Altena, de bibliotheek en het Streekarchief gemaakt
- We werken aan een online platform Alle Cultuur in Altena
- We werken mee aan projecten en evenementen in het kader van de themajaren 650 jaar Elizabethvloed en Hugo de Groot jaar.

- We bieden kunstenaars de mogelijkheden om te exposeren en organiseren samen met de Cultuurrad periodiek kunstroutes.
- We onderzoeken met initiatiefnemers de mogelijkheden voor de centrum voor de kunsten.
- We werken aan nieuwe subsidieregelingen voor cultuurparticipatie, bibliotheekwerk, en musea.

- We doen onderzoek naar bestaande vormen van cultuur- en muzikeducatie en verkennen nieuwe mogelijkheden.
- We maken een programma voor muziekonderwijs op school.

Kosten en planning

Doorlopend.

2021.

Recreatie en toerisme

Maatschappelijke effecten

Versterking van de toeristisch-recreatieve sector.

Resultaten

Uitbreiding en verbetering van het aanbod aan toeristisch-recreatieve voorzieningen en activiteiten.

Meer actieve vormen van recreatie.

- Meer bekendheid voor en meer samenhang tussen de parels van Altena.
- Nieuwe mogelijkheden van gebiedsmarketing en promotie.

Inspanningen

- We herzien de toeristische visie vinden, verbinden, verrassen samen met het veld
- We bieden een visie op de vesting met bijbehorende agenda aan de raad aan.
- We doen onderzoek naar de mogelijkheden tot het aanleggen van mountainbikeroutes.
- Ook de mogelijkheden tot uitbreiding van vaarroutes worden onderzocht.

- We ronden lopende projecten af zoals ruiterroutes, wandelknooppunten en kanoroute Noordwaard.

- In samenwerking met Brabants Landschap, de VVV en Erfgoed Altena werken we aan een vernieuwde aanpak voor de verbinding en marketing van de parels van het gebied, de Biesbosch, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de musea. Educatie en coördinatie van de inzet van de vrijwilligers worden hierin meegenomen.

Kosten en planning

Q4 2021.

Q2 2021.

Q4 2021.

Q2 2021.

2021.

Subsidiebeleid en harmonisatie

Maatschappelijke effecten

Een bloeiend verenigingsleven ter versterking van de sociale samenhang en financiële ondersteuning van maatschappelijk nuttige activiteiten.

Resultaten

Een goed geïmplementeerd subsidiebeleid voor Cultuur, Sport en Welzijn.

Inspanningen

- Na afloop van de eerste subsidiecyclus voeren we een evaluatie uit op het aanvraag- en besluitvormingsproces.
- We optimaliseren het aanvraag- en besluitvormingsproces voor de aanvragen voor 2022.
- We monitoren de financiën binnen de subsidieregelingen en doen een kwantitatieve evaluatie om de effecten van het nieuwe beleid op het budget van 2021 te meten.

Kosten en planning

Q1 2021.

Q2 2021.

Q1 2021 en doorlopend.

3.3 Beleidsindicatoren

	Altena	Nederland
Functiemenging (%) *	48,10	53,20
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15-74 jaar)	136	129,6

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

	Altena	Nederland
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (2017) *	3,7	1,8
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (2018) **	12	23
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (2018)	1,2	1,9

* Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en / of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. Het verschil in absoluut verzuim tussen Altena en Nederland is met name een gevolg van de administratieve verwerking. In werkelijkheid wijken de cijfers in Altena niet af van de landelijke cijfers.

** Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen / praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

	Altena 2019	Nederland 2019
Niet-sporters (%) (2016)	57,1	48,7

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

3.4 Financieel overzicht

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Programma: 3 Veelzijdig Altena		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2021	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
2.3	Recreatieve havens	93	124	80	-44	86	74	94
3.1	Economische ontwikkeling	332	475	423	-52	429	429	429
	Fysieke							
3.2	bedrijfsinfrastructuur	11	17	18	1	18	18	18
	Bedrijvenloket en							
3.3	bedrijfsregelingen	313	314	319	4	319	321	319
3.4	Economische promotie	409	453	449	-4	449	449	449
4.1	Openbaar basisonderwijs	46	210	210	0	210	210	210
4.2	Onderwijshuisvesting	2.948	2.509	5.622	3.114	3.064	3.098	3.420
	Onderwijsbeleid en							
4.3	leerlingzaken	2.183	3.142	2.950	-193	2.938	2.939	2.939
5.1	Sportbeleid en activering	614	716	750	35	750	750	750
5.2	Sportaccommodaties	3.981	3.859	3.587	-272	3.581	3.558	3.551
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en							
5.3	cultuurparticipatie	339	641	898	257	448	448	448
5.4	Musea	491	504	508	4	508	506	504
5.5	Cultureel erfgoed	256	565	544	-21	539	528	525
5.6	Media	1.000	932	929	-4	929	929	928
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	121	129	118	-11	118	118	118
Totaal lasten		13.136	14.591	17.404	2.813	14.386	14.375	14.702
Baten								
2.3	Recreatieve havens	-108	-76	-76	0	-76	-76	-76
3.1	Economische ontwikkeling	-96	-1.776	0	1.776	0	0	0
	Fysieke							
3.2	bedrijfsinfrastructuur	-281	-85	-86	-1	-86	-86	-86
	Bedrijvenloket en							
3.3	bedrijfsregelingen	-151	-118	-123	-5	-125	-125	-125
3.4	Economische promotie	-134	-113	-150	-38	-150	-150	-150
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-191	-209	-205	4	-201	-201	-201
	Onderwijsbeleid en							
4.3	leerlingzaken	-550	-420	-420	0	-419	-419	-419
5.1	Sportbeleid en activering	-136	-151	-106	45	-106	-106	-106
5.2	Sportaccommodaties	-1.592	-955	-881	74	-885	-890	-890
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en							
5.3	cultuurparticipatie	-27	-27	-27	0	-27	-27	-27
5.4	Musea	0	-2	-2	0	-2	-2	-2
5.5	Cultureel erfgoed	-37	-22	-59	-37	-59	-59	-59
5.6	Media	-52	-3	-2	0	-2	-2	-2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	-14	-3	-3	0	-3	-3	-3
Totaal baten		-3.369	-3.958	-2.139	1.819	-2.141	-2.146	-2.146

Programma: 3 Veelzijdig Altena		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2021	Begroting 2023	Begroting 2024
Reserves								
0.10	Storting reserves	2.226	3.481	1.743	-1.737	1.944	1.944	1.944
0.10	Onttrekking reserves	-2.418	-1.933	-4.635	-2.702	-2.010	-1.934	-2.269
Totaal reserves		-192	1.548	-2.891	-4.439	-66	11	-325
Saldo baten en lasten inclusief reserves		9.575	12.181	12.374	193	12.179	12.240	12.231

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Programma: 3 Veelzijdig Altena		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	12.181
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-437
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	95
5.2	Onderhoud zwembad en sportaccommodaties op basis van kengetallen bvo m2 + Pipplannen	132
5.3	Onderhoud monumenten op basis van kengetallen bvo m2 + Pipplannen	500
5.5	Doorgeschoven onderhoud 2020 't Oude Raedthuys	-98
diverse	Overige lasten en baten	1
Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020		193
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021		12.374

Toelichting verschillenanalyse

- (1) Reguliere verloop kapitaallasten is herberekend (afgeschreven investeringen eruit, nieuwe toegevoegd).
- (2) De hogere salarislasteren als gevolg van het Cao-akkoord leiden tot een hogere toerekening op dit programma.

Programma 4. Duurzaam Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van Vugt	Duurzaamheid*
Wethouder Tanis	Wonen
Wethouder Van Oosten	Circulaire economie
Wethouder Van Vugt	Afval en grondstoffen
Wethouder Van Vugt	Altena als groenblauwe oase

**Wethouder Sheikkariem is portefeuillehouder Omgevingswet en ruimtelijke plannen*

4.1 Kern Bestuursakkoord en Collegeprogramma

Voortvarend verder met de Omgevingswet

Begin april 2020 werd duidelijk dat de Omgevingswet niet op 1 januari 2021 in werking treedt. De coronacrisis noopt tot uitstel en ook moeten nog flinke stappen gezet worden voor een goede implementatie van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). De minister voor Milieu en Wonen benadrukt in haar brief aan de Tweede Kamer dat uitstel geen afstel is. Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking.

Het uitstel is ook geen reden om pas op de plaats te maken met de verdere voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De Omgevingswet biedt kansen om invulling te geven aan 'uitnodigend besturen'. De geest van de wet is het, passend binnen de Omgevingsvisie, bieden van ruimte aan initiatieven vanuit het principe 'ja, tenzij'. Dit heeft ook een relatie met kerngericht werken. Ook stelt de wet de dialoog met de omgeving centraal. Het traject dat geleid heeft tot de Dorpsvisie Almkerk is een mooi voorbeeld van de werkwijze die leidt tot een visie die door de samenleving zelf is ontwikkeld.

Duurzaamheid: klimaatbeleid en energietransitie

De stip op de horizon is dat Altena in 2046 een CO₂-neutrale gemeente is. De Altena Klimaatagenda (uitvoeringsagenda bij de Altena Energiestrategie) is in juli 2020 aan de raad voorgelegd. Die agenda bevat een opgave voor alle geledingen van onze samenleving. Alleen samen kunnen we de klimaatdoelen realiseren en Altena toekomstbestendig maken. De acties uit de agenda worden samen met de eigenaren en andere stakeholders verder uitgewerkt en uitgevoerd. We zoeken naar een goede manier om de resultaten zichtbaar te maken.

De prioriteit ligt deze bestuursperiode bij bewustwording, besparing en verduurzaming van de bebouwde omgeving. Zelf geven we als gemeente het goede voorbeeld, onder meer door onze (onderwijs-)gebouwen op de langere termijn energieneutraal te maken. Die lijn trekken we door naar het in 2021 op te leveren vastgoed- en accommodatiebeleid, dat voorzien wordt van een stevige duurzaamheidsparagraaf.

De coronacrisis laat diepe sporen na bij veel ondernemingen en ook bij een groot aantal inwoners. Een economische recessie lijkt onvermijdelijk. De bereidheid om te investeren in duurzaamheid kan daardoor de eerstkomende jaren minder zijn, daar zijn we ons van bewust. Anderzijds roept de VN op om de transitie naar schone energie centraal te stellen bij het herstel van de economie. De crisis wordt vaak ook gezien als een kans, gezien de vele nieuwe initiatieven die al zijn ontstaan en het toenemende besef dat gezondheid uiteindelijk ons grootste goed is. Wij zullen actief en alert op die kansen inspelen.

Wij zien het in ieder geval als een uitdaging om ook in 2021 meters te maken verder te gaan op de weg naar een duurzaam Altena. In 2021 staan onder meer de vaststelling van een warmtetransitievisie op het programma en de vaststelling van de definitieve Regionale Energiestrategie (klimaat). Het concept van de RES bevat voor Altena een opgave voor zonne-energie op daken en velden. Ondernemers in Altena worden momenteel actief benaderd om mee te doen met het project zon op dak. Daarbij is de zonneladder van toepassing. In 2021 gaan we aan de slag met een ander project uit het collegeprogramma, de wijkgerichte aanpak voor aanpassingen aan vastgoed, gericht op besparing van energie en/of duurzame opwek. Die aanpak koppelen we aan thema's als veilig wonen en langer thuis wonen.

Duurzaamheid: klimaatadaptatie

De energietransitie gaat over klimaatmitigatie, het beperken van de klimaatverandering. Klimaatadaptatie gaat over het je aanpassen aan de te verwachten klimaatverandering. Dit is het onderwerp van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Door middel van risicodialogen intern en extern met stakeholders dienen alle gemeenten in Nederland te komen tot een klimaatadaptatiestrategie. Thema's die hierbij aan bod dienen te komen, zijn hittestress, wateroverlast, overstroming en verdroging. We hebben een procesleider ingehuurd en zijn gestart met de interne dialogen, gevolgd door de externe dialogen. Ons doel is om medio 2021 een concept strategie te presenteren.

De Kracht van Altena: Altena als zesde experimenteergebied

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft inmiddels vijf experimenteergebieden voor de kringlooplandbouw aangewezen. Altena moet volgens ons het zesde experimenteergebied worden en daar gaan we krachtig voor lobbyen. In onze gemeente zijn alle ingrediënten aanwezig om als broedplaats en proeftuin te fungeren. Het manifest 'De Kracht van Altena' toont aan dat onze agrariërs en agrofood ondernemers bereid zijn tot ingrijpende en duurzame vernieuwingen in de voedselsector. Het document geeft blijk van een hoog ambitieniveau en een groot innovatief vermogen. Los van de vraag of de ministeriële aanwijzing er uiteindelijk komt, staat voor ons in ieder geval vast dat we de projecten uit het Manifest met woord en daad willen ondersteunen en faciliteren. Die projecten zijn ook essentieel voor een vitaal en toekomstbestendig platteland.

Met het Manifest is ook een mooi fundament gelegd voor een in 2021 op te stellen Perspectief en Actieprogramma circulaire landbouw en agrofood, als opmaat naar een volledige circulaire economie. Sinds mei 2020 gaat de programmamanager circulaire landbouw en agrofood er serieus mee aan de gang. Met het Perspectief en het Actieprogramma rollen we het gedachtegoed van het Manifest verder uit, ook naar andere sectoren van onze economie. Daarmee dragen we bij aan een klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving en aan het beeld van Altena als groenblauwe oase.

De Woonvisie en het actieplan woningbouw

Volgens de planning van de bestuursopdracht Wonen in Altena kan de Woonvisie nog in de zomer 2021 door de raad worden vastgesteld. Met die visie geven we onder meer uitwerking aan het thema wonen uit de Omgevingsvisie. Ook vormt de visie volgens de Woningwet het kader voor de jaarlijkse prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties. We zijn nog in afwachting van de uitkomsten van een onderzoek naar de schaarste op de woningmarkt. Mede aan de hand daarvan zullen de relevante thema's, de ambities en de doelgroepen worden beschreven, alsmede de concrete woningaantallen, verdeeld over de verschillende segmenten van de woningmarkt. De raad kan daarmee de strategische koers bepalen voor het woonbeleid.

Afval en grondstoffen

Momenteel worden de (laatste) voorbereidingen getroffen voor de overgang van de huis-aan-huis-inzameling van afval door de gemeente Den Bosch per 1-1-2021.

4.2 Doelenbomen Duurzaam Altena

Duurzaamheid

Maatschappelijke effecten

Altena CO₂-neutraal in 2046.

Resultaten

De projecten en activiteiten uit het uitvoeringsprogramma van de Altena Energiestrategie.

Inwoners, bedrijven en verenigingen worden gestimuleerd tot actie op de weg naar duurzaamheid.

Inspanningen

- We werken de in 2019 vastgestelde Altena Energiestrategie uit in een uitvoeringsagenda die we vervolgens uitvoeren.

- We geven deze bestuursperiode prioriteit aan bewustwording, besparing en verduurzaming van de bebouwde omgeving.
- We zoeken samenwerking met stakeholders, zoals woningcorporaties, Energiecoöperatie Altena Nieuwe Energie, het lokale bedrijfsleven en onderwijs.
- We volgen een wijkgerichte aanpak voor aanpassingen aan vastgoed, gericht op besparing van energie en/of duurzame opwek. De aanpak wordt zo mogelijk gekoppeld aan thema's als veilig wonen en langer thuis wonen.
- We stimuleren (sport)verenigingen tot verduurzaming van accommodaties.
- We treden lokale duurzaamheidsinitiatieven tegemoet met de bril van 'mogelijk maken'. De rol van de gemeente wordt van geval tot geval ingevuld.

Kosten en planning

Klimaatagenda is vastgesteld. De acties die uit deze agenda voortvloeien worden door eigenaren en andere stakeholders verder uitgewerkt en uitgevoerd.

Duurzaamheidsloket en energicoaches zijn operationeel en worden periodiek onder de aandacht gebracht.

Samenwerkingen zijn verder uitgebreid met de partners vanuit de klimaatagenda. Voor het bedrijfsleven is het project zon op dak gestart.

Het duurzaamheidsloket wordt uitgebreid voor verenigingen.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

- Verduurzaming van ons vastgoed en van installaties in de openbare ruimte.
- Goed voorbeeld doet volgen.

Inspanningen

- We ontwikkelen vastgoed- en accommodatiebeleid, inclusief een duurzaamheidsplan voor ons vastgoed.
- Vooruitlopend daarop nemen we nu al duurzaamheidsmaatregelen. We kiezen daarbij voor duurzame 'no regret'-oplossingen.
- We zorgen voor een integrale benadering vanuit duurzaamheid, vastgoedbeleid en onderwijshuisvesting.
- Oplaadpunten voor elektrische auto's in de openbare ruimte worden gestimuleerd, waar de parkeercapaciteit dat toelaat.

Kosten en planning

Beleid is voorzien voor 2021

Dit project wordt nader uitgewerkt in het kader van de klimaatagenda.

Een warmtevisie die in overeenstemming is met de door het Rijk gestelde normen.

- We gaan in gesprek met stakeholders, zoals de provincie, woningcorporaties en netbeheerders, over de gewenste aanpak om te komen tot een warmtevisie.
- De warmtevisie wordt door de raad vastgesteld

Start in Q4 2020

Voorzien Q4 2021

Regionaal bod met uitvoeringsprogramma dat een bijdrage levert aan de grootschalige opwek van duurzame energie.

- Binnen het kader van de Regionale Energiestrategie (RES) leveren we een bijdrage aan de grootschalige opwek van duurzame energie.
- We dragen bij aan de totstandkoming van een regionaal bod met elektriciteitsplan, warmteplan, infrastructuurplan en innovatieplan.

Bijdrage van Altena maakt deel uit van het regionale bod.

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Wonen

Maatschappelijke effecten

Voldoende passende woningen in iedere kern, afgestemd op de behoeften van onze inwoners en de demografische ontwikkelingen.

Resultaten

- Woonvisie
- Prestatieafspraken
- Onderzoek woningbehoefte

Inspanningen

- Bij het opstellen van de Woonvisie doen we tevens onderzoek naar de mogelijkheden om via kavelsplitsing meer woningen voor starters en (andere) kleine huishoudens te kunnen realiseren.
- Prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersorganisaties met daarin onder meer afspraken over huisvesting bijzondere doelgroepen, bouw- en renovatieopgaven, verduurzaming en leefbaarheid.
- Periodiek onderzoek naar de woningbehoefte

Kosten en planning

Q2 2021

Jaarlijks terugkomend in Q4

Q4 2021

Ruimte voor particuliere initiatieven.

- Het maatschappelijk initiatief is leidend.
- We stimuleren initiatieven die tegemoet komen aan de actuele woonvraag vanuit de doelgroepen, zoals de uitstroom uit de GGZ, huisvesting voor pleeggezinnen of mensen met een verslaving.
- In de Woonvisie nemen we de aanpak van dit thema mee.

Circulaire economie

Maatschappelijke effecten

Bevorderen circulaire economie in Altena.

Resultaten

Perspectief en Actieprogramma circulaire landbouw en agrofood

Inspanningen

- We ontwikkelen een plan van aanpak voor het opstellen van het Perspectief en Actieprogramma en voeren deze uit.

Kosten en planning

Q2 2021

Afval en grondstoffen

Maatschappelijke effecten

Minder zwerfafval.

Inwoners worden zich op jonge leeftijd bewust van het belang van goed gescheiden inzameling en duurzaamheid.

Resultaten

Actieplan zwerfafval en efficiënter ingerichte openbare ruimte.

Brede uitrol van het programma AlتناSchoon.

Inspanningen

- We rollen een breed actieplan zwerfafval uit.
- We onderzoeken of het wenselijk is om vanuit de Participatiewet of via Halt mensen te betrekken.

- We stimuleren bewustwording. Een mogelijkheid daartoe is het programma AlتناSchoon beschikbaar stellen aan alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs.

Kosten en planning

Altena als groenblauwe oase

Maatschappelijke effecten

Een gezonde en meer klimaatbestendige leefomgeving met meer groen en water.

Resultaten

Het groenareaal in de gemeente neemt toe.

Altena klimaatbestendig in 2050.

Inspanningen

- We stimuleren inwoners, bedrijven en organisaties om verharding te vervangen door groen.
- We blijven betrokken bij het burgerplatform Grip op water Altena.

- Via klimaatdialogen maken we concrete afspraken met grote bedrijven, woningcorporaties en projectontwikkelaars over vergroening van de leefomgeving, in lijn met de Omgevingsvisie.
- We vervullen een voorbeeldfunctie voor de openbare ruimte en bij het ontwerp van publieke gebouwen.

- We zetten in op vergroening van schoolpleinen en onderzoeken de mogelijkheden voor de inzet van middelen die bij het waterschap en provincie beschikbaar zijn.
- We gaan hierover in gesprek met de schoolbesturen.

Bij de toetsing van ruimtelijke plannen houden we rekening met klimaatbestendig en natuurinclusief bouwen. We schrijven een percentage groen voor dat minimaal moet worden gerealiseerd.

Via interne klimaatdialogen zorgen we er voor dat onze eigen organisatie bij alle plannen rekening houdt met de klimaatverandering.
Via externe klimaatdialogen met stakeholders komen we tot een gezamenlijke klimaatadaptatiestrategie.

Kosten en planning

We werken aan een integrale stimuleringsstrategie, Q2 2021.

Zie Altena klimaatbestendig in 2020.

Q2 2021. Kosten 55.000 euro, waarvan 12.500 subsidie van de provincie en 50% bijdrage van het waterschap.

4.3 Beleidsindicatoren

	Altena	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner) (2018)	88	172
Hernieuwbare elektriciteit (%) (2018)	5,0	7,6

	Altena	Nederland
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000) (2019)	254	248
Nieuwgebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen) (2019)	8,3	9,2
Demografische druk* (%) (2020)	59,5	54,2

*De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot het aantal personen van 15 tot 65 jaar

	Altena	Nederland
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€) (2020)	699	700
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€) (2020)	768	773

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

4.4 Financieel overzicht

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Programma: 4 Duurzaam Altena		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	3.862	4.341	4.163	-178	4.291	4.356	4.358
7.2	Riolering	3.616	3.646	3.439	-207	3.486	3.576	3.648
7.3	Afval	5.323	5.083	5.079	-4	5.078	5.144	5.142
7.4	Milieubeheer	1.227	1.601	1.487	-115	1.380	1.395	1.410
8.1	Ruimtelijke ordening	1.231	1.685	1.155	-530	1.173	1.140	1.140
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.540	4.252	4.536	284	3.056	3.056	3.056
8.3	Wonen en bouwen	877	890	996	106	969	931	903
Totaal lasten		24.675	21.498	20.855	-643	19.432	19.598	19.656
Baten								
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	-90	-21	-8	14	-32	-32	-32
7.2	Riolering	-5.761	-5.744	-5.918	-174	-6.070	-6.160	-6.233
7.3	Afval	-6.549	-6.455	-6.555	-100	-6.561	-6.646	-6.644
7.4	Milieubeheer	-8	0	0	0	0	0	0
8.1	Ruimtelijke ordening	-87	-23	-23	0	-23	-23	-23
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-8.579	-4.112	-4.448	-335	-2.968	-2.968	-2.968
8.3	Wonen en bouwen	-1.541	-1.375	-1.434	-60	-1.434	-1.434	-1.434
Totaal baten		-22.615	-17.730	-18.386	-656	-17.088	-17.263	-17.333
Reserves								
0.10	Storting reserves	1.450	490	114	-376	26	26	26
0.10	Onttrekking reserves	-2.399	-1.865	-464	1.400	-463	-462	-461
Totaal reserves		-949	-1.375	-351	1.024	-438	-436	-435
Saldo baten en lasten inclusief reserves		1.112	2.393	2.119	-274	1.907	1.898	1.887

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Programma: 4 Duurzaam Altena		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	2.393
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	22
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	165
7.2	Kostendekkendheid riolering (1)	-208
7.3	Kostendekkendheid reiniging (2)	-97
o.1	Hogere onttrekking dekkingsreserves kapitaallasten door actualisatie kapitaallasten	-178
diverse	Mutaties kapitaallasten (nieuwe investeringen in 2020 en afloop oude investeringen) (3)	-135
diverse	Hogere toerekening salarislaster personeel a.g.v. Cao-stijging (2)	166
diverse	Beheerplannen kapitaalgoederen buitenruimte	82
diverse	Overige lasten en baten	-91
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	-274
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	2.119

Toelichting verschillenanalyse

- (1) Betreft een kostendekkend product, echter als gevolg van het feit dat de kosten over meerdere programma's (programma 5 en overhead) heen staan ontstaat er een saldo op dit programma, tevens zorgt de BTW voor een financieel effect.
- (2) De hogere salarislaster als gevolg van de Cao-stijging leiden tot een hogere toerekening op dit programma.
- (3) Betreft regulier verloop kapitaallaster als gevolg van reeds besloten investeringen.

Programma 5. Bereikbaar Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Tanis	De A27 en het onderliggend wegennet
Wethouder Tanis	Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen
Wethouder Van Vugt	Beheer van wegen, water, groen, riool en verlichting

5.1 Kern Bestuursakkoord en Collegeprogramma

Bereikbaarheid en mobiliteit

De gebrekkige doorstroming op de A27 is het grootste knelpunt voor de bereikbaarheid van Altena. Om de files te ontlopen, nemen weggebruikers vaak sluiproutes via ons lokale wegennet, met ernstige gevolgen voor de verkeersveiligheid, de leefbaarheid en de lokale bereikbaarheid.

De start van de reconstructie is medio 2022 gepland. Wij laten geen gelegenheid onbenut om Rijkswaterstaat daaraan te houden. In het overleg dringen we ook aan op een goede toepassing van de 'Minder hinder aanpak' van Rijkswaterstaat en op een adequate informatievoorziening voor inwoners, bedrijven en instanties.

Inmiddels heeft de Raad van State een uitspraak gedaan inzake de ingediende bezwaren. Deze uitspraak maakt de weg vrij voor doorpakken in verdere voorbereiding en vervolgens start uitvoering door Rijkswaterstaat.

In het eerste halfjaar van 2021 kan de raad naar verwachting een voorkeursvariant kiezen voor de gewenste robuuste verbinding tussen de A27 en Werkendam. De verschillende opties worden momenteel in beeld gebracht, waarbij de aansluiting van de energiefabriek op de A27 wordt meegenomen. Een voorstel voor een maatregelenpakket ter bestrijding van sluipverkeer is kort voor de zomervakantie via een RIB aan de raad voorgelegd. Dit pakket wordt in het najaar met de betrokken bewoners nader uitgewerkt waarna realisatie plaatsvindt.

Die maatregelen hebben zowel betrekking op de reconstructiefase als op de periode voor en na de reconstructie.

Nu de startdatum van de reconstructie steeds dichterbij komt, nemen de contacten met Rijkswaterstaat en de overige betrokken overheden in 2021 nog flink in intensiteit toe. Wij maken gebruik van een externe bereikbaarheidsmanager om ons in dit traject te ondersteunen.

Inmiddels zijn wij gestart met het opstellen van een mobiliteitsvisie die medio 2021 gereed zal zijn. Die strategische visie geeft uitwerking aan de Omgevingsvisie op het gebied van verkeer en vervoer en beschrijft de ambities voor 2035/2040. Het wordt een compact afwegingskader voor het beoordelen van ruimtelijke plannen. Leefbaarheid wordt een belangrijk thema dat ziet op onderwerpen als het voorkomen van sluipverkeer en het verminderen van autogebruik door duurzame alternatieven. Veiligheid is een ander thema, dat onder meer inzoomt op goede en veilige fietsroutes en het oplossen van knelpunten en onveilige situaties. Rond het thema toegankelijkheid focussen we op zaken als hoogwaardig openbaar/collectief vervoer van en naar scholen en andere

voorzieningen, zowel binnen als buiten Altena. De mobiliteitsvisie zal voor wat betreft dit onderdeel voortbouwen op de Visie openbaar vervoer die in juli 2020 door de raad is vastgesteld. Laatstbedoelde visie levert input voor de transitiestrategie van de provincie en de aanbesteding van de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in de regio West-Brabant. We brengen de wensen en belangen van Altena nadrukkelijk naar voren in de bestuurlijke en ambtelijke overleggen over deze onderwerpen.

In 2021 gaan we, mede in het kader van de mobiliteitsvisie, evalueren waar we staan en wat er anders/beter kan bij de afzonderlijke veerverbindingen Kop van 't Land, Boven Merwede en Bergsche Maas.

Onderwerpen als het parkeerbeleid en het beleid rond bewegwijzering komen eind 2020 of begin 2021 aan de orde.

Beheerplannen op orde

Sinds 2019 is hard gewerkt aan het inventariseren van al onze objecten in de buitenruimte en aan het in beeld brengen van de kwaliteit. Dit is een complexe operatie, nu de drie voormalige gemeenten ieder hun eigen aanpak kenden en relatief veel beleids- en beheerplannen waren verlopen of zelfs ontbraken. We hebben inmiddels een integraal beheerkader voor alle objecten als kapstok voor de verschillende meerjarenonderhouds- en uitvoeringsprogramma's per groep beheerobjecten.

Vanaf 2021 gaan we aan de slag met de uitvoering van het beheer. Het beheerkader en de daarbij horende aanhangsels worden geëvalueerd nadat we daar twee jaar mee hebben gewerkt.

Een zichtbare en dienstbare buitendienst

De medewerkers van onze buitendienst zijn voor onze inwoners het gezicht van de gemeente. Wij willen een dienst die robuust, zichtbaar en herkenbaar is. Een dienst waarbij medewerkers zich bewust zijn van de omgeving waarin zij werken en van hun dienstbare rol als ambassadeurs van de gemeente. Daarbij gaat het om zaken als houding en gedrag en om het werken aan een gezamenlijke cultuur. Inmiddels worden hierin mooie stappen gezet.

Dit is een actiepunt dat na een herindeling altijd aandacht nodig heeft, maar de keuze van Altena om gebiedsgericht te werken vormt nog een bijkomend argument. De teams zijn opnieuw geformeerd en we werken nu met gebiedsbeheerders. Met onze medewerkers werken wij aan een nieuwe werkwijze die past in de visie van een effectieve, proactieve en dienstverlenende organisatie.

In datzelfde kader past ook het werken vanaf twee gemeentewerven, in plaats van de huidige werven te Veen, Giessen en Werkendam. De werf in Veen zal niet meer gebruikt worden en zal verhuurd worden. De werf te Werkendam is qua ruimte en indeling geschikt en behoeft op wat kleine punten na geen aanpassingen. De werf te Giessen zal geschikt gemaakt worden voor de huisvesting en stalling van materialen en voertuigen en uiteraard de medewerkers.

Dit vergt een investering waar we tevens een slag maken in de verduurzaming van het pand (energieneutraal en Natuurinclusief Bouwen). Hierbij gaan wij er van uit dat de afschrijvings- en kapitaallasten kunnen worden gedekt door de huuropbrengsten van de gemeentewerf in Veen.

Bovendien kijken we momenteel in het kader van duurzaamheid en efficiency naar het wagenpark en het overige materieel.

Daarnaast zal het terrein ook voor de gladheidsbestrijding zodanig ingericht worden, waardoor het gebruik van de voorzieningen in Eethen stopgezet kunnen worden. Gemeente Altena wordt daarmee onafhankelijk van derden. Tevens worden daarmee de reisbewegingen tijdens de gladheidsbestrijding behoorlijk beperkt en kan effectiever worden gereden.

5.2 Doelenbomen Bereikbaar Altena

De A27 en het onderliggend wegennet

Maatschappelijke effecten

De bereikbaarheid van bestemmingen binnen en buiten Altena wordt beter en het sluipverkeer neemt af.

Resultaten

Verbeterde doorstroming op de A27 en reductie sluipverkeer.

Optimale informatievoorziening naar inwoners en ondernemers.

Een robuuste verbinding tussen de A27 en de kern Werkendam.

Maatregelenpakket om Altena en bestemmingen buiten onze gemeente bereikbaar te houden en sluipverkeer tegen te gaan.

Opheffing van het fileknelpunt bij de Kromme Nol.

Inspanningen

- We zetten stevig in op het voorkomen van (verdere) vertraging.
- De voortgang van de reconstructie wordt permanent gemonitord.

We zijn ambtelijk en bestuurlijk aanspreekpunt voor inwoners, bedrijven en instanties.

Momenteel vindt onderzoek plaats naar de meest geschikte variant.

- Opstellen mobiliteitsvisie
- Actualiseren parkeerbeleid
- We stellen een maatregelenpakket op om sluipverkeer te bestrijden. Voorafgaand daaraan brengen we in beeld waar sluipverkeer valt te verwachten en hoe knelpunten kunnen worden bestreden.

We leveren een bijdrage aan de planstudie voor de N267. De provincie wil de werkzaamheden combineren met groot onderhoud in 2022, maar de planstudie brengt ook in beeld of eerdere realisatie mogelijk is. Het fietsverkeer in de omgeving van de Heusdense brug wordt in de studie meegenomen.

Kosten en planning

Q3 2021 gereed
Q4 2020 gereed

Maatschappelijke effecten

Verbetering verkeersveiligheid.

Resultaten

Minder knelpunten als gevolg van landbouwverkeer.

Minder verkeersknelpunten bij gebiedsontsluitingswegen en nabij voorzieningen.

Inspanningen

- We nemen deel aan het regionaal actieprogramma en doen onderzoek in regionaal verband.

We brengen de knelpunten in beeld die zich voordoen op gebiedsontsluitingswegen en nabij voorzieningen zoals scholen en sportaccommodaties. Na afronding van die inventarisatie pakken we de knelpunten gericht aan.

Kosten en planning

Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen

Verbetering van de bereikbaarheid per openbaar vervoer.

Uitbreiding van het OV-netwerk met verbindingen met steden als Utrecht, Breda en Dordrecht en gemeenten als Gorinchem, Zaltbommel, Den Bosch en Tilburg.

- We zijn en blijven aangehaakt bij de besprekingen tussen de provincie Noord-Brabant en het Rijk over nieuwe concessies voor het openbaar vervoer. De beoogde grootschalige vernieuwing van het openbaar vervoer biedt kansen voor Altena, onder meer op het punt van de plannen rond een innovatieve OV-verbinding tussen Breda en Utrecht en een Altenaliner-busdienst.
- We zetten de uitbreiding van het OV-netwerk ook op de agenda bij de regio West-Brabant.
- We leggen bestuurlijke en ambtelijke contacten met andere betrokken overheden om draagvlak te creëren voor betere vervoersverbindingen, in lijn met onze recent ontwikkelde visie op het openbaar vervoer.

Maatschappelijke effecten

Verbetering van de bereikbaarheid per fiets.

Resultaten

Opheffing knelpunten in fietsroutes en aanleg van nieuwe snelle routes.

Inspanningen

- We brengen fietsstromen en wensen van fietsers in beeld.
- We inventariseren knelpunten en denkbare oplossingen.
- We gaan in overleg met de provincie over subsidiemogelijkheden en zetten in op lobbyactiviteiten.

- Samen met onze inwoners, regionale partners, overheden en exploitanten brengen we knelpunten en passende maatregelen in beeld t.a.v. veerverbindingen(bijvoorbeeld uitbreiding veerdiensten en vaarroosters)
- We staan open voor initiatieven van inwoners en bedrijven om mobiliteit te verbeteren en zullen die waar mogelijk stimuleren. De invulling van onze rol is afhankelijk van het betreffende initiatief. Hierbij wordt o.a. gedacht aan deelauto's, OV-fietsen of een belbus.

Kosten en planning

Beheer van wegen, water, groen, riool en verlichting

Maatschappelijke effecten

Een efficiënt en duurzaam beheer van onze kapitaalgoederen volgens vooraf vastgestelde normen en kosten.

Resultaten

Beheerpakketten voor het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen en vastlegging van de toepasselijke onderhoudsniveaus.

Inspanningen

- We houden de inventarisatie van kapitaalgoederen actueel (een constant proces om een en ander actueel te houden) en brengen in beeld hoe we het beheer en onderhoud van de openbare ruimte kunnen verduurzamen en wat de bijbehorende kosten zijn.

Kosten en planning

Veilige speeltoestellen die voldoen aan de wettelijke regels

- We stellen een beleidsplan op voor speelvoorzieningen.. Vooruitlopend daarop nemen we alvast maatregelen in het kader van onderhoud en vervanging van speeltoestellen.

Voorkoming van ongevallen op het werk.

Aanwijzing installatieverantwoordelijke van op grond van het Arbo-besluit.

We onderzoeken hoe we kunnen voldoen aan de verplichting een installatieverantwoordelijke aan te wijzen voor het toezicht op een veilige werkomgeving bij het onderhoud aan elektrische installaties.

5.3 Financieel overzicht

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Programma: 5 Bereikbaar Altena		Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
2.1	Verkeer en vervoer	6.635	9.599	8.298	-1.301	8.108	8.238	8.384
2.2	Parkeren	16	16	14	-2	14	14	14
2.4	Economische havens en waterwegen	334	465	1.109	644	642	639	638
2.5	Openbaar vervoer	446	543	591	48	441	441	441
Totaal lasten		7.431	10.622	10.011	-611	9.204	9.332	9.476
Baten								
2.1	Verkeer en vervoer	-5.475	-383	-5.836	-5.453	-381	-381	-381
2.2	Parkeren	0	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	-2.022	-694	-548	146	-620	-620	-620
2.5	Openbaar vervoer	-46	-50	0	50	0	0	0
Totaal baten		-7.543	-1.126	-6.384	-5.257	-1.000	-1.000	-1.000
Reserves								
0.10	Storting reserves	7.141	1.263	5.560	4.297	86	86	86
0.10	Onttrekking reserves	-1.531	-3.565	-1.571	1.994	-597	-558	-558
Totaal reserves		5.610	-2.302	3.990	6.291	-511	-471	-471
Saldo baten en lasten inclusief reserves		5.498	7.194	7.617	423	7.693	7.860	8.004

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Programma: 5 Bereikbaar Altena		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	7.194
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-106
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	218
diverse	Mutaties kapitaallasten (nieuwe investeringen in 2020) (1)	203
0.1	Hogere onttrekking dekkingsreserves kapitaallasten door actualisatie kapitaallasten	-167
diverse	Hogere toerekening salarislasten personeel a.g.v. Cao-stijging (2)	110
2.1	Extra veegronde 2020 onkruidbestrijding	-110
diverse	Beheerplannen kapitaalgoederen buitenruimte	383
diverse	Overige lasten en baten	-108
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	423
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	7.617

Toelichting verschillenanalyse

(1) betreft regulier verloop kapitaallasten als gevolg van reeds besloten investeringen.

(2) De hogere salarislasten als gevolg van de Cao-stijging leiden tot een hogere toerekening op dit programma.

Programma 6. Financiën

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Tanis	Behoedzaam manoeuvreren
Wethouder Sheikkariem	Strategisch vastgoedbeleid

6.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financiën en de planning- en controlcyclus op orde

In het op orde brengen van de planning- en controlcyclus zijn goede stappen gezet. In 2021 willen we samen met de Auditcommissie de inrichting van de planning- en controlcyclus onder het vergrootglas leggen. Tot dusver hebben wij steeds van geval tot geval gezocht naar een bruikbare opzet voor de verschillende documenten uit de cyclus. We willen toewerken naar meer uniformiteit in de wijze van rapporteren en naar een hogere kwaliteit van de rapportages. Daarbij brengen we ook in beeld welke sturingsinformatie de raad nodig heeft om zijn taken goed te kunnen uitoefenen. Daarbij kunnen we ook onderzoeken of eventueel specifieke beleidsindicatoren kunnen worden ontwikkeld, in aanvulling op de verplichte set uit het BBV. Het werken aan de planning- en controlcyclus is in feite ook een onderdeel van het verder bouwen aan de driehoek raad, college en organisatie, zoals beschreven onder Programma 1 Inwoner en bestuur.

Behoedzaam manoeuvreren blijft over de gehele linie nodig, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar het sociaal domein. De inspanningen om de kosten van de domein beheersbaar te houden, komen in Programma 2 Altena Samenredzaam aan de orde.

Procesoptimalisatie binnen het sociaal domein loopt. Deze optimalisatie willen we in 2021 verder gaan doortrekken naar andere taakvelden. Een belangrijk onderdeel van de optimalisatie, is deze inzet op een realistische begroting waarvoor we in 2020 reeds de eerste stappen hebben gezet. We zullen in 2021 bezien op welke taakvelden we de effectiviteit en efficiëntie verder kunnen vergroten, waarbij we de zogenaamde artikel 213a-onderzoeken kunnen inzetten.

Conform het bestuursakkoord zal medio 2021 het strategisch vastgoedbeleid van de gemeente Altena ter vaststelling worden aangeboden aan de raad. In dit document krijgen onze verschillende accommodaties een prominente rol, maar ook thema's als duurzaamheid, het mogelijk aanwijzen van een kernportefeuille, aan- en verkoopstrategie, risicomanagement en financiën worden hierin nader uitgewerkt. Verder zal nadrukkelijk worden ingegaan op de rol van de raad en het college als het gaat om de sturing op en beheersing van het gemeentelijk vastgoedbeleid.

6.2 Doelenbomen Financiën

Behoedzaam manoeuvreren

Maatschappelijke effecten

Uitkomen met ons inkomen.

Resultaten

Een sluitende meerjarenbegroting.

Inspanningen

- We verbeteren de control op de financiën en zorgen voor een voortdurende monitoring van inkomsten en uitgaven.
- Tegenvallers worden binnen een programma gedekt, uitgaven worden niet naar de toekomst verschoven en meevallers komen ten goede aan de Algemene Reserve.
- We verbeteren de grip op de uitgaven in het sociaal domein (zie Programma Samenredzaam, Doelenboom 'De financiële middelen').
- We onderzoeken jaarlijks of alle ambities uit het collegeprogramma financieel haalbaar zijn en doen zo nodig voorstellen tot bijstelling.
- De begroting, jaarrekeningen en tussenrapportages zijn transparant.
- We zoeken actief naar mogelijkheden om onze middelen te verhogen, bijvoorbeeld door aanpassingen in onze vastgoedportefeuille, cofinanciering en subsidies. We maken gebruik van een subsidioloog om daarop meer zicht te krijgen.
- We streven naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke diensten en producten, behalve bij de grafrechten. De grafrechten en de rioolheffing worden nader op kostendekkendheid geanalyseerd.
- We doen onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering en mogelijke besparingen.

Kosten en planning

Maatschappelijke effecten

Resultaten

Inspanningen

Kosten en planning

Een gezonde reserve- en schuldpositie.

We monitoren onze weerstands- en reservepositie, zodat deze gezond blijft, wat betekent dat 90% van onze risico's is afgedekt.

Strategisch vastgoedbeleid

Een optimaal maatschappelijk en financieel rendement van ons vastgoed en een energieneutrale vastgoedportefeuille in 2035.

Een strategisch vastgoed- en accommodatiebeleid.

- We stellen een strategisch vastgoed- en accommodatiebeleid op, inclusief duurzaamheidsplan.

Q3 2021.

Optimale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties.

Adequate en duurzame huisvesting voor het bestuur en de medewerkers.

- Het uitgangspunt is dat de gemeentelijke organisatie centraal wordt gehuisvest.
- Wij werken in 2021 verder aan de uitvoering van de op 2 juli 2019 aangenomen motie over de unilocatie te Almkerk en komen met een actuele visie op huisvesting.

Q2 2021.

6.3 Beleidsindicatoren

	Altena	Nederland
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€) (2020)	699	700
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€) (2020)	768	773

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

	Altena 2021
Formatie (fte per 1.000 inwoners) *	6,3
Bezetting (fte per 1.000 inwoners) **	5,5
Apparaatskosten (kosten per inwoner) ***	€ 623,59
Externe inhuur ****	6% / € 1,9 mln
Overhead (% van totale lasten) *****	14%

Bron: eigen cijfers.

- * Formatie, bij de berekening is uitgegaan van het verwacht aantal inwoners en de geraamde formatie per 1-1-2021
- ** Bezetting, bij de berekening is uitgegaan van het verwacht aantal inwoners per 1-1-2021 en omvang bezetting per 18-5-2020
- * ** Apparaatskosten (organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
- **** Kosten als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen.
- ***** Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

6.4 Financieel overzicht

A. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Overzicht financiering en algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten							
a. Lokale heffingen							
o.61 OZB woningen	201	209	212	3	214	217	217
o.62 OZB niet-woningen	34	26	26	0	27	27	27
o.64 Belastingen overig	8	10	10	0	11	11	11
b. Algemene uitkering							
Algemene uitkering en overige uitkeringen							
o.7 gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
c. Dividend							
o.5 Treasury	0	0	0	0	0	0	0
d. Financieringsfunctie							
o.5 Treasury	86	568	-139	-707	-226	-326	-388
o.8 Overige baten en lasten	1.239	-771	-1.376	-605	-227	1.023	2.539
Totaal lasten	1.567	42	-1.267	-1.309	-201	953	2.406
Baten							
a. Lokale heffingen							
o.61 OZB woningen	-6.192	-6.347	-6.507	-160	-6.507	-6.507	-6.507
o.62 OZB niet-woningen	-2.893	-3.005	-3.069	-64	-3.069	-3.069	-3.069
o.64 Belastingen overig	-2	-11	-11	0	-11	-11	-11
b. Algemene uitkering							
Algemene uitkering en overige uitkeringen							
o.7 gemeentefonds	-73.062	-76.394	-76.648	-253	-78.484	-77.863	-79.435
c. Dividend							
o.5 Treasury	-108	0	0	0	0	0	0
d. Financieringsfunctie							
o.5 Treasury	-1.602	-2.214	-253	1.961	-232	-205	-177
e. Overige dekkingsmiddelen							
o.8 Overige baten en lasten	-761	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	-84.619	-87.971	-86.487	1.484	-88.303	-87.654	-89.199
Reserves							
o.10 Storting reserves	6.337	15	14	-1	14	14	14
o.10 Onttrekking reserves	-1.260	-1.600	-664	936	-462	-461	-459
Totaal reserves	5.077	-1.585	-650	936	-448	-446	-445
Saldo baten en lasten inclusief reserves	-77.974	-89.514	-88.403	1.111	-88.951	-87.148	-87.237

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Overzicht financiering en algemene dekkingsmiddelen		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	-89.514
diverse	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	4.188
diverse	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-2.013
0.50	Nadelig rente-effect (1)	1.254
0.61+0.62	Hogere OZB-opbrengsten (2)	-221
0.70	Hogere algemene uitkering (3)	-1.400
0.80	Stelpost onderuitputting Overige goederen en diensten (4)	-285
0.80	Stelpost onderuitputting kapitaallasten (5)	-320
diverse	Hogere onttrekking dekkingsreserves kapitaallasten door actualisatie kapitaallasten	-164
diverse	Overige lasten en baten	72
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	1.111
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	-88.403

Toelichting verschillenanalyse

- (1) Ingaande 2021 wordt niet langer bespaarde rente toegerekend aan reserves. Hierdoor vervalt de bespaarde rente.
- (2) Opbrengst OZB is gecorrigeerd voor inflatie en areaaluitbreiding.
- (3) Mutatie algemene uitkering op basis van Meicirculaire 2020 en Septembercirculaire 2020.
- (4) Geraamde besparing vanwege ruimte in de begroting.
- (5) Geraamde besparing op kapitaallasten als gevolg van temporisering nieuwe investeringen.

B. Overhead

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Overzicht Overhead		Realisatie 20190	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten								
0.4	Overhead	14.320	19.610	18.434	-1.176	17.823	17.592	17.580
Totaal lasten		14.320	19.610	18.434	-1.176	17.823	17.592	17.580
Baten								
0.4	Overhead	-103	-1.187	-1.213	-26	-1.157	-1.157	-1.157
Totaal baten		-103	-1.187	-1.213	-26	-1.157	-1.157	-1.157
Reserves								
0.10	Storting reserves	271	222	222	0	222	222	222
0.10	Onttrekking reserves	-933	-1.219	-116	1.102	-26	-26	-26
Totaal reserves		-662	-996	106	1.102	196	196	196
Saldo baten en lasten inclusief reserves		13.554	17.426	17.327	-99	16.862	16.632	16.619

Verschillenanalyse 2021 t.o.v. 2020 (bedragen x € 1.000)

Overzicht Overhead		
	Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2020	17.426
0.4	AF: Incidentele baten en lasten jaar 2020 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	-1.432
0.4	BIJ: Incidentele baten en lasten jaar 2021 (zie Overzicht incidentele baten en lasten)	251
0.4	Hogere salarislasteren a.g.v. Cao-akkoord (1)	962
0.4	Hogere doorbelasting salarissen naar taakvelden, projecten en grondexploitatie (1)	-656
0.4	Overige salarisontwikkelingen (2)	-169
0.4	Onderhoud gebouwen o.b.v. kengetallen bvo m2 + Pipplannen (3)	258
0.4	Lagere dekking uit onttrekkingen aan reserves	650
0.4	Overige lasten en baten	37
	Totaal mutaties 2021 t.o.v. 2020	-99
	Saldo baten en lasten inclusief reserves 2021	17.327

Toelichting verschillenanalyse:

(1) Door het Cao-akkoord stijgen de salariskosten. Daardoor is tegelijkertijd sprake van een hogere doorbelasting naar de verschillende taakvelden.

(2) Betreft vervallen oude budgetten voor reiskosten en nog te verdelen salarissen.

de mutatie bij de oplopende stelpost besparing loonkosten ingroeit streefformatie door verwachte afname bovenformatief personeel en salariskosten voormalig personeel.

(3) Vooruitlopend op de vaststelling van de onderhoud/beheerplannen gebouwen is er aanvullend budget opgenomen ter dekking van de verwachte onderhoudslasten. Bij de vaststelling van de onderhoud-/beheerplannen wordt dit meegenomen als budget, eventuele verschillen zullen dan worden aangepast.

C. Vennootschapsbelasting

Specificatie taakvelden (bedragen x € 1.000)

Overzicht Vennootschapsbelasting	Realisatie 2019	Begroting 2020 na wijz.	Begroting 2021	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten							
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0	0
Baten							
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0	0
Reserves							
0.10 Storting reserves	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten inclusief reserves	0	0	0	0	0	0	0

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De lokale heffingen kunnen als volgt onderverdeeld worden:

1. Onroerendezaakbelastingen (OZB)
2. Rioolheffing
3. Reinigingsheffing
4. Leges
5. Lijkbezorgingsrechten
6. Haven- en kadegelden
7. Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting
8. Heffing bedrijveninvesteringszone (BIZ)
9. Marktgelden

In deze paragraaf zijn de bestaande beleidsuitgangspunten en -voornemens betreffende belastingen opgenomen en toegelicht. Hierbij worden voor de woonlasten de tarieven vermeld. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de mate van kostendekking van de verschillende producten bepaald wordt.

Tarievenbeleid

In het bestuursakkoord is als uitgangspunt benoemd dat wij streven naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke tarieven en diensten en producten behalve bij de grafrechten. In het belastingvoorstel van 2020 werd aangegeven dat in 2020, ter uitwerking daarvan, per heffing, in

samenhang met de andere heffingen, het tarievenbeleid en de toegroei naar de gewenste mate van kostendekking zou worden geformuleerd. Wij hanteren daartoe de volgende uitgangspunten:

1. tarieven moeten kostendekkend zijn tenzij er een afwijkend raadsbesluit of een wettelijk maximum voor het betreffende tarief geldt;
2. wanneer de totaalopbrengst van verordening, minder dan kostendekkend is worden de tarieven binnen die verordening jaarlijks verhoogd met 2% plus inflatie;
3. tarieven worden alleen verlaagd wanneer de geraamde opbrengst van alle in de betreffende belastingverordening voorkomende tarieven meer dan kostendekkend is;
4. er wordt aansluiting gezocht bij landelijk vastgestelde (maximum)tarieven;
5. alle tarieven worden jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd. Dit tenzij het totaal van de verordening daardoor meer dan 100% kostendekkend wordt.

Onroerendezaakbelastingen

De onroerende-zaakbelastingen van 2021 worden opgelegd op basis van de WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2020. Ieder jaar worden de onroerende zaken opnieuw gewaardeerd zodat ieder jaar de tarieven opnieuw moeten worden vastgesteld en aangepast aan de wijziging van de waarde.

De basis voor het bepalen van het tarief is de begrote opbrengst 2021 inclusief het vastgestelde inflatiepercentage van 1,8% pBBP (Prijs Bruto Binnenlands Product. In de berekening van de opbrengst wordt ook rekening gehouden met de areaalgroei (groei aantal objecten).

Rioolheffing

Het product riolering is een gesloten systeem. Momenteel hanteren we voor de heffing van de riolrechten nog de verordeningen rioolheffing van de voormalige gemeenten. Die gaan we met ingang van 2021 harmoniseren. Conform de uitgangspuntennotitie harmonisatie belastingen gemeente Altena van mei 2018 hanteren we zowel een rioolheffing voor gebruikers als voor eigenaren.

Bij de riolrechten gaan we uit van 100% kostendekkende tarieven. Om dat te bereiken zou in het jaar 2021 een gemiddelde rioolheffing van € 239,05 nodig zijn. We kunnen echter de komende jaren een aanzienlijk deel van de voorziening riolering terug laten vloeien naar de inwoners, zodat de harmonisatie van de tarieven geleidelijk plaatsvindt, waarbij de heffing gedurende een aantal jaren gelijk blijft (behoudens inflatiecorrectie). Het gemiddelde bedrag komt daarmee op € 222,-.

Reinigingsheffingen

Het product afval is een gesloten systeem. We streven naar 100% kostendekking. Het product is momenteel niet kostendekkend. De tekorten worden gedekt uit een gevormde voorziening. Het kostendekkingspercentage is 99%. In dit percentage is reeds rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 1,8%. De tarieven moeten echter met in totaal 3% stijgen om 100% kostendekking te halen. Dit zal worden verwerkt in de belastingvoorstellen.

Leges

De leges zijn niet kostendekkend en worden met 2% plus de inflatiecorrectie (pBBP) verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

Bij de lijkbezorgingsrechten wordt niet gestreefd naar 100% kostendekking. De tarieven worden enkel met de inflatie verhoogd.

De drie verschillende verordeningen lijkbezorgingsrechten van de voormalige gemeenten worden met ingang van 2021 geharmoniseerd. Doordat niet, zoals eerst het plan was, vorig jaar is

geharmoniseerd, worden de tarieven nu verhoogd met de inflatiecorrectie van 2020 en tevens die van 2021.

Haven- en kadegelden

Binnen onze gemeente wordt haven- en kadegeld geheven in de Beatrixhaven, Biesboschhaven en de RWS-haven (voormalig haventje Rijkswaterstaat). Bij de haven- en kadegelden kunnen alleen kosten worden verhaald die verband houden met het gebruik en genot van de havens en de kades. Het tarievenbeleid van het haven- en kadegeld is dat we streven naar 100% kostendekkendheid. De haven- en kadegelden zijn niet kostendekkend. Zolang het havengeld niet kostendekkend is stijgt het tarief conform het algemene tarievenbeleid met 2% plus de inflatiecorrectie.

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen en worden geheven voor het houden van verblijf door personen die niet ingeschreven zijn op een adres in de gemeente. Deze belastingen worden in rekening gebracht bij degene die, tegen betaling, gelegenheid tot verblijf biedt.

De tarieven worden in beginsel jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie. Het huidige tarief is € 1,20. Vanuit de toeristische sector is een voorkeur voor tarieven die afronden op 5 eurocent. Reden om voor te stellen om de inflatiecorrectie dit jaar niet door te voeren maar deze op te sparen tot een volgend jaar en dan alsnog door te voeren.

Heffing bedrijveninvesteringszone (BIZ)

De BIZ-heffing is een verplichte bijdrage voor eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen in een bepaald gebied. De heffing is bedoeld ter bekostiging van investeringen in dat gebied in bijvoorbeeld de leefbaarheid, de veiligheid, de ruimtelijke kwaliteit etc. Binnen onze gemeente zijn er twee BI-zones actief. Het betreft de BIZ Bruine Kilhaven en de BIZ Centrum Werkendam. De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting. Het bedrag van de bijdrage gaat in de vorm van subsidie naar de BIZ-stichting die de investeringen uitvoert. Een BIZ geldt voor vijf jaar en kan dan eventueel, na een draagvlakmeting onder de eigenaren en/of gebruikers van de niet-woningen in het gebied, worden verlengd. Het tarief blijft gedurende vijf jaar gelijk.

Marktgelden

Uitgangspunt bij de marktgelden is een kostendekking van 100%. De marktgelden zijn met ingang van het jaar 2020 geharmoniseerd. Bij handhaving van de huidige geharmoniseerde tarieven zou, op begrotingsbasis een kostendekking van meer dan 100% worden gerealiseerd. Dat is wettelijk niet toegestaan. In het belastingvoorstel zal worden voorgesteld om lagere tarieven vast te stellen.

Belastingopbrengsten

De algemene heffingen hebben het karakter van een algemeen dekkingsmiddel. Dat wil zeggen dat de opbrengst vrij aanwendbaar is ter dekking van de algemene gemeentelijke kosten en aanvullend is op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De bestemmingsheffingen worden geheven ter volledige of gedeeltelijke compensatie van de kosten die de gemeente maakt bij de realisering en het onderhoud van die voorzieningen of verleende diensten. De opbrengsten zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tabel Belastingopbrengsten 2021 (bedragen x € 1.000)

Heffing	2021
Algemene heffingen	-9.722
OZB gebruikers niet-woningen	-1.251
OZB eigenaren woningen	-6.507
OZB eigenaren niet-woningen	-1.818
Toeristenbelasting	-146
Bestemmingsheffingen	-14.487
BIZ *	-78
Leges titel 1 **	-973
Leges titel 2 ***	-1.338
Leges titel 3 ****	-18
Haven- en kadegelden	-548
Marktgelden	-40
Lijkbezorgingsrechten	-879
Reinigingsheffingen *****	-4.894
Reinigingsheffingen milieustations *****	-458
Rioolheffing	-5.261
Totaal	-24.209

* BIZ: opbrengst wordt één op één uitgekeerd in de vorm van een subsidie.

** Leges titel 1: voornamelijk algemene dienstverlening (rijbewijzen, reisdocumenten, uittreksels, etc.).

*** Leges titel 2: voornamelijk fysieke dienstverlening (met name leges omgevingsvergunning).

**** Leges titel 3: voornamelijk leges APV en Europese dienstenrichtlijn.

***** Reinigingsheffingen: opbrengst reinigingsheffingen gaat uit van gemiddelde tarief 2019 plus inflatie.

Het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) in Klaaswaal heft en int voor de gemeente Altena de onroerendezaakbelastingen (OZB), de heffing van niet-woningen in een bedrijven investeringszone (BIZ), toeristen- en watertoeristenbelasting, reinigingsheffing en rioolheffing.

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt de belastingdruk weergegeven van een gemiddeld gezin in een eigen woning met een waarde van € 270.000 in het jaar 2020 en € 283.000 in het jaar 2021. Bij de berekening van de bedragen van rioolheffing wordt uitgegaan van een waterverbruik van 200m³. Bij de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van een gemiddeld aantal van 6 aanbiedingen van de 240 liter afvalcontainer.

De harmonisatie van de verordeningen rioolheffing gaat in per 1 januari 2021. Om die reden worden in 2020 de voormalige gemeenten nog weergegeven.

Tabel Belastingdruk woningen (bedragen in)

	2020	2020	2020	2020	2020	2021
	Oosterhout	Gorinchem	Aalburg	Werkendam	Woudrichem	Altena
OZB eigenaar woning*	286	319	283	283	283	283
Rioolheffing**	197	220	181	270	271	222
Afvalstoffenheffing***	336	279	228	228	228	232
Totaal lastendruk	819	818	692	781	782	737

Bij de Coelo is nog geen informatie beschikbaar over de gemeentelijke tarieven van 2021.

* Bij de OZB wordt voor 2020 uitgegaan van de gemiddelde waarde van € 270.000. Voor 2021 wordt bij de OZB uitgegaan van een waarde van € 283.000. Bij Gorinchem en Oosterhout worden de bedragen van de Coelo aangehouden

** Bij de rioolheffing zijn de tarieven van Altena per 1 januari 2021 geharmoniseerd. Bij Gorinchem worden de bedragen van de Coelo aangehouden.

*** Bij de afvalstoffenheffing wordt voor wat betreft Altena uitgegaan van het vastrecht verhoogd met 6 aanbiedingen van een 240 liter afvalcontainer. Bij Oosterhout en Gorinchem wordt uitgegaan van de bedragen die de Coelo noemt.

Kwijtscheldingsbeleid

De belastingheffing en invordering is uitbesteed aan SVHW in Klaaswaal. Kwijtschelding wordt daarom verleend via SVHW. Door SVHW wordt de 100%-norm gehanteerd. Het betreft hier de bijstandsnorm. SVHW baseert zich op informatie van het Inlichtingenbureau. Dit bureau is een samenwerkingsverband van het ministerie van Sociale Zaken, de Rijksdienst voor het wegverkeer, de Rijksbelastingdienst en de VNG. Vrijwel alle kwijtscheldingsklanten hebben toestemming verleend om daar informatie op te vragen. De belastingplichtigen die op basis van die beoordeling kwijtschelding ontvangen hoeven geen aanvraagformulier in te dienen maar krijgen automatisch bericht.

Kostendekkendheid

Binnen de gemeentelijke begroting is een aantal producten opgenomen waarvan is bepaald dat deze niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Voorbeelden hiervan zijn de producten riolering, reiniging, marktgelden, begraafplaatsen en producten waarvoor leges worden geheven. Voor deze producten is een toelichting opgenomen ten aanzien van de wijze waarop de kostendekkendheid wordt bepaald. Deze toelichting is afgestemd op de vereisten in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Berekening van kostendekking legesverordening				2021
Altena				
Titel	1	2	3	Totaal
Omschrijving	Algemene dienstverlening	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Kosten / Kostendekking
Baten en lasten taakvelden				
Lasten taakvelden incl. rente	859	1.018	115	1.992
Baten taakvelden, excl. heffingen				
Netto kosten taakveld	859	1.018	115	1.992
Toe te rekenen lasten				
Overhead incl. omslagrente	497	1.131	57	1.685
BTW				
Totaal toe te rekenen lasten	497	1.131	57	1.685
Totale lasten	1.357	2.149	172	3.678
Baten heffingen	-973	-1.338	-18	-2.329
Saldo	383	811	154	1.348
Dekkingspercentage	72%	62%	10%	63%

De in de Begroting 2021 opgenomen, voor de kostendekking van de legesverordening relevante, baten overschrijden de lasten niet. Het totale kostendekkingspercentage is 63%. Titel 1 is 72% kostendekkend. Titel 2 is 62% kostendekkend. Titel 3 is 10% kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekking worden alle relevante baten en lasten toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden aan de heffing.

Berekening van kostendekking Rioolheffing Altena	2021
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	4.048
Baten taakvelden, excl. heffingen	-158
Netto kosten taakveld	3.890
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	766
BTW	1.108
Totaal toe te rekenen lasten	1.874
Totale lasten	5.764
Baten heffingen	-5.261
Saldo	503
Dekkingspercentage	91%

De in de begroting 2021 opgenomen baten van de rioolheffing overschrijden de lasten niet. Het kostendekkingspercentage is 91%. Het tekort wordt gedekt uit de voorziening. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Reinigingsheffing Altena	2021
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	5.264
Baten taakvelden, excl. heffingen	-1.184
Netto kosten taakveld	4.080
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	350
BTW	974
Totaal toe te rekenen lasten	1.323
Totale lasten	5.404
Baten heffingen	-5.353
Saldo	51
Dekkingspercentage	99%

De in de Begroting 2020 opgenomen, voor de kostendekking van de Reinigingsheffing relevante, baten overschrijden de lasten niet. Het totale kostendekkingspercentage is 99%. Het percentage van de kostendekking is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Lijkbezorgingsrechten Altena	2021
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	903
Baten taakvelden, excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	903
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	374
BTW	
Totaal toe te rekenen lasten	374
Totale lasten	1.277
Baten heffingen	-879
Saldo	398
Dekkingspercentage	69%

De in de Begroting 2021 opgenomen, voor de kostendekking van de Lijkbezorgingsrechten relevante, baten overschrijden de lasten niet. Het totale kostendekkingspercentage is 69%. Uitgangspunt voor het college deze kosten betaalbaar te houden en conform het bestuursakkoord niet te streven naar 100% kostendekking. Het kostendekkingspercentage is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Marktgelden Altena	2021
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	30
Baten taakvelden, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	30
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	10
BTW	
Totaal toe te rekenen lasten	10
Totale lasten	40
Baten heffingen	-40
Saldo	0
Dekkingspercentage	100%

De in de Begroting 2021 opgenomen, voor de kostendekking van de Marktgelden relevante, lasten overschrijden de baten niet. Het totale kostendekkingspercentage is 100%. De kostendekking is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Haven- en kadegelden Altena	2021
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	550
Baten taakvelden, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	550
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	172
BTW	0
Totaal toe te rekenen lasten	180
Totale lasten	730
Baten heffingen	-548
Saldo	182
Dekkingspercentage	75%

De in de Begroting 2021 opgenomen, voor de kostendekking van de Haven- en kadegelden relevante lasten overschrijden de baten. Het totale kostendekkingspercentage is 75

Het kostendekkingspercentage is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

€ 13.112.500

Risicowaarden

€ 22.957.000

Weerstandscapaciteit

1,75

Weerstandsvermogen

Inleiding

De complexiteit van projecten waar gemeenten aan deelnemen, de veranderende rol van gemeenten in de maatschappij en ingrijpende veranderingen in wet- en regelgeving dwingen tot een groter risicobewustzijn. Het is dan van belang om zicht te hebben en te houden op de risico's die zich voordoen bij de uitvoering van gemeentelijke taken en om daarbij passende beheersmaatregelen te treffen. De gemeente Altena moet voldoende buffers hebben om deze risico's op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft inzicht in de verhouding tussen de risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen.

Beleidskader en definities

Beleidskaders

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Nota Risicomanagement 2019
- Nota Reserves en voorzieningen 2019
- Frauderisicomanagementbeleid (nog op te stellen)

Definities

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Altena toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote lasten te dekken;
- b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Onder risicomanagement wordt het systematisch in kaart brengen van de risico's met het oog op de beheersing van de risico's verstaan. In deze paragraaf ligt de primaire focus op het financiële risico. Risicomanagement is geen statisch instrument, maar dient integraal onderdeel uit te maken van werkprocessen. Middels de Planning & Control-documenten wordt de gemeenteraad geïnformeerd over het weerstandsvermogen. De risico's met betrekking tot verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.

Tot slot worden in de paragraaf kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente Altena opgenomen alsmede een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen.

Weerstandscapaciteit

Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen en wordt gevormd door de optelsom van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve en de stille reserves. Stille reserves worden bepaald door het verschil tussen boekwaarden en de actuele marktwaarden van bezittingen in aandelen en onroerend goed. Hierbij dient in acht te worden genomen dat niet alle stille reserves snel te gelde gemaakt kunnen worden. Bovendien neemt de toezichthouder deze reserves alleen mee bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd, bijvoorbeeld door een officiële taxatie. Ook mag de stille reserve geen gebruiksnut meer hebben voor de gemeente en moet deze op korte termijn beschikbaar kunnen komen. Om deze redenen worden de stille reserves op nihil gesteld.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken over meerdere jaren. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit en structurele begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit wordt als volgt berekend:

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2021
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve (per 31-12-2021)	18.119
Stille reserves	0
<i>Incidentele weerstandscapaciteit (A)</i>	<i>18.119</i>
Onbenutte belastingcapaciteit	4.751
Onvoorzien	87
Structurele begrotingsruimte	0
<i>Structurele weerstandscapaciteit (B)</i>	<i>4.838</i>
Totale weerstandscapaciteit (A + B)	22.957

Risico-inventarisatie

Actualiteit

Hierna wordt ingegaan op risico's die te kwantificeren zijn. Vooraf is van belang een tweetal zaken te benoemen die niet te kwantificeren zijn, maar wel grote impact kunnen hebben.

- Corona: de huidige pandemie heeft op alle terreinen van de maatschappij grote impact. Ook onze gemeente wordt geraakt. Tot op heden kunnen onze kosten worden gedekt door de compensatie die vanuit het Rijk wordt verstrekt. Als gemeente brengen we de impact op de middellange termijn in beeld en voorzien die zoveel mogelijk van maatregelen. Hierover informeren we u afzonderlijk;
- Herijking gemeentefonds: al enige tijd wordt gesproken over de herijking van het gemeentefonds. De uitkomsten van deze landelijke discussie zijn nog niet exact bekend, maar een ding is duidelijk: middelgrote gemeenten als de onze zullen er fors op achteruit gaan. Hoeveel is nog niet duidelijk. Pas na vaststelling van deze begroting zal meer duidelijkheid ontstaan.

Bepalen risicowaarde

Om tot een kwantificering van de risico's te komen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Kans. De kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren. Om te komen tot een schaalverdeling worden de volgende categorieën gehanteerd:
 - klein (< 25%)
 - middel (> 25% - < 75%)
 - groot (> 75%)
- Financiële impact. De financiële impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. In sommige gevallen is het lastig om de impact te bepalen, dan kan gebruik gemaakt worden van de volgende categorieën:
 - gering (< € 100.000);
 - beduidend (> € 100.000 - < € 500.000);
 - kritiek (> € 500.000).
- Risicowaarde. De risicowaarde wordt berekend door het percentage 'kans' te vermenigvuldigen met het maximale risicobedrag. Voor structurele risico's wordt de risicowaarde vermenigvuldigd met factor 2. De gedachtegang hierbij is dat 2 jaar voldoende is om passende maatregelen te treffen.

Toepassing van bovenstaande leidt tot het volgende overzicht van geïnventariseerde risico's. Zoals in de nota Risicomanagement 2019 is aangegeven worden de tien belangrijkste risico's weergegeven en toegelicht.

	Omschrijving	I / S	Bedrag (x € 1.000)	Kans	I	S
1	Gevolgen coronacrisis		P.M.			
2	Aanbestedingsrisico's / prijsontwikkelingen	S	2.500	25%		1.250
3	Kwetsbaarheid bedrijfsvoering / formatiebudget ontoereikend	S	2.500	25%		1.250
4	Overschrijding budgetten WMO	S	1.250	50%		1.250
5	Overschrijding budgetten Jeugdzorg	S	900	50%		900
6	Algemene Uitkering	S	1.500	25%		750
7	Opbrengsten leges omgevingsvergunning	S	455	75%		683
8	Overschrijding budgetten uitkeringen / participatievoorzieningen	S	650	50%		650
9	Garantiestellingen	I	5.000	10%	500	
10	Extra bijdrage nazorg gesloten stortplaatsen	I	800	50%	400	
	Totaal incidentele en structurele risicowaarde					7.633
	Overige risico's	-				5.480
	Totaal risicowaarde					13.113

* I = incidenteel / S = structureel

Toelichting

1. Coronavirus

Met stip op één als het gaat om risico's zijn uiteraard de gevolgen die de coronacrisis met zich meebrengt. Dit etaleert zich op een veelheid aan terreinen, zoals onder andere:

- Economie: verlies van banen, faillissementen van bedrijven.
- Sociaal domein: hogere uitkeringen, meer inspanningen benodigd op re-integratiegebied, hogere zorgkosten. Langdurig thuiszitten leidt tot meer spanningen in de huiselijke sfeer, waardoor een groter beroep op jeugdzorg gedaan wordt. Het realiseren van ombuigingsvoorstellen is moeilijker te realiseren.
- Leges en heffingen: lagere opbrengsten van leges omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en (water)toeristenbelastingen, hogere oninbaarheid bij opgelegde belastingaanslagen en verzonden facturen.
- Afval: er is substantieel meer afval naar de milieustations gebracht, deels betaald deels onbetaald.
- Interne organisatie: risico's op hoger ziekteverzuim en lagere productiviteit. Extra ambtelijke inzet nodig op het gebied van bijvoorbeeld handhaving, het uitvoering geven aan de rijksmaatregelen zoals de TOZO-regeling en ruimere openingstijden van de milieustations. Ook met betrekking tot ICT ontstaan risico's op het gebied van beschikbaarheid/continuïteit en veiligheid als gevolg van het thuiswerken.
- Subsidies / accommodaties: minder huuropbrengsten van vastgoed, zoals (sport)locaties, een mogelijk beroep van verenigingen op extra ondersteuning.

- Algemene uitkering: het is nog ongewis wat de gevolgen voor de algemene uitkering zijn en in hoeverre gemeenten gecompenseerd worden voor de geleden schade.

Het is vrijwel onmogelijk om een adequate inschatting te maken van de gevolgen van deze risico's voor onze gemeente, omdat dit heel sterk afhankelijk is van de duur van de maatregelen. Veel van bovenstaande risico's zijn in meer of mindere mate al reeds in de 'reguliere' risicoanalyse onderkend. Waarbij nu wel opgemerkt moet worden dat de kans dat deze omstandigheden zich voordoen nu veel hoger zijn dan normaal. Om deze reden stellen wij de omvang van dit risico nu op PM.

2. *Aanbestedingsrisico's / prijsontwikkelingen*

De economie is zodanig aangetrokken dat bijvoorbeeld de bouwsector overspannen dreigt te worden. Hierdoor bestaat het risico dat aanbestedingen (veel) hoger geoffreerd worden dan begroot, dan wel dat er maar één aanbieder op een aanbesteding inschrijft.

Daarnaast gelden voor (Europese) aanbestedingen strakke regels. Wanneer niet strikt aan deze regels voldaan is kunnen financiële risico's ontstaan. De gemeente Altena heeft het Inkoop- en aanbestedingsbeleid in 2019 vastgesteld. Ook zijn de algemene inkoopvoorwaarden geformuleerd. De coronacrisis heeft hierop mogelijk wel een dempend effect.

3. *Kwetsbaarheid bedrijfsvoering / formatiebudget ontoereikend*

Met de aantrekkende arbeidsmarkt is het minder gemakkelijk om geschikte medewerkers te vinden. Verder kunnen risico's in de bedrijfsvoering ontstaan door een bovengemiddeld niveau van het ziekteverzuim. De opbouw en samenstelling van het personeelsbestand kan eveneens een risico inhouden (vergrijzing, weglekken van kennis, etc.). Het is niet voorspelbaar wanneer en in welke mate dit risico zich voordoet en in welke mate een beroep gedaan moet worden op het inhuren van medewerkers. De financiële consequenties van dit risico kunnen echter groot zijn. De hoogte van het budget voor inhuur wordt lopende het jaar nauwlettend bewaakt en afgezet tegen de uitgaven voor inhuur, om budgetoverschrijding te voorkomen. Als gevolg van de herindeling en de nieuwe organisatie lopen niet alle processen al meteen soepel en zullen er nog extra inspanningen verricht moeten worden om het structureel goed functioneren van de nieuwe organisatie te borgen.

4. *Overschrijding budgetten WMO*

Bij de WMO leiden landelijke ontwikkelingen tot grotere financiële risico's. De invoering van het zogenoemde abonnementstarief leidt enerzijds tot een lagere eigen bijdrage van de cliënten. Anderzijds heeft het een aanzuigende werking op cliënten die voorheen geen beroep deden op een WMO-voorziening en nu, vanwege de lage kosten, hier wel gebruik van gaan maken. Op langere termijn wordt het verdeelmodel WMO (begeleiding en beschermd wonen) herzien. Ook de toenemende extramuralisering van de zorg (langer thuis blijven wonen) leidt tot een toenemende complexiteit en kosten van de zorgvragen.

In het voorjaar 2020 is naar aanleiding van de tekorten in het sociaal domein een reeks aan mogelijke maatregelen gepresenteerd. In hoeverre deze maatregelen en de bijbehorende financiële effecten daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden is nog ongewis.

5. Overschrijding budgetten Jeugdzorg

Net als veel andere gemeenten kampt Altena met budgetoverschrijdingen op het gebied van Jeugdzorg. Hoewel er zo realistisch mogelijk begroot wordt, hebben wij op dit gebied te maken met soms onvoorspelbare omstandigheden. Gedeeltelijk kent de jeugdzorg een open einde karakter. Ook kunnen individuele casussen leiden tot forse kostenposten. In samenwerking met de andere regiogemeenten wordt gewerkt aan een doorontwikkeling van de sturing- en beheersingsinformatie om de voorspelbaarheid van kosten te vergroten.

6. Algemene uitkering

Conform de normeringssystematiek leiden hogere uitgaven van het Rijk tot een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Als de uitgaven van de ministeries dalen door bijvoorbeeld bezuinigingen, dan krimpt de uitkering uit het gemeentefonds ('samen de trap op en samen de trap af'). De raming van de algemene uitkering die de gemeente uit het gemeentefonds ontvangt kan dus fluctueren. Het risico ligt dan in het feit dat de algemene uitkering gedurende het begrotingsjaar door ontwikkelingen in de rijksuitgaven lager kan uitvallen dan eerder geraamd. Dit risico is door de organisatie niet te beheersen, anders dan door het nauwgezet volgen van de informatie van Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over de recente ontwikkelingen (circulaires, nieuwsberichten op websites) en door het zo voorzichtig mogelijk ramen van de ontwikkeling van de algemene uitkering.

7. Opbrengsten leges omgevingsvergunning

De stelselwijziging Omgevingswet, samen met de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), zullen ingrijpende gevolgen hebben voor de legesheffing door gemeenten. Deze gevolgen zijn sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes bij gemeenten en hun uitvoeringsdiensten. Hoe dit alles voor onze gemeente gaat uitpakken, valt nog te bezien, maar vooralsnog gaan we uit van een terugloop in de legesopbrengsten.

8. Overschrijding budgetten gebundelde uitkering

Het gaat hierbij om het risico op fluctuaties in de gebundelde uitkering. De gemeente ontvangt van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

9. Garantiestellingen

De gemeente staat garant voor betaling van rente en aflossing van geldleningen aan instellingen, stichtingen of verenigingen die een doel nastreven met een maatschappelijk belang. Hieronder vallen ook de leningen van woningcorporaties. Deze leningen zijn geborgd door het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw), de gemeente heeft een achtervangpositie. Ook voor garanties verstrekt door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (Nationale Hypotheekgarantie, NHG) van vóór 2011 heeft de gemeente een vergelijkbare achtervangpositie. Zowel het WSW als NHG hebben een hoge kredietwaardigheid.

10. Nazorg gesloten stortplaatsen

In 2020 zou de eeuwig durende nazorg van de stortplaats Zevenbergen worden overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant (PNB). Er is een geschil ontstaan over de omvang van het

doelvermogen dat noodzakelijk is voor de eeuwigdurende nazorg. Partijen zijn onder voorwaarden overeengekomen gedurende 5 jaar onderzoek te doen naar het juiste doelvermogen. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek zullen de betreffende gemeenten, waaronder de gemeente Altena, mogelijk moeten bijstorten.

Overige risico's

Hierboven zijn de tien belangrijkste risico's benoemd. Naast deze tien risico's is nog een aantal andere (kleinere) risico's te onderscheiden. Deze kunnen variëren van risico's die samenhangen met onvoldoende toezicht op bouwactiviteiten tot risico's op het gebied van fraude bij aanvraag van inkomensvoorzieningen. Een belangrijk risico is ook de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State in het kader van de PAS (Programma Aanpak Stikstof). Onzeker is wat de impact voor projecten in de gemeente Altena is en wat de (financiële) consequenties hiervan zijn. Verondersteld wordt dat met deze risico's in totaal een bedrag van € 5.480.000 gemoeid is.

Frauderisico's

Jaarlijks wordt een frauderisicoanalyse opgesteld. De frauderisicoanalyse is erop gericht de opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen op het gebied van fraude en integriteit te signaleren en maatregelen te treffen. Frauderisico's zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. frauderisicofactoren met betrekking financiële verslaggeving;
2. frauderisicofactoren met betrekking tot het onrechtmatig onttrekken van waarden aan de instelling;
3. overige frauderisicofactoren.

Het frauderisicomanagement moet in 2021 nog opgesteld worden voor de gemeente Altena.

Weerstandsvermogen

De weerstandsratio wordt bepaald door de weerstandscapaciteit af te zetten tegen de waarde van de geïnventariseerde risico's. De omvang van de weerstandscapaciteit bedraagt in 2021 € 22.957.000. Gegeven de totale omvang van de voor 2021 geïnventariseerde risico's van € 13.113.000 bedraagt de factor weerstandsvermogen in 2021 **1,75**.

Om de factor weerstandsvermogen te beoordelen kan gebruik gemaakt worden van de door de Universiteit Twente opgestelde waardering.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De voor de gemeente Altena berekende weerstandsratio valt in de categorie C en kan dus beoordeeld worden als ruim voldoende. De factor weerstandsvermogen ligt boven het door de gemeenteraad in de nota Risicomanagement vastgestelde minimum van 1,0. Dit minimum betreft een voorlopige streefwaarde, de intentie is om deze in de toekomst hoger te stellen.

De wijze waarop en de volgorde waarin de diverse componenten van de weerstandscapaciteit zullen worden ingezet, indien de risico's daadwerkelijk tot financiële lasten leiden, zullen afhankelijk zijn van de aard (incidenteel of structureel) en de omvang van de lasten. Omdat daarvoor een begrotingswijziging nodig zal zijn, wordt dit uiteindelijk door de gemeenteraad bepaald.

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente voldoende is om de belangrijkste geïdentificeerde risico's (financieel) op te vangen. Dit ook mede gelet op de relatief kleine kans van de afzonderlijke risico's en het feit dat deze risico's geen verband met elkaar houden, waardoor de kans zeer gering is dat alle risico's zich gelijktijdig manifesteren.

Kengetallen

Op basis van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden voor de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	66,90%	90,1%	109,9%	121,7%	125,5%	125,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd	61,10%	84,8%	104,9%	117,1%	121,6%	122,0%
Solvabiliteitsratio	32,00%	28,3%	25,7%	24,5%	23,9%	23,5%
Structurele exploitatieruimte	14,00%	-3,0%	1,6%	-0,2%	-0,5%	-0,1%
Grondexploitatie	1,40%	0,3%	1,5%	1,1%	0,9%	6,2%
Belastingcapaciteit	-	102,0%	92,5%	92,5%	92,5%	92,5%

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Aan de kengetallen zijn door de toezichthouder geen normen verbonden, maar hebben wel een signaleringswaarde. Deze signaleringswaarden zijn als volgt.

Kengetal	Minste risico	Gemiddeld risico	Meeste risico
Netto schuldquote	< 90%	90% – 130%	> 130%
Solvabiliteit	> 50%	20% - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Op basis van bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de kengetallen in de gemeente Altena zich in 2021 gunstig ontwikkelen. Vanaf 2022 gaan de kengetallen voor de schuldquote en de solvabiliteit naar 'gemiddeld risico'. Er is sprake van een toenemende financieringsbehoefte. Dit hangt samen met het omvangrijke investeringsprogramma vanuit het verleden en als gevolg van investeringen in het kader van het IHP en de beheerplannen buitenruimte die meegenomen zijn in de Begroting 2021. De belastingdruk van de gemeente Altena ligt vanaf 2021 onder het landelijk gemiddelde. Dit wil zeggen dat er ruimte is om de belastingen te verhogen. De stijging van de belastingcapaciteit in 2020 wordt veroorzaakt door het separate raadsvoorstel inzameling huishoudelijk afval waarin de tarieven verhoogd zijn. Die gegevens waren nog niet verwerkt in het kengetal in de Begroting 2020.

Toelichting op de kengetallen

Netto schuldquote

Het kengetal netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Met andere woorden, de schuldquote geeft aan of de gemeente nog investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt het kengetal netto schuldquote ook berekend exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter. Een hoge schuld kan veroorzaakt worden doordat afgesloten leningen worden doorgeleend. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn.

Solvabiliteitsratio

Onder de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal verstaan. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten

daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en wordt uitgedrukt in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten en geeft daarmee inzicht in de waarde van de grondposities. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

De kengetallen kunnen als volgt schematisch weergegeven worden:

Bron: Ministerie van BZK

(<https://kennisopenbaarbestuur.nl/thema/financi%C3%A5le-kengetallen-gemeenten-en-provincies/>)

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is gebaseerd op de beheerplannen van de drie voormalige gemeenten. In 2020 zullen de beheerplannen geharmoniseerd worden. Zoals het Bestuursakkoord aangeeft zijn de bestaande budgetten hierbij het uitgangspunt.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt beslag op een aanzienlijk deel van de financiële middelen van de gemeente Altena. De kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën:

1. Wegen
2. Riolering
3. Watergangen
4. Groen
5. Gebouwen

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens per kapitaalgoed ingegaan op de (beheer)plannen en de financiële consequenties.

Overzicht actuele kaders voor het begrotingsjaar 2021

Leeswijzer onderhoudsniveaus

- A hoog
- B basis
- C laag

Wegen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau	Financieel vertaald
Altena	Wordt opgesteld; eind 2020 voorgelegd aan raad	2020	B conform voorgenomen besluit van 30/6/2020	Ja Voor begroting 2021 en latere jaren

Riolering	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau	Financieel vertaald
Altena	Beleidsvisie riolering en water gemeente Altena	2020	N.v.t.	Ja in begroting 2021 en latere jaren

Water	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau	Financieel vertaald
Altena	Beleidsvisie water	2021	N.t.b.	Bij vaststelling in 2022

Groen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau	Financieel vertaald
Altena	Wordt opgesteld; eind 2020 voorgelegd aan raad	2020	B conform voorgenomen besluit van 30/6/2020	Ja in begroting 2021 en latere jaren

Gebouwen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau	Financieel vertaald
Altena	Wordt opgesteld	2020/2021	n.t.b.	Binnen bestaande middelen

Ambities voor 2021 - 2024

De raad heeft eind juni het raadsvoorstel inzake Beheer Openbare Ruimte besproken en een voorgenomen besluit genomen. Zie daartoe:

https://altena.raadsinformatie.nl/document/8864452/1/Raadsvoorstel_Beheer_Openbare_Ruimte

Eind 2020 wordt het integrale beheerkader inclusief productbladen (per beheerobject aangeven welke beheerwerkzaamheden plaatsvinden) voorgelegd aan de raad.

Wegen

Ambitie is om de openbare ruimte te onderhouden op het gewenste kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten. Doel is het verbeteren van de onderhoudstoestand, duurzaamheid, functionaliteit, veiligheid en toonbaarheid van de diverse wegen. Daarbij dienen de wegen in gemeente Altena te voldoen aan de minimale eisen van de Wegenverkeerswet.

Het wegbeheer is samengevat in het integraal beheerkader en de daaraan gekoppelde productbladen.

Riolering

Het rioolbeheer is samengevat in het integraal beheerkader en de daaraan gekoppelde productbladen, zoals die voor riolering en water. De basis hiervoor ligt in de vastgestelde Beleidsvisie riolering en water Altena.

Watergangen

De Beleidsvisie riolering en water Altena gaat hoofdzakelijk in op de directe en indirecte relatie tussen lozingen uit het rioolstelsel en het oppervlaktewateren. Voor een goed waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer wordt in samenwerking met waterschap Rivierenland en andere *stakeholders* een Beleidsvisie oppervlaktewateren opgesteld. Om te komen tot deze beleidsvisie, maken we ook een beheer- en onderhoudsplan en baggerplan voor de watergangen samen met het waterschap.

Groen

In de periode tot circa voorjaar 2021 worden de digitale gegevens over het groenareaal en de bomen van Altena geactualiseerd en ontsloten via het beheerpakket.

Het groenbeheer is samengevat in het integraal beheerkader en de daaraan gekoppelde productbladen.

Medio 2020 zijn wij gestart met een beleidsplan bomen. Hierin worden visie, ambities en doelstellingen op het gebied van groen en bomen van de gemeente vastgelegd. In het beleid worden bijvoorbeeld keuzes gemaakt ten aanzien van biodiversiteit, kwaliteitsniveaus, soortkeuze, communicatie, hoe om te gaan met overlast, mogelijkheden voor burgerparticipatie, etc.

Gebouwen

In de periode 2019-2023 wordt het gebouwenbestand van Altena geïnventariseerd, worden conditiemetingen uitgevoerd en meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Vervolgens wordt beleid opgesteld voor de korte en middellange termijn bestaande uit een beleidsnota instandhouding gemeentelijk vastgoed. Voor de lange termijn wordt een Integraal huisvestingsplan opgesteld. Op basis van het beleid worden instandhoudingsscenario's uitgewerkt alsmede het ambitieniveau met betrekking tot de instandhouding van het gemeentelijk vastgoed bepaald. In dit hele traject heeft duurzaamheid een prominente plaats.

Aangezien binnen de gemeente meerdere soorten vastgoed worden onderscheiden, worden de taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot het gemeentelijk vastgoed verdeeld onder de daarvoor verantwoordelijke teams.

Voor het opstellen van instandhoudingsscenario's, instandhoudingsbudgetten en het managen van de uitvoering van het vastgoedbeheer is de aanschaf van softwareprogramma's noodzakelijk. Hiervoor worden een meerjarenonderhoudsprogramma en een gebouwenbeheersprogramma aangeschaft.

De financiële vertaling kan niet eerder plaatsvinden dan na vaststelling van het ambitieniveau ten aanzien van de instandhouding van het gemeentelijk vastgoed. Vooruitlopend op de totstandkoming van actuele beheerplannen, is een eerste schatting gemaakt van de benodigde onderhoudsbudgetten bij het kwaliteitsniveau instandhouding. Dit is gedaan met behulp van normgegevens (kengetallen) per vierkante meter bruto vloeroppervlak (m² BVO). Dit heeft tot gevolg dat de in de begroting opgenomen onderhoudsbudgetten verhoogd zijn naar het niveau van deze normatieve berekening.

Paragraaf Financiering

€ 116 miljoen

Financieringsbehoefte

€ 1,3 miljoen

Externe rentelasten

€ 11,3 miljoen

Kasgeldlimiet

Inleiding

De financieringsparagraaf is bedoeld om inzicht te geven in de ontwikkelingen rond de meerjarige gemeentelijke financiering en het beleid dat hierop door de gemeente wordt gevoerd. Tevens is deze paragraaf bedoeld om de risico's die daarbij worden gelopen in beeld te brengen en aan te geven hoe getracht wordt om deze risico's te beheersen.

Het Treasurybeleid van de gemeente Altena is gericht op de ondersteuning van de publieke taak van de gemeente en heeft een risicomijdend en voorzichtig karakter. Uitgangspunten zijn:

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden;
- het beschermen van gemeentelijke vermogens – en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido, Ruddo, respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

De relevante beleidskaders waarbinnen het Treasurybeleid plaatsvindt staan hieronder vermeld.

- Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO 2001)
- Nota Reserves en Voorzieningen (2019)
- Treasurystatuut (2019)

Externe rentelasten / rentebaten

De externe rentelasten bedragen in totaal € 1,3 miljoen. Deze hebben betrekking op rente van de langlopende geldleningen. De externe rentebaten hebben betrekking op de terug ontvangst van rentes van verstrekte geldleningen aan derden.

Rente grondexploitatie

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het toegestaan om de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen door te berekenen aan Bouwgronden In Exploitatie (BIE). Het rentepercentage is bepaald door het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Voor 2021 is dit rentepercentage berekend op 1,33 %.

Omslagrente

In het BBV is opgenomen dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De berekeningsmethode is in het BBV voorgeschreven. De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Voor 2021 is het omslagpercentage berekend op 0,5 %.

Renteresultaat

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.323
Externe rentebaten	-186
Saldo door te rekenen externe rente	1.138
Rente die aan de grondexploitatie doorberekend moet worden	240
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	400
Totaal door te rekenen externe rente	498
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	498
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (via renteomslag)	41
Renteresultaat op het taakveld Treasury	540

Financieringsbehoefte

De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan. De gemeente Altena maakt gebruik van totaalfinanciering. De financieringsbehoefte voor de jaren 2021-2024, die is opgenomen in deze begroting is € 116 miljoen. Afhankelijk van de nieuwe investeringen die gepleegd worden, zal dit bedrag daarop aangepast moeten worden.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tegelijkertijd hoeft het Rijk dan minder geld te lenen op de financiële markten waardoor de staatsschuld daalt. Bij schatkistbankieren worden de tegoeden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor de gemeente Altena bedraagt dit drempelbedrag in 2021

€ 1.001.152 (0,75% van het begrotingstotaal). Tegoeden boven dit bedrag dienen afgestort te worden naar de schatkist.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor kortlopende financieringsmiddelen (looptijd < 1 jaar) aangetrokken mogen worden. De kasgeldlimiet stelt daarmee een grens aan het te lopen renterisico op de korte schuld. Als de kasgeldlimiet overschreden wordt, moet worden overgegaan tot omzetting naar langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). De kasgeldlimiet wordt jaarlijks vastgesteld en heeft een omvang van 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten. Voor de gemeente Altena bedraagt de kasgeldlimiet in 2021 € 11,3 miljoen ofwel maximaal € 11,3 miljoen mag met kort geld gefinancierd worden.

Renterisiconorm

Evenals bij de korte schuld is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten als gevolg van renteschommelingen bij lange financieringen een belangrijk uitgangspunt. Om de effecten van deze schommelingen te beheersen is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. Deze heeft tot doel renterisico's op de vaste schuld te beheersen door het aanbrengen van een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille. Door de langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst. De ruimte op de renterisiconorm voor de gemeente Altena is in 2021 € 20,8 miljoen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2021
Basisgegevens renterisiconorm	
Renteherzieningen op leningen o/g	0
Renteherzieningen op leningen u/g	0
Betaalde aflossingen	5.872
Renterisico	5.872
Begrotingstotaal 2021	133.487
Het bij Min. Regeling vastgestelde %	20%
Renterisiconorm	26.697
Toets renterisiconorm	
Ruimte renterisiconorm	20.825

Paragraaf Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2021 gaan we verder in de richting die in 2020 is ingezet om zo onze organisatiefilosofie waar te maken. De focus blijft liggen op kwaliteitsverbetering en aansluiting houden bij de ontwikkelingen in de buitenwereld. Flexibiliteit en wendbaarheid blijven de komende jaren belangrijke thema's. De digitale stroomversnelling waar in 2020 aandacht aan is geschonken, ook vanuit de Corona maatregelen, gaat steeds sneller en vraagt adequaat handelen van de organisatie en haar medewerkers. Medewerkers dienen inzicht te krijgen in de gevolgen voor hun functie, team en organisatie. Dienend leiderschap en het nemen van eigen regie zijn cruciaal om mee te bewegen. De interventies die in 2021 worden ingezet zijn procesoptimalisatie m.b.v. de lean methodiek en het inbouwen van de serviceformule, het verder uitdragen van de kernwaarden van de organisatie en medewerkers leren regie te laten nemen op hun eigen ontwikkeling om hun inzetbaarheid te vergroten. Daarnaast blijft er aandacht voor teamontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling van het leidinggevend kader.

Uitgangspunt bij de organisatieontwikkeling zijn de zes bouwstenen uit de organisatiefilosofie: strategie, structuur, cultuur, systemen, managementstijl en personeel.

Personeel en Organisatie

In 2021 ligt de focus op het verder professionaliseren van de organisatie, het team en het individu. De organisatiefilosofie is hier leidend. Belangrijke onderwerpen zijn: de doorontwikkeling van de Altena Academie, verder vormgeven aan een veilige werkomgeving, doorontwikkeling e-hrm, implementatie strategische personeelsplanning en het oppakken van het management development programma dat stopgezet is in 2020 door Covid-19.

In 2021 wordt een nieuwe cao-gemeenten verwacht. Hierin wordt, waarschijnlijk, opgenomen dat iedere gemeente vitaliteitsbeleid en strategische personeelsplanning uitwerkt.

In de begroting 2021 is een formatie-uitbreiding opgenomen om het strategisch inzicht te versterken.

Financiën | Planning en control

In 2021 worden als onderdeel van de reguliere P&C-cyclus de Jaarrekening 2020, de Kadernota 2022, de Eerste en Tweede Bestuursrapportage 2021 alsmede de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025 opgesteld.

Met de Auditcommissie worden de vormgeving en presentatie van de P&C-producten in de komende jaren verder geoptimaliseerd. De Begroting 2020 kende voor het eerst doelenbomen. Het ontwerp van de Begroting 2020 geeft vanaf 2020 ook vorm aan de Bestuursrapportages, waarin met een stoplichten-model voortgebouwd wordt op de doelenbomen.

In 2021 wordt de uitbreiding van controle (controleren) naar control (sturen en beheersen) voortgezet. Interne controlewerkzaamheden worden niet alleen gebruikt voor de (externe) verantwoording, maar nadrukkelijk ook om te kunnen leren en daarmee interne werkprocessen verder te verbeteren.

Binnen het totaal van het risicomanagement blijft de aandacht ook gericht op frauderisicomanagement. In 2021 zal het beleid voor het voorkomen van fraude en integriteitsschendingen verder uitgewerkt worden.

Juridische zaken en kwaliteitszorg

Ook in 2021 zal de focus op juridisch gebied gericht zijn op een meer structurele ontwikkeling en borging van de juridische kwaliteit van de gemeentelijke organisatie. Behalve de inzet van juridische deskundigheid bij specifieke vragen zal daarvoor met name gezocht worden naar mogelijkheden om via (interne) opleiding en ondersteuning, de juridische kwaliteit in de breedte van de organisatie te borgen.

Naast de zorgvuldige behandeling van juridische bezwaar- en beroepsprocedures en het voorkomen van onnodige vertraging, zal met name ook ingezet worden op het voorkomen van procedures, dan wel het onnodig voortslepen daarvan.

Informatiemanagement

Operationele zaken

Na een succesvolle ICT-migratie wordt er stevig ingezet om optimaal gebruik maken van de nieuwe mogelijkheden, die de software en de hardware biedt. We willen steeds meer tijdonafhankelijk werken en vragen meer van de digitale middelen om het flexibeler werken te ondersteunen. Efficiency, gebruikersgemak en informatieveiligheid zijn hierbij belangrijke kernwaarden en kunnen tegelijk op gespannen voet tot elkaar staan. Overigens heeft de migratie een halfjaar later plaatsgevonden dan gepland. Over de praktische en financiële consequenties hiervan wordt momenteel nog verder gesproken met de leverancier.

Zaakgericht werken

Met het zaakstelsel gaan wij een volgende fase in. De basis is nu op orde en leggen in het vervolg de focus op het verbeteren van de dienstverlening aan bedrijven en inwoners door eenvoudige en snellere afhandeling van aanvragen. Om efficiënter te werken zullen we de kernapplicaties zaakgericht koppelen aan het zaakstelsel waarmee geautomatiseerde dossiervorming plaats kan vinden. De Omgevingswet maakt onderdeel uit van deze fase.

We richten een digitaal loket in, waarbij we onderzoeken of het Antwoordportaal als Klant Contact Systeem geschikt is om in te zetten. We integreren hierin de kanalen en zorgen voor een efficiënte informatie- en adviesfunctie in het KCC.

Verder sluiten we aan bij de ontwikkeling van digitale formulieren en zorgen dat het proces van

aanvraag (via e-formulier) tot beschikking en levering voor deze producten volledig digitaal verloopt, transparant voor de aanvrager.

Informatiebeveiliging

Na de opzet van het gemeentelijke informatiebeveiligingsbeleid zal via uitvoering dit thema verder vorm krijgen. De Interne Controle (IC) en de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) wordt door verschillende personen uitgevoerd volgens de juiste functiescheiding. De VIC is, afhankelijk van de aard van de controle, belegd bij de controller informatiebeveiliging, de Functionaris Gegevensbescherming (FG) en/of de Chief Information Security Officer (CISO). De controller informatiebeveiliging ziet toe op de algehele naleving en uitvoering van dit intern controleplan.

Via een jaarlijkse PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) wordt het beleid geactualiseerd en aangepast. Jaarlijks wordt namelijk via een ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit), de gemeente Altena door een onafhankelijke auditor getoetst of het informatiebeveiligingsbeleid aan deze landelijke normen voldoet.

Informatievoorziening sociaal domein

Binnen het sociaal domein is er een sterke behoefte aan informatieverstrekking over de verstrekte voorzieningen en kengetallen voor Altena. In de vorm van een intern dashboard is dat gerealiseerd per wettelijke voorziening (WMO, Participatie en Jeugd). De vervolgstap is om deze data te uniformeren, te verbeteren en te verrijken, zodat het mogelijk wordt om met behulp van andere bronnen een voorspellend model te ontwikkelen.

In de nabije toekomst zal de focus liggen op de informatievoorziening rondom één gezin, één plan, één regisseur. Deze ontwikkeling is onvermijdelijk en heeft een grote impact op de huidige informatiesystemen en databronnen. Een Europese aanbesteding om deze ontwikkelingen te kunnen faciliteren is evident.

Documentatie informatievoorziening (DIV)

Toegang tot verplaatst archief

Inspectie van het archiefbestand 'Gemeentebestuur Werkendam 2007-2018' heeft aangetoond dat de dossiers nog niet gereed zijn voor overbrenging naar het streekarchief. Gezien de omvang van dit bestand, 105 m1, is de bewerking uitbesteed aan het bedrijf VHIC uit Rijswijk ZH.

Toezicht op archiefbeheer

Het laatste jaarlijkse verslag van de streekarchivaris, in casu het Verslag informatie- en archiefbeheer gemeente Altena 2019, is richtinggevend voor het jaar 2021. De belangrijkste aandachtspunten worden opgenomen in het jaarplan van het Team Informatie. Het betreft:

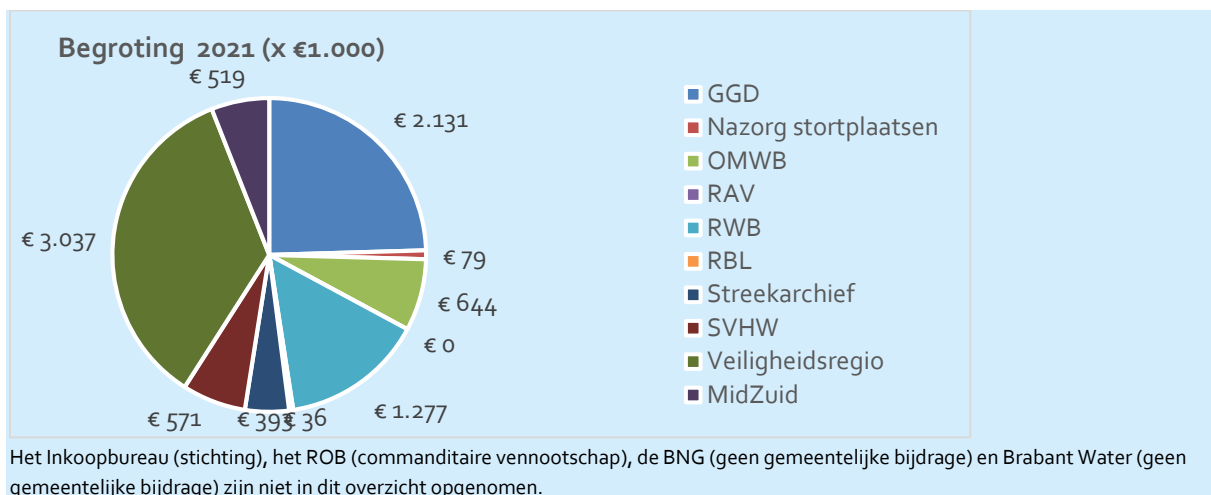
- Het kwaliteitssysteem in praktijk brengen
- Een overzicht maken van de archiefbescheiden van de gemeente
- Beleid opstellen ten aanzien van digitale archiefbescheiden
- Cluster informatie management betrekken bij aanschaf nieuwe software en conversies en

migraties

- Starten met vernietiging van digitale archiefbescheiden en de archiefbescheiden uit de series dagdozen die daarvoor in aanmerking komen
- Theorie en praktijk van vervanging op elkaar aan laten sluiten.

De voortgang wordt maandelijks gemonitord. De einddatum waarop deze issues gerealiseerd moeten zijn is 31 december 2021.

Paragraaf Verbonden Partijen

Beleidskader

- Nota Verbonden Partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbindt. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Financieel belang

Er is sprake van een 'verbonden partij' als de gemeente geen verhaalsmogelijkheden heeft als de partij failliet gaat, of als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld indien de partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidiën).

Bestuurlijk belang

Er is sprake van een 'verbonden partij' als een wethouder, een raadslid of een ambtenaar van de gemeente, namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt.

Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheidsregio MWB Brandweer
2. Streekarchief
3. GGD West-Brabant incl. deel Jeugdzorg
4. RAV Brabant Midden-West-Noord
5. GR MidZuid
6. GR Regio West Brabant
7. Stichting Inkoop bureau West-Brabant
8. SVHW
9. GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
10. Bureau Leerplicht
11. Nazorg stortplaatsen

Vennootschappen en coöperaties

12. Regionaal Ontwikkelbedrijf (ROB)
13. N.V. Bank Nederlandse Gemeente
14. Brabant Water N.V.

	Naam	Veiligheidsregio
1	Doelstellingen Zorg voor veiligheid: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.	
2	Activiteiten • Doorontwikkelen crisismanagement • Zelfredzaamheid / samenredzaamheid • Informatiemanagement/ informatiebeveiliging • Risicobeheersing	
3	Meerjarendoelen gemeente Het continueren en doorontwikkelen van de crisisorganisatie van Altena die voldoet aan de wettelijke verplichtingen op basis van de Wet op de Veiligheidsregio's en het regionaal crisisplan (RCP). Een organisatie die inspeelt op de regionale en landelijke ontwikkelingen en zich waar nodig aanpast.	
4	Publiek belang , c.q. reden waarom gemeente participeert Wettelijke verplichting.	
5	Financieel belang gemeente Financieel belang gemeente Altena 2021: € 3.037.457	
6	Ontwikkelingen De Veiligheidsregio wil zich in de toekomst richten op <u>Artificial intelligence</u> , <u>automotive</u> en de kracht van <u>social media</u> . Zij wil dat bij een melding van een incident ook beeldmateriaal wordt meegestuurd en informatie dat al te vinden is uit openbare informatiebronnen. Hierop wordt de wijze en snelheid van alarmeren en informatie- uitwisseling aangepast. Tevens wil zij kijken of er ook mogelijkheden bestaan om burgers sneller te bereiken en in te zetten bij het voorkomen en bestrijden van risico's. Daarnaast gaat de Veiligheidsregio zich meer richten op <u>klimaatverandering</u> en de <u>energietransitie</u> . Iedereen wordt zich steeds meer bewust van het belang van duurzaamheid en de risico's als extreme droogte of juist (te) veel water. Tot slot is er een aantal <u>maatschappelijke ontwikkelingen</u> waar de Veiligheidsregio zich op richt of gaat richten: kwetsbare groepen, individualisering en zelfredzaamheid, Generatie Z (hoe hou je vrijwilligers bij de brandweer) en weerbare samenleving.	
7	Risico's * Verplichtingen die voortvloeien uit wetgeving; * Realisatie Landelijke samenwerking meldkamer (LSM) * Grootschalige incidenten (Covid-19)	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Burgemeester maakt deel uit van het Algemeen Bestuur.	
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Tilburg	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 16.732.000 € 46.316.000 € 14.335.000 € 50.688.000
12	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

	Naam	Streekarchief
1	Het doel van het Streekarchief – zoals verwoord in de gemeenschappelijke regeling – is driedelig: 1. de zorg voor en het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden; 2. het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte bescheiden van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden alsmede [op] de werkzaamheden verbonden aan de voorbereiding van de overbrenging van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; 3. het vanuit een centrale archiefbewaarplaats bevorderen van lokaal en streekhistorisch onderzoek.	
2	Activiteiten Vanuit de bevordering van aandacht voor regionaal erfgoed en cultuurhistorie, worden permanent activiteiten aangekondigd op de homepage van het Streekarchief (http://www.salha.nl/).	
3	Meerjarendoelen gemeente Op 10 juli 2020 is het nieuwe beleidsplan voor de periode 2020-2022 vastgesteld. Het nieuwe beleidsplan is eigenlijk een logische voortzetting van het bestaande beleid. Enkele saillante punten zijn de digitalisering van bouwdoossiers, implementatie hotspots en het incorporeren in de organisatie van de nieuwe archiefwet 2021 met name voor wat betreft de verkorting overbrengingstermijn van 20 tot 10 jaar. De digitalisering van bouwdoossiers komt terug in een tweetal items, dienstverlening en website. Sinds enkele jaren beijvert het Streekarchief Land van Heusden en Altena zich om de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte bouwdoossiers – die behoren tot de meest opgevraagde archiefstukken – te digitaliseren en via het internet beschikbaar te stellen. Concreet gaat het om de eenmalige kosten die gemoeid zijn met het scannen van de bouwdoossiers. Aangezien de gemeente Waalwijk bij toetreding tot de gemeenschappelijke regeling streekarchief haar bouwdoossiers op eigen kosten al heeft laten scannen verzoekt de streekarchivaris om middelen om de papieren bouwdoossiers van de gemeente Altena (Aalburg, Werkendam en Woudrichem) te digitaliseren. De structurele kosten voor beheer en hosting van de bestanden komen uiteraard voor rekening van het Streekarchief. Voor zowel de inwoners als de medewerkers van de gemeente Altena levert deze investering een aantal voordelen op: • Doordat de informatie digitaal beschikbaar is, is het niet langer noodzakelijk om dossiers fysiek op te laten halen bij het Streekarchief in Heusden. • De dienstverlening aan de burgers van Altena wordt vergroot, omdat zij niet langer naar Heusden hoeven te reizen om de dossiers in te zien. Naast de reguliere overheidsinformatie is elke gemeente vanaf 2017 verplicht een hotspotmonitor op te stellen. De hotspotmonitor helpt een gemeente om van tevoren vast te stellen welke gebeurtenissen bijzondere betekenis hadden en waarover meer informatie moet worden bewaard. Het is heel belangrijk om je in deze tijd van digitale informatie al zo intensief met recente historie bezig te houden. Want als we de informatie over belangrijke gebeurtenissen in de gemeente nu niet goed vastleggen en bewaren in onze systemen, kan die daar morgen al verdwenen zijn. Concreet gaat het bijvoorbeeld om gebeurtenissen die maatschappelijke beroering veroorzaakten en/of veel aandacht kregen in de media. De komende tijd moet op basis van de beschrijvingen van de hotspots een analyse worden uitgevoerd: waar binnen de organisatie bevindt zich informatie over deze gebeurtenissen? Bij de voorbereiding van de overbrenging van jongere archiefbestanden na een periode van 10 in plaats van de huidige 20 jaar moet de – eventuele beperking van – de openbaarheid nauwkeurig getoetst moet worden. De complexiteit en omvang van besluitvorming over openbaarheid bij overbrenging neemt toe: jonger archief (dus meer beperkingen), meer gebruik van beperkingsgrond onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokkenen (dus complexer).	

4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Het beheer van de naar het Streekarchief overgebrachte archieven en het toezicht op de niet-overgebrachte archieven. Met het laatste wordt bedoeld het toezicht door de streekarchivaris op de naleving van wettelijke regels met betrekking tot de vorming en het beheer van de archieven door de gemeente.	
5	Financieel belang gemeente Voor 2021 € 393.507	
6	Ontwikkelingen De huisvesting: Als gevolg van de sterke groei die de organisatie in het afgelopen decennium heeft doorgemaakt, maakt het Streekarchief tegenwoordig gebruik van drie verschillende locaties, in Heusden en Zaltbommel. Deze driedeling is niet erg efficiënt (in verband met klimaatregeling en alarmering) en brengt relatief hoge kosten voor huisvesting met zich mee. Alle bestaande huurovereenkomsten lopen af per medio 2025, waarbij dient te worden opgemerkt dat de huur van de archiefbewaarplaats met de meeste depotruimte, namelijk die in Zaltbommel, niet kan worden verlengd. Er is dus alle reden om al in de komende beleidsperiode de eerste voorbereidingen te treffen voor een nieuwe situatie vanaf 2025. Er moet geanticipeerd worden bij voorkeur door middel van een PIOFACH-analyse (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting). Met behulp van een PIOFACH-analyse kan de impact binnen de organisatie van het streekarchief worden bepaald. Mogelijk wordt hierbij aangehaakt aan het traject CO ₂ Prestatieladder. Hierin brengen we onze CO ₂ -voetafdruk in kaart en formuleren we maatregelen om de voetafdruk te gaan verkleinen.	
7	Risico's Een belangrijk punt van aandacht is de auteursrechtelijke bescherming van een gedeelte van de collectie van het Streekarchief. De Auteurswet bepaalt dat het auteursrecht op een werk 70 jaar na het overlijden van de maker vervalt. Het Streekarchief moet zijn website op korte termijn in lijn brengen met de geldende auteursrechtelijke bepalingen, enerzijds door actief te streven naar regelingen met afzonderlijke auteursrechthouders en de informatie over auteursrechten aan te vullen en te actualiseren, anderzijds door een aantal afbeeldingen te verwijderen. Dit heeft met name consequenties voor het via de website aanbieden van foto's, films, bouwtekeningen en kranten.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Burgemeester E. Lichtenberg (algemeen en dagelijks bestuur) en wethouder J.P. Tanis (algemeen bestuur).	
9	Deelnemende gemeenten Altena, Heusden en Waalwijk	
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Heusden	
11	Omvang eigen vermogen 01-01-2021	€ 172.059
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2021	€ 0
	Omvang eigen vermogen 31-12-2021	€ 234.877
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 0
12	Omvang van het financiële resultaat 2020	
	€ 0	

	Naam	GGD West Brabant
1	Doelstellingen De GGD is - met inachtneming van het bepaalde in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) en andere relevante wetgeving op het terrein van de openbare gezondheidszorg - belast met het uitvoeren van gezondheid beschermende en -bevorderende maatregelen, waaronder het voorkomen en vroegtijdig opsporen van ziekten. Ambities waar zij in 2019 aan werkt, zijn; 1. Een gezondere en veiligere leefomgeving 2. Verdere structuurverbetering bestrijding infectieziekten 3. Datagedreven publieke gezondheid 4. Aanpak sociaaleconomische gezondheidsverschillen en leefstijl 5. Verder doorpakken met jeugdgezondheidszorg	
2	Activiteiten Uitvoeren van gezondheid beschermende en -bevorderende maatregelen, waaronder het voorkomen en vroegtijdig opsporen van ziekten.	
3	Meerjarendoelen gemeente In 2019 zijn nieuwe meerjarendoelen vastgesteld in samenwerking met inwoners en betrokken partners.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De gemeente is op basis van de Wpg verplicht een GGD te hebben en deze in stand te houden. Alvorens besluiten te nemen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de collectieve gezondheid, vragen burgemeester en wethouders advies aan de GGD.	
5	Financieel belang gemeente De gemeente betaalt een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage, die is opgebouwd uit een bijdrage voor basistaken, jeugdgezondheidszorg 0 –4 jarigen en gemeente specifieke afspraken (bijvoorbeeld huisvesting jeugdgezondheidszorg). Daarnaast worden markt taken (zoals inspecties technische hygiënezorg) afgenomen op factuurbasis. Bijdrage gemeente Altena voor 2021: € 2.131.238	
6	Ontwikkelingen De GGD heeft 'opstaan voor kwetsbaren' haar speerpunt gemaakt en focust zich op sociaaleconomische gezondheidsverschillen. In 2019 is er speciale aandacht voor het voorbereiden van de invoering van de nieuwe omgevingswet. En voor het doorpakken van onze lessons learned uit de integrale campingaanpak Fort Oranje, en de rol van de GGD als crisisorganisatie (met ketenorganisaties) hierin. Met ingang van 1 januari 2019 is een deel van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma gedecentraliseerd, en wordt uitgevoerd door de GGD. Verhogen van de vaccinatiegraad is een van de doelstellingen.	
7	Risico's Bekostiging van het RVP liep tot 1 januari 2019 via de Rijksbegroting, vanaf 1 januari 2019 is de bekostiging overgeheveld naar de gemeenten. De berekening is indicatief voor zowel de totale omvang alsmede het deel dat de GGD als uitvoerder van de gemeenten nodig heeft voor het aandeel kinderen en jongeren dat zij vaccineert. Het uitgangspunt is dat voor de bekostiging één op één uitgegaan wordt van de het bedrag dat door het rijk richting de gemeenten wordt gedecentraliseerd. Een risico voor de (activiteiten van) de GGD is het personeelstekort in de (jeugd)gezondheidszorg.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder S.R. Sheikkariem	
9	Deelnemende gemeenten Regio West-Brabant (18 gemeenten)	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda	

11	Omvang eigen vermogen 01-01-2021	€ 4.469.000
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2021	€ 10.500.000
	Omvang eigen vermogen 31-12-2021	€ 4.550.000
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 10.500.000
12	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

	Naam	Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord	
1	Doelstellingen - Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied West-, Midden-Brabant en Brabant Noord; - Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg ten behoeve van het werkgebied MWN; - Het vaststellen en (doen) uitvoeren van het Regionaal Ambulance Plan van het werkgebied MWN; - Het (doen) leveren van een bijdrage aan de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Midden/West-Brabant (GHOR) ten behoeve van de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.		
2	Activiteiten (Mobiele) zorg die beroepsmatig wordt verleend aan een patiënt met een aandoening of letsel. Het gaat om spoedeisende of geplande ambulancezorg.		
3	Meerjarendoelen gemeente Terugbrengen van het overschrijdingspercentage.		
4	Publiek belang , c.q. reden waarom gemeente participeert Zorgdragen voor goede spoedeisende hulp voor burgers.		
5	Financieel belang gemeente RAV ontvangt geen bijdrage van de gemeente, alle activiteiten worden gefinancierd door de zorgverzekeraars.		
6	Risico's Groeiend personeelstekort in de (spoedeisende) gezondheidszorg, en de toenemende productie.		
7	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder S.R. Sheikkariem		
8	Deelnemende gemeenten Regio West Brabant (46 gemeenten).		
9	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Den Bosch		
10	Omvang eigen vermogen 1-1-2021		€ 13.749.000
	Omvang vreemd vermogen 1-1-2021		€ 23.696.000
	Omvang eigen vermogen 31-12-2021		€ 13.708.000
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2021		€ 27.096.000
11	Omvang van het financiële resultaat 2021		€ 0

	Naam	GR MidZuid
1	Doelstellingen MidZuid heeft tot doel in haar rechtsgebied de Wsw uit te voeren. Vanaf 1 januari 2015 is de toegang tot de Wsw afgesloten. De op dat moment bestaande Wsw dienstverbanden blijven gehandhaafd. Daarnaast voert MidZuid op verzoek van de gemeenten arbeidsre-integratie uit. Vanaf 1 januari 2017 zijn gemeenten verplicht om nieuw beschut werk aan te bieden aan inwoners die hiervoor geïndiceerd worden.	
2	Activiteiten Het bieden van aangepaste arbeid aan belanghebbenden met een dienstverband Wsw. Daarnaast kunnen op verzoek van de gemeenten personen geplaatst worden op een nieuwe beschut werk baan en participatiebanen. Op verzoek van o.a. gemeenten voert GR MidZuid ook re-integratieopdrachten uit.	
3	Publiek belang Voor de verplichte uitvoering van de Wsw taak en het uitvoeren van nieuw beschut werk wordt deelgenomen in de GR MidZuid.	
4	Financieel belang gemeente Financieel belang voor de gemeente is gelegen in een zo laag mogelijke bijdrage in het tekort van de GR MidZuid. Ook is het streven om een zo laag mogelijke aanvullende bijdrage beschikbaar te stellen per Wsw-werknemer. Financiële bijdrage 2021 gemeente Altena € 519.906.	
5	Risico's Op grond van de Wgr zijn de deelnemende gemeenten verplicht om een in enig jaar geleden verlies aan te zuiveren. In de begroting is rekening gehouden met mogelijke aanspraken om bij te dragen in de verliezen.	
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder P.C. Jorritsma-Verkade en wethouder J.P. Tanis.	
7	Deelnemende gemeenten Altena, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout.	
8	Vestigingsplaats Oosterhout	
9	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 1.654.000 € 7.476.000 € 1.654.000 € 6.843.000
10	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

	Naam	Regio West Brabant (RWB)
1	Doelstellingen Primair doel is door de samenwerking bij bovengemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken een bijdrage te leveren aan het realiseren van gemeentelijke en regionale doelstellingen.	
2	Activiteiten De focus van de bestuurlijke samenwerking van de 17 gemeenten van Regio West-Brabant (RWB) ligt op het <u>versterken van het economisch vestigingsklimaat</u> . Daartoe is het actieprogramma RWB 2019 – 2023 opgesteld. De activiteiten zijn ondergebracht in vier pijlers: Arbeidsmarkt, Economie, Mobiliteit en Ruimte. De activiteiten hebben betrekking op het beter aansluiten van vraag- en aanbod op de arbeidsmarkt en het terugdringen van tekorten op de arbeidsmarkt, het versterken van de economische structuur, het verstevigen van economische netwerken, het versterken van de infrastructuur (wegen, water spoor) het bevorderen van duurzame alternatieven voor de woon-werkverkeer en transport (openbaar Vervoer, fiets, multimodaal vervoer) en ruimtelijke opgaven als voorzien in voldoende ruimte voor economische ontwikkeling, het versterken van de stedelijke as, vitaal platteland en versterken van natuur en recreatie. De gemeente Altena participeert actief in de activiteiten van de regio West-Brabant. De inzet gaat vooral op de onderwerpen en thema's die voor Altena van belang zijn, zoals: versterking van het maritieme cluster (binnen de speerpuntsector Maintenance), circulaire economie en agrofood, vitaal platteland, voldoende bedrijventerreinen, versterking natuur en recreatie, mobiliteit (A27, beter openbaar vervoer).	
3	Meerjarendoelen gemeente Binnen de regio West Brabant werken we aan: • behartigen van de belangen van de regio bij andere overheden • samenwerking tussen gemeenten onderling • bevorderen van de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.	
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De ontwikkelingen die tegenwoordig op de gemeenten afkomen maken dat een gemeente het niet meer alleen kan. Samenwerking met andere gemeenten en andere partners in de regio is noodzakelijk. Dit zorgt voor bestuurskracht, zaken kunnen efficiënter en effectiever worden opgepakt en we krijgen hierdoor een stevigere positie t.o.v. provincie en rijk.	
5	Financieel belang gemeente Door bijdragen aan apparaatskosten, programmakosten en een onderzoek- en ontwikkelfonds kan de vastgestelde Strategische Agenda West-Brabant worden uitgevoerd. De berekening van de financiële bijdragen gebeurt op basis van inwoneraantal. Financieel belang Altena € 1.277.025	
6	Risico's In zowel de jaarrekening als in de begroting worden de risico's beschreven. Deze risico's zijn niet geprioriteerd. De RWB heeft, conform de Nota Verbonden Partijen, geen weerstandsvermogen. Wel is een reserve gevormd om de grootste personele risico's op te vangen.	
7	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.M. van Oosten, wethouder S.R. Sheikkariem, wethouder J.P. Tanis	
8	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert.	
9	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Etten-Leur	
10	Omvang eigen vermogen 1-1-2021	€ 504.000
	Omvang vreemd vermogen 1-1-2021	€ 4.136.000

	Omvang eigen vermogen 31-12-2021	€ 504.000
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 4.136.000
11	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

	Naam	Stichting Inkoopbureau West-Brabant
1	Doelstellingen	De Stichting Inkoopbureau West-Brabant heeft ten doel: de deelnemers aan de stichting te ontzorgen (in de ruimste zin van het woord) op het gebied van inkoop.
2	Activiteiten	De dienstverlening vanuit de Stichting Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente. De kernactiviteiten zijn te omschrijven als: het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten, het opstellen van inkoopplannen, het uitvoeren van inkoopscans en –evaluaties, het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, het uitvoeren van contractmanagement en natuurlijk het fungeren als vraagbaak/ helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.
3	Meerjarendoelen gemeente	Zie doelstellingen ad 1.
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert	- Vergroten inkoopexpertise - Behalen inkoopvoordelen door samen met anderen opdrachten in de markt te zetten
5	Financieel belang gemeente	€ 121.500
7	Risico's	Geen.
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J.M. van Oosten
9	Deelnemende gemeenten/ organisaties	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goes, Halderberge, Hoekse Waard, ISHW, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, , Reimerswaal, , Rucphen, Steenbergen, , Tholen, Woensdrecht, Zundert.
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente	Etten-Leur
11		Het Inkoopbureau heeft geen eigen vermogen, maar wel een langlopende schuld aan de deelnemers van de stichting.

	Naam	Samenwerking Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)
1	Doelstellingen De uitvoering van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van WOZ (waardebepaling onroerende zaken), BAG (basisregistratie adressen en gebouwen) en WKPb (wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen). Dit tegen een laag kostenniveau.	
3	Meerjarendoelen gemeente Een kwalitatief goede uitvoering van heffing en inning van gemeentelijke belastingen en van de Wet WOZ, de Wet BAG en de WKPb. Dit tegen een laag kostenniveau.	
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Kostenbesparing ten opzichte van uitvoering door de eigen organisatie.	
5	Financieel belang gemeente Kosten 2021: € 571.000. Geraamde opbrengsten 2021: € 20.823.801,-	
7	Risico's Er is een risico op een verlies aan belastingopbrengst wanneer de kwaliteit van SVHW te wensen overlaat. De kwaliteit van SVHW moet tenminste 'naar behoren' zijn. Naar oordeel van de Waarderingskamer is de kwaliteit op dit moment 'goed'. Er is een risico dat een wijziging in jurisprudentie of belastingwetgeving leidt tot een niet geraamd verlies aan opbrengst.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.P. Tanis	
9	Deelnemende gemeenten en overige deelnemers Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne, Waterschap Hollandse Delta.	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Klaaswaal / Hoeksche Waard	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 € 700.000 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 € 6.200.000 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 € 700.000 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021 € 6.200.000	
12	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

Naam		Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
1	Doelstellingen De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) streeft er naar om, als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur, een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden- en West Brabant. Daarvoor zet de OMWB in op: 1. het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving door het verbeteren van processen en producten; 2. een eenduidige en gelijke behandeling voor bedrijven en burgers: 'level playing field'; 3. het verbeteren van de efficiency.	
2	Meerjarendoelen gemeente Bestuurlijk via AB en ambtelijk via accountmanagement regie houden op en sturing geven aan de verplichte uitvoering door de OMWB.	
3	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Er is sprake van een verplichting op 3 niveaus: 1. Uitvoering; in samenwerking door een omgevingsdienst 2. Taken; minimaal de basismilieutaken 3. Samenwerkingsvorm; gemeenschappelijke regeling zie verder onder 1.	
4	Financieel belang gemeente Bijdrage gemeente Altena 2021 € 644.046.	
5	Risico's De afgelopen jaren zijn de risico's van de OMWB prominent in beeld gekomen. Daar zijn diverse verbetermaatregelen op gezet en er zijn belangrijke stappen gezet om de risico's te kunnen beheersen. Een ander risico is de invoering van de Omgevingswet en alle bijkomende aspecten, waarbij op dit moment gekeken wordt naar de impact over het gebied van samenwerking, taakverdeling, juridische aspecten, financiën, e.d.	
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder R.J. van Vugt is lid van het AB.	
7	Deelnemers 25 Midden- en West-Brabantse gemeenten en provincie Noord Brabant (Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze-Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Heusden, Loop op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert).	
8	Vestigingsplaats Tilburg	
9	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 1.843.000 € 3.955.000 € 1.822.000 € 3.955.000
10	Omvang van het financiële resultaat 2021	€0

Naam		Regionaal Bureau Leerplicht
1	Doelstellingen Het doel van het aansluiten bij het regionale administratiesysteem is het creëren en bijhouden van een volledige en sluitende leerplicht- en RMC administratie van 5 tot 23 jaar voor de gehele regio West-Brabant ter uitvoering van de wettelijke taken en ter ondersteuning van de uitvoering van de leerplichtwet.	
2	Meerjarendoelen gemeente Het RBL blijft de leerplichtadministratie uitvoeren voor de gemeente Altena. In de nabije toekomst worden geen andere doelen voorzien dan hierboven benoemd.	
3	Publieke belang , c.q. reden waarom gemeente participeert Het aansluiten bij het RBL voor de leerplichtadministratie heeft als voordeel dat de leerplichtambtenaren van de gemeente zich met name kunnen focussen op de uitvoering van de leerplichtwet en de bijkomende zorg voor kinderen en jongeren. Bovendien is er een eenduidige administratie in de gehele regio West-Brabant wat verantwoording aan het ministerie makkelijker maakt.	
4	Financieel belang gemeente Bijdrage 2021 gemeente Altena € 35.646.	
5	Risico's Er zijn momenteel geen risico's te benoemen. Er zijn duidelijke afspraken tussen het RBL en de gemeente over de taken die het RBL of de gemeente zelf oppakt.	
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder S.R. Sheikkariem	
7	Deelnemende gemeenten De 18 gemeenten in West-Brabant.	
8	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda	
9	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 0 € 1.350.000 € 0 € 1.350.000
10	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

	Naam	Regionaal Ontwikkel Bedrijf (ROB) Land van Heusden en Altena
1	Doelstellingen	Uitvoering geven aan het Rijks- en Provinciaal beleid m.b.t. de ontwikkeling en de (her)structurering van bedrijventerreinen in het Land van Heusden en Altena.
2	Activiteiten	• Op te treden als beherend vennoot voor de commanditaire vennootschap ROB • Jaarlijks opstellen van een beleidsplan, begroting, jaarrekening en rapportages • Periodiek de gemeenteraad (schriftelijk) informeren • Opstellen risicoprofiel ROB
3	Meerjarendoelen gemeente	• Het verzorgen van gronduitgifte voor bedrijventerreinen • Uitvoering geven aan de intentieverklaring tussen provincie en de gemeenten van 10 november 2004 • Het voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op kleine en grote ruimtevragers
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert	• Bevorderen werkgelegenheid door het realiseren van nieuwe mogelijkheden voor bedrijfshuisvesting; • Intentieverklaring Provincie en de gemeente van 10 november 2004 • Uitwerkingsplan Land van Heusden en Altena van 21 december 2004 • Bestuursconvenant tussen Provincie Noord-Brabant en de gemeente Altena 3 mei 2010
5	Financieel belang gemeente	Op basis van het financieringsarrangement met de BNG staat de gemeente Altena voor een bedrag van maximaal € 14,4 miljoen garant.
6	Ontwikkelingen	Bedrijventerrein RBT Kop van Brabant en Bruine Kilhaven V zijn bouwrijp en in uitgifte; De ontwikkeling van SRBT Giessen is opgestart. Het ROB heeft hiervoor een overeenkomst gesloten met Riverland. Beide partijen zullen samen SRBT Giessen ontwikkelen.
7	Risico's	Financiële risico's kunnen ontstaan door het vertragen van grondverkoop en / of het tegenvallen van de kosten van bouw- en woonrijp maken.
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J.P. Tanis – Grondbedrijf/Bedrijventerreinen Wethouder J.M. van Oosten – Economie
9	Deelnemende gemeenten	Altena
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente	Altena

NB. ROB is een commanditaire vennootschap (CV) en geen gemeenschappelijke regeling (GR).

	Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) B 2021
1	Doelstellingen De BNG is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Betrouwbaar, duurzaam en professioneel: dat zijn de kernwaarden van de BNG. De bank is een betrokken partner en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategische doelstellingen zijn gericht op de lange termijn. <u>Substantiële marktaandelen</u> Rendabel voorzien in meer dan 50% van de totaal aangeboden langlopende solvabiliteitsvrije kredietvraag van decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen. <u>Redelijk rendement</u> BNG Bank streeft niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen. Dit komt deels als dividend weer ten goede aan onze aandeelhouders.	
2	Activiteiten Verstrekken van kredieten ten lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden.	
3	Meerjarendoelen gemeente Dankzij topratings en groot inkoopformule van de BNG kunnen wij via BNG tegen scherpe voorwaarden geld aantrekken.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers.	
5	Financieel belang gemeente Aantal aandelen 37.908 Boekwaarde per 31-12-2019 € 94.770 Dividend in 2019 € 48.143,16	
6	Ontwikkelingen Geen relevante ontwikkelingen. Het coronavirus heeft vergaande maatschappelijke gevolgen, ook voor de klanten van de BNG bank. Wat dit voor de bank betekent voor 2021 is nu nog niet in te schatten. Ook de huidige lage rentestanden zal een drukkend effect blijven hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat	
7	Risico's Geen.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.P. Tanis	
9	Deelnemende gemeenten De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Den Haag	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2019 Omvang vreemd vermogen 1-1-2019 Omvang eigen vermogen 31-12-2019 Omvang vreemd vermogen 31-12-2019 (bedragen x € 1.000.000)	€ 4.991 € 132.518 € 4.887 € 144.802
12	Omvang van het financiële resultaat 2019 (x € 1.000.000)	€ 163

Naam		Brabant Water N.V.
1	Doelstellingen Brabant Water streeft naar een hoge klanttevredenheid (rapportcijfer 8) en naar een onberispelijke waterkwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Verder streeft Brabant Water naar reductie van de ondermaatse leveringsminuten (8 minuten gepland, 4,5 minuten ongepland). Tot slot wil Brabant Water op het terrein van duurzaamheid haar steentje bijdragen door haar reststoffen zo veel als mogelijk te (laten) hergebruiken en door een bijdrage te leveren aan de Europese ambitie 20-20-20 (20% reductie van energie, 20% eigen duurzame opwekking van energie en 20% reductie van CO ₂ -uitstoot).	
2	Activiteiten Brabant Water levert drink- en industriewater aan 2,5 miljoen inwoners in Noord-Brabant. Brabant Water wint, zuivert en distribueert water van uitstekende kwaliteit tegen de laagst mogelijke kosten en met een hoge leveringsbetrouwbaarheid.	
3	Meerjarendoelen gemeente Waarborgen van de genoemde activiteiten.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Behartigen van de belangen van de inwoners van de deelnemende gemeenten t.a.v. de watervoorziening.	
5	Financieel belang gemeente Aantal aandelen 75.822 (2,73%).	
6	Ontwikkelingen In verband met de veroudering van het leidingnet is besloten om in de nabije toekomst het aantal saneringen op te voeren. Hiermee is een extra investeringsbedrag gemoeid van € 10 tot € 15 miljoen per jaar.	
7	Risico's Afwikkeling TWM dossier (Tilburgse Waterleidingmij). In de laatste AvA van juni 2019 is gemeld dat een minnelijk akkoord is bereikt met de TWM. Op basis hiervan moet nog een beperkt bedrag worden betaald in aanvulling op de eerder verstrekte voorschotten. Er zijn derhalve vanuit dit dossier geen risico's meer.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.M. van Oosten	
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Asten, Baarle-Nassau, Bergeijk, Bergen op Zoom, Bernheze, Best, Bladel, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cranendonck, Cuijk, Deurne, Don??, Drimmelen, Eersel, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gemert-Bakel, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, Heeze-Leende, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Laarbeek, Landerd, Loon op Zand, Mill en Sint Hubert, Meierijstand, Moerdijk, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Reusel de Mierden, Roosendaal, Rucphen, Someren, Son en Breugel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tholen, Tilburg, Uden, Veldhoven, Waalwijk, Zundert.	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente 's-Hertogenbosch	
11	omvang eigen vermogen 1-1-2019 x € 1.000 omvang vreemd vermogen 1-1-2019 x € 1.000 omvang eigen vermogen 31-12-2019 x € 1.000 omvang vreemd vermogen 31-12-2019 x € 1.000	635.876 456.765 665.384 479.546
12	omvang vh financiële resultaat 2019 x € 1.000	29.508

	Naam	Nazorg gesloten stortplaatsen Zevenbergen & Bavel-Dorst
1	Doelstellingen Eeuwigdurend Beheer van de voormalige regionale stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, inclusief financieel beheer. Op termijn de overdracht van de stortplaats Zevenbergen, inclusief nazorg, aan Provincie. Stortplaats Bavel: zorgdragen voor beheer en onderhoud van de stortplaats.	
2	Activiteiten Financieel beheer, minimale benodigd fysiek beheer, voorbereiding voor overdracht Zevenbergen.	
3	Meerjarendoelen gemeente Doelmatig beheer gelden GR, uitvoeren van nazorgplicht.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Wettelijke verplichting voor eeuwigdurende nazorg op de voormalige regionale stortplaatsen.	
5	Financieel belang gemeente De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage aan de kosten van de Nazorg en het in standhouden van het gewenste niveau van de voorzieningen Financieel bijdrage gemeente Altena 2021 € 78.756.	
6	Ontwikkelingen Op korte termijn onderzoek naar hoogte doelvermogen Zevenbergen. Uitstel overdracht geconditioneerd vastgelegd in convenant met Provincie. Onderzoek naar ontwikkeling recreatie op stortplaats Bavel-Dorst.	
7	Risico's Steeds hogere jaarlijkse bijdrage om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Hoge kosten bij eventuele calamiteiten.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder R.J. van Vugt	
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg, Etten-Leur, Moerdijk, Oosterhout, Zundert.	
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Breda	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2021 Omvang vreemd vermogen 1-1-2021 Omvang eigen vermogen 31-12-2021 Omvang vreemd vermogen 31-12-2021	€ 1.116.300 € 25.999.549 € 1.047.371 € 26.250.744
12	Omvang van het financiële resultaat 2021	€ 0

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf grondbeleid ten minste:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Nota Grondbeleid Altena 2019

Op 8 januari 2019 heeft de raad de Nota Grondbeleid 2019 vastgesteld. Enkele hoofdpunten uit de nota worden in deze paragraaf besproken.

- *Beleidsregie*

In de nota Grondbeleid 2019 is onder andere opgenomen dat de gemeente Altena er in beginsel voor kiest om een strategische grondpositie in te nemen. Indien nodig zal de gemeente hiervoor grond aankopen. In de overige gevallen zal de gemeente terughoudend zijn met haar investeringen (faciliterend grondbeleid). De gemeente Altena weegt per project af welk type grondbeleid voor de betreffende locatie wenselijk is.

- *Grondprijnsbeleid*

De gemeente Altena bepaalt de grondprijzen in beginsel op basis van een externe taxatie, eens in de vier jaar, waarbij de residuele grondwaarde en/of de vergelijkingswaarde wordt toegepast. In een grondprijnsbrief wordt nader ingegaan op de ontwikkeling van de grondprijs in de tussenliggende jaren en op omstandigheden waarin kan worden afgeweken van de verrichte taxatie. De gemeenteraad stelt de grondprijnsbrief vast.

- *Weerstandsvermogen grondexploitaties*

Het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Altena wordt bepaald aan de hand van de berekening van de risico's. De reserve grondexploitaties dient voor mogelijke opvang van deze risico's. De minimale hoogte wordt hierop afgestemd, zodat financiële tegenvallers zoveel mogelijk binnen de grondexploitaties zelf kunnen worden opgevangen.

Grondexploitaties

Hieronder geven wij u een samenvattend financieel overzicht van de plannen zoals opgenomen in het MPG 2021.

Overzicht kasstromen en gecalculeerd eindresultaat (bedragen x € 1,000) (-/- = nadelig)								
		Boekwaarde 01-01-2020	Verwachte mutaties 2020	Boekwaarde 31-12-2020	Te verwachten kosten vanaf 2021	Te verwachten opbrengsten vanaf 2021	Gecalculeerd resultaat op EW	Jaar EW
Achter de Schans	Werkendam	-1.079	-3.329	-4.408	-6.906	10.737	-577	2026
Blokland	Wijk en Aalburg	-2.072	1.215	-857	-77	395	-539	2022
Bronkhorst	Andel	-3.089	764	-2.325	-3.236	5.704	143	2029
De Burcht	Werkendam	-581	359	-222	-53	0	-275	2021
Den Eng	Veen	-4.574	-59	-4.633	0	4.883	250	2025
Hoog Meeuwen	Meeuwen	-555	108	-447	-274	817	96	2024
Jonker Petfood / Tjalmastraat	Veen	-36	36	0	0	0	0	2020
MFA	Veen	-957	957	0	0	0	0	2020
Nieuwe Banne	Sleeuwijk	-2.103	636	-1.467	-1.488	3.601	646	2032
Postweide	Woudrichem	-1.675	1.675	0	0	0	0	2020
Roode Camer	Hank	-888	-15	-903	-809	1.697	-15	2024
Waterfront De Veene	Veen	-1.864	857	-1.007	-4	795	-216	2021
Zandweide	Dussen	-2.124	2.245	121	-1.066	1.647	702	2027
Vrijgekomen schoollocaties	diversen	-448	0	-448	-3.690	4.138	0	
Totaal		-22.045	5.449	-16.596	-17.603	34.414	215	

Doordat de nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten per plan concurrentiegevoelige informatie bevatten hebben wij deze enkel op totaal niveau toegelicht. Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de kostprijscalculaties. Deze calculaties worden jaarlijks herzien rekening houdend met de economische omstandigheden.

Voor de uitgangspunten, verdere uitwerking per plan en de risico's verwijzen wij u naar het MPG Altena 2021, dat als bijlage bij deze begroting is gevoegd.

Reserves en voorzieningen

Het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Altena wordt bepaald aan de hand van de berekening van de risico's. De hoogte van de getroffen verliesvoorzieningen zijn bepaald aan de hand van de Netto Contante Waarde.

Op basis van het verloop van de Algemene reserve grondexploitaties de komende jaren en de uitgevoerde gevoeligheidsanalyses bij het MPG 2021, is op dit moment geen aanpassing van de Reserve grondexploitaties nodig. De aanwezige buffer voor risico's is afdoende om dit risicodeel af te dekken. Stand algemene Reserve Grondexploitaties per 1 januari 2020 € 4,2 mln.

Financiële begroting

Overzicht van baten, lasten en saldi 2021-2024 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Programma	Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01. Inwoner en bestuur	12.564	-2.095	10.469	12.774	-2.098	10.677	11.290	-2.098	9.192	11.400	-2.098	9.303
02. Altena samenredzaam	47.372	-7.826	39.546	47.200	-7.846	39.354	46.914	-7.868	39.046	46.779	-7.868	38.911
03. Veelzijdig Altena	17.404	-2.139	15.265	14.386	-2.141	12.245	14.375	-2.146	12.229	14.702	-2.146	12.556
04. Duurzaam Altena	20.855	-18.386	2.469	19.432	-17.088	2.344	19.598	-17.263	2.334	19.656	-17.333	2.323
05. Bereikbaar Altena	10.011	-6.384	3.627	9.204	-1.000	8.204	9.332	-1.000	8.331	9.476	-1.000	8.476
Totaal programma's	108.207	-36.830	71.377	102.996	-30.173	72.823	101.508	-30.376	71.132	102.013	-30.446	71.568
Algemene dekkingsmiddelen:												
Lokale heffingen	249	-9.587	-9.338	252	-9.587	-9.335	255	-9.587	-9.332	255	-9.587	-9.332
Algemene uitkering	0	-76.648	-76.648	0	-78.484	-78.484	0	-77.863	-77.863	0	-79.435	-79.435
Dividend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financieringsfunctie	-139	-253	-392	-226	-232	-458	-326	-205	-531	-388	-177	-565
Overige dekkingsmiddelen	-1.376	0	-1.376	-227	0	-227	1.023	0	1.023	2.539	0	2.539
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-1.267	-86.487	-87.753	-201	-88.303	-88.503	953	-87.654	-86.702	2.406	-89.199	-86.793
Overhead	18.434	-1.213	17.221	17.823	-1.157	16.666	17.592	-1.157	16.436	17.580	-1.157	16.423
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd totaal van baten en lasten	125.374	-124.529	845	120.619	-119.633	986	120.053	-119.187	866	122.000	-120.802	1.198

Reservemutaties

Programma	Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
01. Inwoner en bestuur	30	-93	-63	30	-92	-63	30	-92	-63	30	-91	-62
02. Altena samenredzaam	403	-1.429	-1.026	403	-59	344	403	-59	344	403	-59	344
03. Veelzijdig Altena	1.743	-4.635	-2.891	1.944	-2.010	-66	1.944	-1.934	11	1.944	-2.269	-325
04. Duurzaam Altena	114	-464	-351	26	-463	-438	26	-462	-436	26	-461	-435
05. Bereikbaar Altena	5.560	-1.571	3.990	86	-597	-511	86	-558	-471	86	-558	-471
Totaal programma's	7.850	-8.192	-342	2.489	-3.222	-734	2.489	-3.105	-616	2.489	-3.438	-949
Algemene dekkingsmiddelen	14	-664	-650	14	-462	-448	14	-461	-446	14	-459	-445
Overhead	222	-116	106	222	-26	196	222	-26	196	222	-26	196
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd totaal van baten en lasten	8.086	-8.972	-886	2.725	-3.711	-986	2.725	-3.592	-866	2.725	-3.924	-1.198
Geraamd resultaat	133.460	-133.501	-41	123.344	-123.344	0	122.778	-122.778	0	124.725	-124.725	0
Positief (-/-) / Negatief (+/+) begrotingsresultaat			-41			0			0			0

Totaal incidentele baten en lasten 2021-2024 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

bedragen x € 1.000		Lasten/ Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Inwoner & Bestuur			2.084	1.801	1.833	13	-
1-01	Duurzaamheid brandweerkazernes	Lasten	30	-	-	-	-
1-02	Eenmalige bijdrage bijzondere begraafplaats Nieuwendijk	Lasten	50	-	-	-	-
1-03	Extra kosten verkiezingen i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	99	-	-	-	-
1-04	Fricriebudget Herindelung (dekking gemeentefonds)	Lasten	1.782	1.781	1.781	-	-
1-05	Gemeenteraadsverkiezingen 2022	Lasten	-	-	40	-	-
1-06	Harmonisatie lijkbezorging, bovengronds ruimen, inhaalsslag	Lasten	-	-	13	13	-
1-07	Harmonisatie lijkbezorging, onderzoek historisch waardevolle graven	Lasten	-	20	-	-	-
1-08	Herstructurering gemeentewerven - voorbereidingskosten	Lasten	100	-	-	-	-
1-09	Herstructurering gemeentewerven - voorbereidingskosten, onttrekking reserve	Baten	-100	-	-	-	-
1-10	Toezicht en handhaving i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	123	-	-	-	-
2. Altena samenredzaam			-739	-1.304	-	-	-
2-01	Afwikkeling Juzt	Lasten	1.000	-	-	-	-
2-02	Afwikkeling Juzt, resultaatbestemming 2019	Baten	-1.000	-	-	-	-
2-03	Diverse activiteiten op het beleidsveld gezondheid	Lasten	-	30	-	-	-
2-04	Eigen bijdrage Wmo i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Baten	39	-	-	-	-
2-05	Herijking budgetten Sociaal Domein, onttrekking reserve	Baten	-1.203	-1.366	-	-	-
2-06	Inhaalzorg jeugdwet i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	93	-	-	-	-
2-07	Inhaalzorg Wmo 2015 i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	36	-	-	-	-
2-08	Maatschappelijke begeleiding (COA), dekking gemeentefonds	Lasten	28	-	-	-	-
2-09	Niet bestede middelen eerstelijns jeugd, restant stelpost	Lasten	-86	-	-	-	-
2-10	Onderzoek verslavingsproblematiek en preventieprogramma	Lasten	30	-	-	-	-
2-11	Onttrekking reserve Sociaal Domein (sluitpost begroting 2019)	Baten	-173	-	-	-	-
2-12	Onttrekking reserve WMO (cf besluit oud Werkendam)	Baten	-110	-	-	-	-
2-13	Storting reserve Sociaal Domein	Lasten	535	-	-	-	-
2-14	Tegemoetkoming buurt- en dorpshuizen i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Baten	35	-	-	-	-
2-15	Tegemoetkoming vrijwilligersorganisaties i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	26	-	-	-	-
2-16	Tozo 2020	Lasten	8.536	-	-	-	-
2-17	Tozo 2020, Rijksbijdrage	Baten	-8.536	-	-	-	-
2-18	Verhoging taalniveau statushouders	Lasten	87	-	-	-	-
2-19	Verhoging taalniveau statushouders, resultaatbestemming 2019	Baten	-87	-	-	-	-
2-20	Verhoging taalniveau statushouders, vrijval wegens onbenut budget	Lasten	-57	-	-	-	-
2-21	Wmo brede aanpak dak- en thuisloosheid (dekking gemeentefonds)	Lasten	18	32	-	-	-
2-22	Pilot project praktijkondersteuning huisartsen Jeugdhulp 2018-2019	Lasten	202	-	-	-	-
2-23	Pilot project praktijkondersteuning huisartsen Jeugdhulp 2020	Lasten	101	-	-	-	-
2-24	Pilot project praktijkondersteuning huisartsen Jeugdhulp, subsidie 2018-2019	Baten	-202	-	-	-	-
2-25	Pilot project praktijkondersteuning huisartsen Jeugdhulp, subsidie 2020	Baten	-101	-	-	-	-
2-26	Pilot project praktijkondersteuning huisartsen Jeugdhulp, vrijval bestemd voor 2021-2022	Lasten	-202	-	-	-	-
2-27	Participatie WSW coronamaatregelen (dekking gemeentefonds)	Lasten	252	-	-	-	-
3. Veelzijdig Altena			437	95	5	-	-
3-01	Aanpassen afbakening kunstgrasvelden ten behoeve van opvang kunstgrasvelden	Lasten	152	-	-	-	-
3-02	Aanwijzing strandjes als officieel zwembad	Lasten	27	-	-	-	-
3-03	Bijgestelde subsidie Vervoorne Molen	Lasten	-18	-	-	-	-
3-04	Harmonisatie tarieven binnensport accommodaties	Baten	-	10	5	-	-
3-05	Incidentele bijdrage restauratie fundering Vervoorne Molen te Werkendam	Lasten	67	-	-	-	-
3-06	Incidentele verlaging muziekonderwijs	Lasten	-60	-	-	-	-
3-07	Incidentele verlaging onderhoud Buitenhof	Lasten	-15	-	-	-	-
3-08	Incidentele verlaging onderhoud gymnastieklokaal Aalburg	Lasten	-20	-	-	-	-
3-09	Incidentele verlaging onderhoud Rondeel	Lasten	-100	-	-	-	-
3-10	Inzet Sportformateur	Lasten	45	-	-	-	-
3-11	Inzet Sportformateur, subsidieregeling sportakkoord	Baten	-45	-	-	-	-
3-12	Kerkenvisies (dekking gemeentefonds)	Lasten	75	-	-	-	-
3-13	Lokale culturele voorzieningen i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	148	-	-	-	-
3-14	Manifest Kracht van Altena	Lasten	25	25	-	-	-
3-15	Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	79	-	-	-	-
3-16	Onderhoud speeltoestellen	Lasten	60	60	-	-	-
3-17	Onderhoud speeltoestellen, vrijval budget 2020	Lasten	-60	-	-	-	-
3-18	Onderhoud speeltuinen	Lasten	10	-	-	-	-
3-19	Onderhoud speeltuinen, budgetoverheveling 2019	Baten	-10	-	-	-	-
3-20	Onderhoud 't Verlaat, budgetoverheveling 2019	Baten	-205	-	-	-	-
3-21	Onderhoud 't Verlaat, resultaatbestemming 2019	Lasten	205	-	-	-	-
3-22	Onderhoud 't Verlaat, vrijval budget 2020	Lasten	-190	-	-	-	-
3-23	Onderhoudswerkzaamheden Toren	Lasten	40	-	-	-	-
3-24	Precariobelasting en markt- en evenementenleges i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Baten	19	-	-	-	-
3-25	Tegemoetkoming lokale culturele voorzieningen i.v.m. Corona (dekking gemeentefonds)	Lasten	145	-	-	-	-
3-26	Tijdelijke huisvesting de Regenboog	Lasten	-	325	-	-	-
3-27	Tijdelijke huisvesting de Regenboog (i.v.m. nieuwbouw), onttrekking reserve	Baten	-	-325	-	-	-
3-28	Tijdelijke huisvesting Het Fundament	Lasten	-	426	-	-	-
3-29	Tijdelijke huisvesting het Fundament (i.v.m. nieuwbouw), onttrekking reserve	Baten	-	-426	-	-	-
3-30	Verduurzaming scholen	Lasten	-	2.500	-	-	-
3-31	Verduurzaming scholen, onttrekking dekkingsreserve	Baten	-	-2.500	-	-	-
3-32	Verhogen onderhoudsbudget zwembad AquaAltena	Lasten	36	-	-	-	-
3-33	Voorschoolse voorziening peuters (dekking gemeentefonds)	Lasten	27	-	-	-	-
3-34	Vrijval voorziening kapitaaltekort deelneming ROB obv grex augustus 2020	Baten	-1.776	-	-	-	-
3-35	Vrijval voorziening kapitaaltekort deelneming ROB obv grex augustus 2020, storting reserve	Lasten	1.776	-	-	-	-
3-36	Werkendam Maritieme Industries, inhuur in het kader promotie	Lasten	100	-	-	-	-

bedragen x € 1.000		Lasten/ Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3	3-37 Werkendam Maritieme Industries, onttrekking algemene reserve	Baten	-100	-	-	-	-
4. Duurzaam Altena			-22	165	-	-	-
4-01	Actualisatie grexen 2020-2024	Lasten	-11	-	-	-	-
4-02	Advies aanbesteding inzameling afval	Lasten	20	-	-	-	-
4-03	Advies aanbesteding inzameling afval, onttrekking voorziening	Baten	-20	-	-	-	-
4-04	Baggerwerkzaamheden	Lasten	255	-	-	-	-
4-05	Baggerwerkzaamheden, budgetoverheveling 2019	Baten	-255	-	-	-	-
4-06	Diverse duurzaamheidsactiviteiten	Lasten	50	50	-	-	-
4-07	Doorschuiven transitievisie Warmte 2020-2021	Lasten	-102	102	-	-	-
4-08	Eenmalige kosten vanwege droogte en eikenprocessierups	Lasten	72	-	-	-	-
4-09	Extra onderhoud riolen	Lasten	70	-	-	-	-
4-10	Implementatie Omgevingswet	Lasten	192	-	-	-	-
4-11	Implementatie Omgevingswet, budgetoverheveling 2019	Baten	-192	-	-	-	-
4-12	Implementatie Omgevingswet, incidenteel budget	Lasten	50	-	-	-	-
4-13	Maaien bermen	Lasten	79	-	-	-	-
4-14	Niet voorziene vervanging omgevallen hekwerk dierenpark	Lasten	16	-	-	-	-
4-15	Nota Ruimtelijke Kwaliteit	Lasten	-	13	-	-	-
4-16	Nota Ruimtelijke Kwaliteit - Beleidsregels en uitvoeringsprogramma	Lasten	10	-	-	-	-
4-17	Nota Ruimtelijke Kwaliteit - Digitale Kwaliteitsatlas	Lasten	23	-	-	-	-
4-18	Nota Ruimtelijke Kwaliteit - Inventarisatie	Lasten	25	-	-	-	-
4-19	Onbenut budget Duurzaamheid	Lasten	-30	-	-	-	-
4-20	Onderzoek Aquathermie	Lasten	29	-	-	-	-
4-21	Onderzoek Aquathermie, budgetoverheveling 2019	Baten	-29	-	-	-	-
4-22	Onderzoek verduurzamen mobiliteit	Lasten	25	-	-	-	-
4-23	Onderzoek verduurzaming mobiliteit, budgetoverheveling 2019	Baten	-25	-	-	-	-
4-24	Onderzoek vloestofdicht vloer Milieustation Giessen	Lasten	50	-	-	-	-
4-25	Onderzoek vloestofdichte vloer Milieust. Giessen, budgetoverheveling 2019	Baten	-50	-	-	-	-
4-26	Onttrekking reserve grondexploitaties	Lasten	218	-	-	-	-
4-27	Onttrekking voorziening riolen	Baten	-70	-	-	-	-
4-28	Ontwikkeling warmtevisie	Lasten	25	-	-	-	-
4-29	Opstellen duurzaamheidsplan	Lasten	25	-	-	-	-
4-30	Opstellen Woonvisie Altena	Lasten	15	-	-	-	-
4-31	Projecten openbare ruimte	Lasten	271	-	-	-	-
4-32	Projecten openbare ruimte, budgetoverheveling 2019	Baten	-271	-	-	-	-
4-33	Reconstructie Broeksestraat - Hillsestraat	Lasten	-100	-	-	-	-
4-34	Transitievisie Warmte	Lasten	202	-	-	-	-
4-35	Transitievisie warmte, budgetoverheveling 2019	Baten	-202	-	-	-	-
4-36	Uitvoeringsagenda duurzame energie	Lasten	50	-	-	-	-
4-37	Uitvoeringsagenda duurzame energie, budgetoverheveling 2019	Baten	-50	-	-	-	-
4-38	Vooruitlopend op aanbesteding extra losse maaioverdrachten	Lasten	57	-	-	-	-
4-39	Waterbodempkwaliteitsonderzoek	Lasten	25	-	-	-	-
4-40	Werkzaamheden bestemmingsplannen, budgetoverheveling 2019	Baten	-468	-	-	-	-
4-41	Zon op Bedrijfsdak	Lasten	40	-	-	-	-
4-42	Zon op Bedrijfsdak, budgetoverheveling 2019	Baten	-40	-	-	-	-
5. Bereikbaar Altena			106	218	10	-	-
5-01	Alternatievenonderzoek ontsluiting kern Werkendam	Lasten	15	-	-	-	-
5-02	Burcht Werkendam, vrijval budget	Lasten	-90	-	-	-	-
5-03	Civiele kunstwerken, Beleidsplan	Lasten	-	30	-	-	-
5-04	Civiele kunstwerken, onttrekking reserve t.b.v. storting voorziening	Baten	-	-157	-	-	-
5-05	Civiele kunstwerken, storting in voorziening	Lasten	-	157	-	-	-
5-06	Dijkgraaf den Dekkerweg deklaag	Lasten	75	-	-	-	-
5-07	Dijkgraaf den Dekkerweg deklaag, onttrekking reserve	Baten	-75	-	-	-	-
5-08	Diverse overige baten en lasten	Lasten	-	103	-	-	-
5-09	Expl. Noordwaard beheerplan buitenruimte, stort. Reserve	Lasten	-	5.474	-	-	-
5-10	Expl. Noordwaard beheerplan buitenruimte, vrijval voorziening	Baten	-	-5.474	-	-	-
5-11	Gladheidsbestrijding	Lasten	10	10	10	-	-
5-12	Havenveiligheidsplan	Lasten	6	-	-	-	-
5-13	Herstel bermen buitengebied conform scenario 2	Lasten	100	-	-	-	-
5-14	Herstel en onderhoud verhardingen	Lasten	100	-	-	-	-
5-15	Herstel en onderhoud verhardingen, budgetoverheveling 2019	Baten	-100	-	-	-	-
5-16	Herstel en vervangen bewegwijzering, Budgetoverheveling 2019	Baten	-25	-	-	-	-
5-17	Herstel en vervanging bewegwijzering	Lasten	25	-	-	-	-
5-18	Herstel verhardingen kruispunten Veen en Rijswijk	Lasten	46	-	-	-	-
5-19	Incidentele maatregelen om sluipverkeer te beperken	Lasten	75	-	-	-	-
5-20	Insteekhaven Werkendam, onttrekking reserve grex (storting in voorziening)	Baten	-	-600	-	-	-
5-21	Insteekhaven Werkendam, storting in voorziening	Lasten	-	600	-	-	-
5-22	J. van Arkelstraat Florushoeve, Tienhont, Gerecht en Witte Huis, funderingsverbetering	Lasten	196	-	-	-	-
5-23	J. van Arkelstraat Florushoeve, Tienhont, Gerecht en Witte Huis, funderingsverbetering, onttrekking reserve	Baten	-196	-	-	-	-
5-24	J. van Arkelstraat, Florishoeve etc., vrijval budget	Lasten	-160	-	-	-	-
5-25	Kerkeland-Laantje	Lasten	75	-	-	-	-
5-26	Kerkeland-Laantje, onttrekking reserve	Baten	-75	-	-	-	-
5-27	Knelpunten in veerverbindingen	Lasten	-	20	-	-	-
5-28	MIRT onderzoek Havenuitbreiding en Integraal Riviermanagement/Deltaprogramma	Lasten	90	-	-	-	-
5-29	MIRT onderzoek Havenuitbreiding en Integraal Riviermanagement/Deltaprogramma, bijdrage	Baten	-155	-	-	-	-
5-30	Mobiliteitsvisie	Lasten	-	20	-	-	-
5-31	Mobiliteitsvisie, vrijval budget	Lasten	-20	-	-	-	-
5-32	Monnikenhoef incl de Werken	Lasten	287	-	-	-	-
5-33	Monnikenhoef incl de Werken, onttrekking reserve	Baten	-287	-	-	-	-

bedragen x € 1.000		Lasten/ Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5-34	Onderhoud brugdam	Lasten	40	-	-	-	-
5-35	Onderhoud brugdam, budgetoverheveling 2019	Baten	-40	-	-	-	-
5-36	Onderhoud lichtmasten	Lasten	196	-	-	-	-
5-37	Onderhoud lichtmasten, budgetoverheveling 2019	Baten	-196	-	-	-	-
5-38	Onderhoud wegen	Lasten	786	-	-	-	-
5-39	Onderhoud wegen, budgetoverheveling 2019	Baten	-786	-	-	-	-
5-40	Onderzoek installatieverantwoordelijkheid	Lasten	10	-	-	-	-
5-41	Onderzoek verbinding A27 + Werkendam, budgetoverheveling 2019	Baten	-30	-	-	-	-
5-42	Onderzoek verbinding A27 en W'dam	Lasten	30	-	-	-	-
5-43	Onderzoek versnelling buslijnen	Lasten	20	-	-	-	-
5-44	Openbare verlichting, vrijval budget	Lasten	-100	-	-	-	-
5-45	Reconstructie Broeksestraat - Hillsestraat, storting reserve	Lasten	100	-	-	-	-
5-46	Robuuste verbinding tussen A27 en kern Werkendam en aansluiting Energiefabriek	Lasten	15	-	-	-	-
5-47	Schans reconstructie	Lasten	101	-	-	-	-
5-48	Schans reconstructie, onttrekking reserve	Baten	-101	-	-	-	-
5-49	Schrijven Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI)	Lasten	10	-	-	-	-
5-50	Steurstraat Hank, vrijval budget	Lasten	-75	-	-	-	-
5-51	Subsidie veerverbinding provincie	Baten	-50	-	-	-	-
5-52	Uitvoeringsgereed maken rotonde Hoge Maasdijk / N322	Lasten	20	-	-	-	-
5-53	Verbetering proces vergunningverlening kabels en leidingen	Lasten	15	-	-	-	-
5-54	Verkeersonderzoek - fietsroutenetwerk	Lasten	25	-	-	-	-
5-55	Verkeersonderzoek - bundeling verkeersstromen	Lasten	-	35	-	-	-
5-56	Vervangen asfalt Rijksstraatweg Sleeuwijk	Lasten	-	217	-	-	-
5-57	Vervangen asfalt Rijksstraatweg Sleeuwijk, onttrekking reserve Onderhoud Wegen	Baten	-	-217	-	-	-
5-58	Vervangen deklaag en plaatselijk herstellen onderlaag Hoge Maasdijk Andel	Lasten	183	-	-	-	-
5-59	Vervangen deklaag Sportlaan Werkendam	Baten	103	-103	-	-	-
5-60	Vervangen deklaag Sportlaan Werkendam, doorschuiven 2020-2021	Lasten	-103	103	-	-	-
5-61	Voorbereiding Kroonbrug	Lasten	15	-	-	-	-
Financiering en algemene dekkingsmiddelen			-4.350	-2.013	-1.781	-	-
F-01	Algemene uitkering, afrekeningen oude jaren	Baten	-229	-	-	-	-
F-02	Gemeentefonds, Incidentele bijstelling (veelal Corona)	Baten	-1.112	-32	-	-	-
F-03	Initiatieven Kadernota 2020 (uit oude resultaten 2018), onttrekking reserve	Baten	-1.100	-200	-	-	-
F-04	Inzet reserve economische crisis (vrijval saldo reserve)	Baten	-200	-	-	-	-
F-05	Frictiebudget Herindeling (gemeentefonds)	Baten	-1.708	-1.781	-1.781	-	-
Overhead			1.432	251	-	-	-
O-01	Administratieve ondersteuning teams (1,5000 fte schaal 7)	Lasten	81	-	-	-	-
O-02	Bedrijfsvoering: procesoptimalisatie	Lasten	30	60	-	-	-
O-03	beleidsadviseur assetmanager (beheer breed) (1,000 fte schaal 11)	Lasten	88	-	-	-	-
O-04	Besparing generatiepact t.b.v. inzet Young Professionals Programma, besparing	Lasten	-190	-	-	-	-
O-05	Besparing generatiepact t.b.v. inzet Young Professionals Programma, inzet YPP	Lasten	190	-	-	-	-
O-06	Besparing generatiepact t.b.v. inzet Young Professionals Programma, overhev.2019	Lasten	170	-	-	-	-
O-07	Besparing generatiepact t.b.v. inzet Young Professionals Programma, result.b.2019	Baten	-170	-	-	-	-
O-08	Bestuurssecretaresse (1,000 fte schaal 8)	Lasten	62	-	-	-	-
O-09	Budget 75 jaar bevrijding	Lasten	55	-	-	-	-
O-10	Budget voor inzet van externe expertise en begeleiding	Lasten	100	-	-	-	-
O-11	Budget voor inzet van transformatiemanager Sociaal domein	Lasten	-	200	-	-	-
O-12	Budgetoverheveling19-Inzet Kopgroep Omgevingswet, resultaatbestemming 2019	Baten	-124	-	-	-	-
O-13	Dienstverlening: toepassen GSA	Lasten	50	-	-	-	-
O-14	Digitalisering Sociaal Domein	Lasten	75	-	-	-	-
O-15	Digitalisering Sociaal Domein, onttrekking reserve	Baten	-165	-90	-	-	-
O-16	Incidentele meerkosten externe inhuur MidZuid	Lasten	243	-	-	-	-
O-17	Inzet Kopgroep Omgevingswet, resultaatbestemming 2019	Lasten	124	-	-	-	-
O-18	Inzet procesoptimalisatie in 2020, resultaatbestemming 2019	Lasten	32	-	-	-	-
O-19	Inzet procesoptimalisatie, budgetoverheveling resultaatbestemming 2019	Baten	-32	-	-	-	-
O-20	Pilot datagedreven werken	Lasten	25	25	-	-	-
O-21	Resultaatbestemming 2019, traject versterking fysiek domein	Lasten	468	-	-	-	-
O-22	Subsidioloog	Lasten	112	112	-	-	-
O-23	Subsidioloog, terugverdienopbrengst	Baten	-56	-56	-	-	-
O-24	Team Jeugd (nu 12,5 fte consultanten) (1,000 fte schaal 9)	Lasten	70	-	-	-	-
O-25	Team Participatie (nu 9 fte consultanten) (1,000 fte schaal 9)	Lasten	70	-	-	-	-
O-26	Team WMO(nu 8 fte consultanten) (1,000 fte schaal 9)	Lasten	70	-	-	-	-
O-27	Telefoniste (1 fte schaal 7)	Lasten	54	-	-	-	-
Eindtotaal			-1.052	-788	68	13	-

Toelichting incidentele baten en lasten 2021 en volgende, groter dan € 100.000

Programma 1

1-04 In verband met de doorloop van de herindeling en de hieruit voortvloeiende organisatieontwikkeling is hier het incidenteel frictiebudget geraamd van 1,8 mln. in 2021 en 2022. Tegenover deze incidentele lasten staan de geraamde incidentele Rijksbijdragen die hiermee samenhangen bij het onderdeel Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Programma 2

2-05 Vrijval vanuit de reserve sociaal domein: € 1.366.000. Ter dekking van de noodzakelijke bijstellingen door hogere kostenuitgaven.

Programma 3

3-26 t/m 3-31 Integrale huisvestingsplan: in 2021 wordt een tweetal scholen in het kader van het IHP aangepakt. Het betreft de scholen Het Fundament en De Regenboog. Voor tijdelijk huisvesting van deze scholen is een tweetal budgetten ad € 325.000 en € 426.000 geraamd. Daarnaast is er een budget van € 2.500.000 voor de verduurzaming van scholen geraamd. Deze budgetten worden gedekt uit de reserve huisvesting MFA onderwijshuisvesting.

Programma 4

4-07 Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte is bij de Jaarrekening 2019 € 202.000 doorgeschoven naar 2020. De uitvoering vindt voor het grootste deel echter in 2021 plaats. Daartoe wordt een bedrag van € 102.000 uit 2020 naar 2021 overgeheveld.

Programma 5

5-04/05 Een storting vanuit de reserve onderhoud civiele kunstwerken van € 157.000 in de voorziening civiele kunstwerken, als gevolg van de vorming van een voorziening civiele kunstwerken voorvloeiend uit de vaststelling van de beheerplannen.

5-09/10 Als gevolg van het voorgenomen besluit van de vaststelling van de beheerplannen valt de voorziening onderhoud Noordwaard, € 5.474.000, vrij. Deze wordt volledig gestort in een bestemmingsreserve onderhoud Noordwaard.

5-20/21 Ter dekking van het geschatte negatieve exploitatieresultaat van de aanleg van de insteekhaven wordt er een voorziening gevormd van € 600.000 ter dekking van het tekort. De storting komt vanuit de reserve grondexploitatie.

5-56/57 Doorschuiven van de werkzaamheden aan het asfalt van de Rijksstraatweg te Sleeuwijk naar 2021 voor een bedrag van € 217.000, de dekking vind plaats vanuit de reserve wegen.

5-59/60 Doorschuiven van de werkzaamheden aan de Sportlaan te Werkendam (vervangen deklaag) naar 2021, de omvang betreft € 103.000. De dekking vind plaats middels een onttrekking uit de reserve wegen.

Financiering en algemene dekkingsmiddelen

F-03 Uit de oude jaarresultaten 2018 is een bestemmingsreserve Initiatieven Kadernota 2020 gevormd van 1,3 mln. die in 2020 (1,1 mln.) en in 2021 (0,2 mln.) vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Deze vrijval dient ter dekking van diverse nieuwe initiatieven waarvoor budgetten elders in de begroting zijn opgenomen.

F-05 Frictiebudget herindeling (gemeentefonds), 1,8 mln. Dit betreft de nog te ontvangen gewenningsbijdrage van het Rijk uit gemeentefonds, jaarlijks groot 20% van de totale bijdrage. Tegenover deze incidentele baten staan op programma 1 de geraamde incidentele lasten die hiermee samenhangen.

Overhead

O-11 Bij de Kaderbrief 2021 is € 200.000 incidenteel budget 2021 opgenomen voor een Transformatiemanager Sociaal Domein. Deze inzet moet in relatie worden gezien met de ombuigingen in het sociaal domein.

O-22/23 Conform de toezegging bij de kadernota 2020 is er voor 2020 en 2021 budget opgenomen voor een subsidioloog, € 112.000. Dit om scherper in beeld te krijgen welke subsidiemogelijkheden en cofinanciering er zijn, gelijktijdig is een terugverdienopbrengst van € 56.000 opgenomen. Medio 2021 zal er gekeken worden of dit een structureel budget moet worden en op welke wijze.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen	3.938	2.612	2.725	2.725	2.725
1. Inwoner & Bestuur	159	30	30	30	30
Onderhoud gebouwen	30	30	30	30	30
Onderhoud graven	130	-	-	-	-
2. Altena samenredzaam	403	403	403	403	403
Onderhoud gebouwen	35	35	35	35	35
Dekkingsreserve kapitaallasten	368	368	368	368	368
3. Veelzijdig Altena	1.705	1.743	1.944	1.944	1.944
Kleedlokaal sportaccommodatie	75	75	75	75	75
Onderhoud Civiel Technische Kunstwerken	20	-	-	-	-
Onderhoud gebouwen	203	203	203	203	203
Dekkingsreserve kapitaallasten	1.406	1.465	1.666	1.666	1.666
4. Duurzaam Altena	271	114	26	26	26
Algemene reserve Grondexploitatie	-	5	5	5	5
Kapitaalgoederen openbare ruimte	250	88	-	-	-
Onderhoud gebouwen	21	21	21	21	21
5. Bereikbaar Altena	1.163	86	86	86	86
Onderhoud Civiel Technische Kunstwerken	159	86	86	86	86
Onderhoud wegen	1.004	-	-	-	-
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	15	14	14	14	14
Algemene reserve	9	9	9	9	9
Woonomgeving	6	6	6	6	6
Overhead	222	222	222	222	222
Onderhoud gebouwen	222	222	222	222	222
Onttrekkingen	-3.544	-3.087	-3.711	-3.592	-3.924
1. Inwoner & Bestuur	-130	-93	-92	-92	-91
Onderhoud gebouwen	-52	-16	-16	-16	-16
Onderhoud graven	-78	-71	-71	-70	-70
Dekkingsreserve kapitaallasten	-	-5	-5	-5	-5
2. Altena samenredzaam	-333	-59	-59	-59	-59
Onderhoud gebouwen	-22	-29	-29	-29	-29
Sociaal domein	-27	-27	-27	-27	-27
Dekkingsreserve kapitaallasten	-284	-4	-4	-4	-4
3. Veelzijdig Altena	-1.380	-1.384	-2.010	-1.934	-2.269
Onderhoud Civiel Technische Kunstwerken	-58	-	-	-	-
Onderhoud gebouwen	-250	-256	-256	-256	-256
Dekkingsreserve kapitaallasten	-1.071	-1.128	-1.754	-1.678	-2.013
4. Duurzaam Altena	-281	-464	-463	-462	-461
Algemene reserve	-	-	-	-	-
Algemene reserve Grondexploitatie	-50	-55	-55	-55	-55
Onderhoud gebouwen	-15	-10	-10	-10	-10
Woonomgeving	-69	-69	-69	-69	-69
Dekkingsreserve kapitaallasten	-147	-330	-329	-328	-327
5. Bereikbaar Altena	-393	-597	-597	-558	-558
Onderhoud Civiel Technische Kunstwerken	-58	-23	-15	-	-
Onderhoud Noordwaard	-	-42	-47	-47	-47
Onderhoud wegen	-101	-101	-101	-101	-101
Verkeersveiligheidverhogende maatregelen	-	-	-13	-13	-13
Dekkingsreserve kapitaallasten	-233	-431	-422	-397	-397
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-300	-464	-462	-461	-459
Dekkingsreserve kapitaallasten	-300	-464	-462	-461	-459
Overhead	-728	-26	-26	-26	-26
Onderhoud gebouwen	-77	-26	-26	-26	-26
Dekkingsreserve kapitaallasten	-651	-	-	-	-
Eindtotaal	394	-474	-986	-866	-1.198

Ramingsgrondslagen

Begroting 2021	Uitgangspunten
Lonen en prijzen	- De raming van de personeelskosten is gebaseerd de functieboeken 1 en 2 alsmede op de meest recente cao-afspraken. - Voor de prijsontwikkeling is de indicator prijspeil Bruto Binnenlands Product (pBBP), zoals opgenomen in de Septembercirculaire 2020, gehanteerd. - De ramingen van de baten en lasten zijn in lopende prijzen opgesteld, de loon- en prijsontwikkeling wordt op een stelpost geraamd. Indien nodig kan op deze stelpost een beroep gedaan kan worden.
Algemene uitkering	- De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de prognoses zoals deze in de Septembercirculaire 2020 zijn opgenomen. De algemene uitkering wordt geraamd in lopende prijzen.
Rente	- Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten rentekosten aan de taakvelden / programma's worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De commissie BBV heeft een aanbeveling gedaan ten aanzien van de systematiek waarop het rente-omslagpercentage kan worden berekend. Op basis van deze systematiek is het rente-omslagpercentage voor 2021 becijferd op 0,5%. - Er vindt geen rentebijbeschrijving plaats op reserves en voorzieningen.
Grondexploitatie	- De berekeningswijze van de rente grondexploitaties is in het BBV voorgeschreven. Het rentepercentage is bepaald door het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Voor 2021 is dit rentepercentage berekend op 1,33%. - De disconteringsvoet voor verliesvoorzieningen binnen grondexploitaties schrijft het BBV verplicht voor op 2,0%. - De grondexploitaties zijn in de Begroting 2021 gebaseerd op het geharmoniseerde grondbeleid en de vastgestelde parameters, zodat voor alle grondexploitaties van de gemeente Altena dezelfde uitgangspunten gelden.
Lokale heffingen / Kostendekkendheid	- De verordeningen voor de meeste belastingen zijn voor 1 januari 2019 geharmoniseerd. De verordening OZB is met terugwerkende kracht per 1 januari 2019 geharmoniseerd. De geharmoniseerde verordening voor de rioolheffing en reinigingsheffingen alsmede voor de lijkbezorgingsrechten is in 2020 vastgesteld. Met de financiële effecten hiervan is in de Begroting 2021 rekening gehouden.
Reserves en voorzieningen	- De Begroting 2021 bevat de optelsom van de reserves en voorzieningen van de drie voormalige gemeenten. Op basis van de Jaarrekening 2019 vindt in 2020 herijking van de nota Reserves en voorzieningen plaats.
Subsidies	- Het subsidiebeleid is in 2020 geharmoniseerd. In de Begroting 2021 is het geharmoniseerde subsidiebeleid verwerkt.

Geprognosticeerde balans 2021-2024

Activa

Balansposten (*€ 1.000)	Gerealiseerde stand per 31-12-2018	Gerealiseerde stand per 31-12-2019	Prognose stand per 31-12-2020	Prognose stand per 31-12-2021	Prognose stand per 31-12-2022	Prognose stand per 31-12-2023
Immateriële vaste activa	720	1.207	679	652	626	602
• Bijdrage aan activa van derden	720	1.207	679	652	626	602
Materiële vaste activa	142.518	144.075	168.944	192.749	202.212	208.394
• Investerings met een economisch nut	98.616	97.456	115.274	129.310	131.700	133.267
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.362	32.400	35.653	40.612	42.600	41.313
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.540	14.219	18.017	22.827	27.912	33.813
Financiële vaste activa	12.527	11.772	10.977	10.255	9.510	8.744
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	4.049	4.049	4.049	4.049	4.049	4.049
• Leningen aan woningcorporaties	6.406	5.774	4.991	4.312	3.614	2.894
• Overige langlopende leningen	2.072	1.949	1.938	1.894	1.848	1.801
Voorraden	25.362	19.650	18.964	13.272	11.483	8.404
• Onderhanden werk waaronder gronden in exploitatie	22.122	18.108	18.038	12.347	10.558	7.479
• Overige voorraad	3.240	1.542	925	925	925	925
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	5.157	5.380	5.877	6.388	6.591	6.659
• Vorderingen op openbare lichamen	1.043	2.108	1.757	1.910	1.971	1.991
• Rek. courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	365	380	415	452	466	471
• Overige vorderingen	3.749	2.892	3.704	4.026	4.154	4.197
Liquide middelen	9.710	15.321	500	500	500	500
Overlopende activa	14.310	11.577	14.437	15.694	16.193	16.360
Totaal Activa	210.304	208.982	220.377	239.510	247.115	249.663

Passiva

Balansposten (*€ 1.000)	Gerealiseerde stand per 31-12-2018	Prognose stand per 31-12-2019	Prognose stand per 31-12-2020	Prognose stand per 31-12-2021	Prognose stand per 31-12-2022	Prognose stand per 31-12-2023
Eigen vermogen	57.493	66.502	62.455	61.610	60.625	59.758
• Algemene reserve (inclusief resultaat)	16.409	21.038	18.719	18.119	18.078	18.036
• Bestemmingsreserves	41.084	45.464	43.736	43.491	42.547	41.722
Voorzieningen	29.392	23.137	19.177	18.500	17.663	16.786
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.822	10.374	11.929	11.573	11.342	11.114
• Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	20.570	12.763	7.248	6.927	6.322	5.672
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	103.290	100.768	68.501	62.630	56.731	51.328
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	102.422	99.900	67.633	61.762	55.863	50.460
• Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	856	856	856	856	856	856
• Waarborgsommen	12	12	12	12	12	12
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.832	8.105	4.709	4.477	4.235	4.011
• Bank en giro	3.832	8.105	4.709	4.477	4.235	4.011
• Overige kortlopende schulden	0	0	0	0	0	0
Overlopende passiva	16.297	10.470	10.559	10.039	9.496	8.994
In te vullen financiering	-	-	54.976	82.255	98.366	108.785
Totaal Passiva	210.304	208.982	220.377	239.510	247.115	249.663

EMU-saldo

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten ramingen van het EMU-saldo in de begroting op te nemen. Met ingang van 2017 is conform de vernieuwing BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vereist in de meerjarenbegroting.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van Altena berekend. In de Septembercirculaire 2020 zijn de individuele referentiewaarden per gemeente opgenomen. Het EMU-saldo voor 2020, 2021 en 2022 komt uit boven de referentiewaarde voor Altena (€ 4.417.000). Dit wordt veroorzaakt door het omvangrijke investeringsprogramma vanuit het verleden en als gevolg van het IHP en de beheerplannen buitenruimte die meegenomen zijn in deze Begroting.

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst

Berekening EMU-saldo
 Gemeente Altena (1959)

Omschrijving	2020	2021	2022
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	Volgens realisatie tot en met sept. 2020, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2021	Volgens meerjarenraming in begroting 2021
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.595	-845	-986
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	24.341	23.779	9.436
3. Mutatie voorzieningen	-3.960	-678	-836
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-686	-5.691	-1.789
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-32.209	-19.610	-9.469

Staat van reserves en voorzieningen 2019-2024 gemeente Altena

Reserves (bedragen * € 1.000)

Reserves	Stand 31-12-2019	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2020	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2021	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2022	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2023	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2024
A. Algemene reserves	13.052	3.362	51	16.363	14	655	15.722	14	55	15.680	14	55	15.639	14	55	15.598
Algemene reserve	8.845	3.143	-	11.988	9	-	11.996	9	-	12.005	9	-	12.014	9	-	12.023
Algemene reserve Grondexploitatie	4.207	219	51	4.375	5	655	3.725	5	55	3.675	5	55	3.625	5	55	3.575
B. Bestemmingsreserves	45.464	7.150	8.878	43.736	8.072	8.317	43.491	2.712	3.656	42.547	2.712	3.536	41.722	2.712	3.868	40.565
Conventionele explosieven	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150
Dekkingsreserve kapitaalslasten	22.862	1.774	2.686	21.950	1.833	5.613	18.169	2.034	2.977	17.226	2.034	2.872	16.388	2.034	3.205	15.217
Duurzaamheid	1.505	-	-	1.505	-	-	1.505	-	-	1.505	-	-	1.505	-	-	1.505
Initiat.Kadernota'20	1.300	-	1.100	200	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitaalgoederen openbare ruimte	250	250	-	500	88	-	588	-	-	588	-	-	588	-	-	588
Kleedlokaal sportaccommodatie	554	75	-	630	75	-	705	75	-	780	75	-	856	75	-	931
Landschapinvesteringsfonds	97	-	-	97	-	-	97	-	-	97	-	-	97	-	-	97
Monumentenfonds	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166
Onderhoud Civiel Technische Kunstwerken	1.703	180	116	1.766	86	180	1.673	86	15	1.745	86	-	1.831	86	-	1.918
Onderhoud gebouwen	3.393	510	655	3.248	510	337	3.421	510	337	3.594	510	337	3.767	510	337	3.940
Onderhoud graven	1.830	130	78	1.882	-	71	1.811	-	71	1.740	-	70	1.670	-	70	1.600
Onderhoud Noordwaard	-	-	-	-	5.474	42	5.432	-	47	5.386	-	47	5.339	-	47	5.293
Onderhoud wegen	5.048	1.104	2.096	4.056	-	318	3.738	-	101	3.636	-	101	3.535	-	101	3.434
Onderliggend wegennet A27	1.360	-	-	1.360	-	-	1.360	-	-	1.360	-	-	1.360	-	-	1.360
Opleiding rampenbestrijding	116	-	-	116	-	-	116	-	-	116	-	-	116	-	-	116
Opvang financiële en economische crisis	200	-	200	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Realisatie Atletiekbaan	625	-	-	625	-	-	625	-	-	625	-	-	625	-	-	625
Reserve Friciekosten	-	1.586	200	1.386	-	-	1.386	-	-	1.386	-	-	1.386	-	-	1.386
Reserves <100k	545	-	-	545	-	-	545	-	-	545	-	-	545	-	-	545
ROB (Regionaal bedrijventerrein)	131	-	-	131	-	-	131	-	-	131	-	-	131	-	-	131
Seniorenbeleid	113	-	-	113	-	-	113	-	-	113	-	-	113	-	-	113
Sociaal domein	1.712	1.535	1.678	1.569	-	1.487	82	-	27	55	-	27	29	-	27	2
Studiekosten	141	-	-	141	-	-	141	-	-	141	-	-	141	-	-	141
Tractie ed	146	-	-	146	-	-	146	-	-	146	-	-	146	-	-	146
Verkeersveiligheidverhogende maatregelen	600	-	-	600	-	-	600	-	13	587	-	13	574	-	13	561
Woonomgeving	917	6	69	854	6	69	791	6	69	727	6	69	663	6	69	600
C. Gerealiseerde resultaat	8.534	2.356	8.534	2.356	41	-	2.397	-	-	2.397	-	-	2.397	-	-	2.397
Nog te bestemmen resultaat	8.534	2.356	8.534	2.356	41	-	2.397	-	-	2.397	-	-	2.397	-	-	2.397
Totaal Reserves	67.050	12.868	17.464	62.455	8.128	8.972	61.610	2.725	3.711	60.625	2.725	3.592	59.758	2.725	3.924	58.560

Voorzieningen (bedragen * € 1.000)

Voorzieningen	Stand 31-12-2019	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2020	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2021	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2022	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2023	Vermeerd eringen	Verminde ringen	Stand 31-12-2024
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	14.163	83	2.318	11.929	84	440	11.573	84	315	11.342	84	312	11.114	84	292	10.906
Pensioen wethouders	7.454	77	239	7.291	77	242	7.126	77	261	6.942	77	292	6.726	77	292	6.511
Vermogensvoorziening deelneming ROB	2.129	7	1.776	360	7		367	7		374	7		382	7		389
Niet voorziene organisatorische ontwikkelingen	145		50	95		52	43		23	20		20	0			0
Afrondende kosten afgesloten grexen	107		107	-			-			-			-			-
Wachtgeld oud bestuurders	539		146	393		146	247		31	216			216			216
Grondexploitatie	2.410			2.410			2.410			2.410			2.410			2.410
Dubieuze debiteuren	1.380			1.380			1.380			1.380			1.380			1.380
Ter egalisering van kosten	-	-	-	-	2.520	2.288	232	2.363	2.306	290	2.363	2.219	435	2.363	2.693	105
Onderhoud Civiel Kunstwerken	-			-	360	128	232	203	146	290	203	59	435	203	533	105
Onderhoud beheerplannen wegen buitenruimte	-			-	2.160	2.160	-	2.160	2.160	-	2.160	2.160	-	2.160	2.160	-
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	12.763	127	5.641	7.248	-	554	6.694	-	663	6.032	-	794	5.238	-	820	4.418
Begraven	91		85	6			6			6			6			6
Egalisatie reiniging	649		38	611		51	560		54	506		139	366		137	229
Riolering	6.505	127		6.632		503	6.129		608	5.520		655	4.866		683	4.183
Voorz onderhoud infrastruct Noordwaard	5.518		5.518	-			-			-			-			-
Totaal Voorzieningen	26.926	210	7.959	19.177	2.604	3.282	18.500	2.447	3.283	17.663	2.447	3.325	16.786	2.448	3.805	15.428
Totaal Reserves en Voorzieningen	93.976	13.079	25.423	81.632	10.732	12.254	80.110	5.173	6.994	78.288	5.173	6.916	76.545	5.173	7.729	73.988

Investeringsplan 2021-2024 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2021	2022	2023	2024
Tractie							
Investerings gemeentewerken 2021*	2021	45	B	-	6	6	6
Vervanging pick-up bus VB-011-X	2021	35	B	-	5	5	5
Vervanging pick-up bus VB-012-X	2021	35	B	-	5	5	5
Herstructurering gemeentewerken	2022	1.000	A	-	-	55	55
* Betreft groot aantal kleinere investeringen							
Totaal taakveld o.4 en o.8		1.115		85	155	140	70
Extra krediet Brandweerkazerne Dussen	2021	200	B	-	4	4	4
Verplaatsing Dussoos naar oude kazerne	2021	80	B	-	2	2	2
Totaal taakveld 1.1		280	-	-	6	6	6
Wegen etc.:							
Reconstructie Notenlaan (ged. Esdoornlaan - Vlietstraat), Meidoornlaan en Berkenlaan van 2020 naar 2021	2021	310	B	-	-	12	12
Funderingsverbetering Hoogstraat en Werkensedijk (ged. Kerkstraat tot asfalt) van 2020 naar 2022	2022	430	B	-	-	-	16
Jaarlijkse reconstructie wegen 2021	2021	330	B	-	15	15	15
Ontsluitingsweg Werkendam incl. toegangsweg Energiefabriek	2021	2.000	A	-	90	90	89
Parkeervoorziening bussen Prinsentuincollege	2022	850	A	-	-	38	38
Div. landbouwwegen (buitengebied) - groot onderhoud asfalt en aanbrengen duurzame bermverharding	2022	135	B	-	-	5	5
Verbeteren fundering Zandwei te Werkendam	2022	72	B	-	-	3	3
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2021	2021	2.570	B	-	116	115	115
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2022	2022	2.443	B	-	-	110	109
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2023	2023	3.500	B	-	-	-	158
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2024	2024			-	-	-	-
Bruggen kunstwerken:							
Vervangen brugdek Dijkgraaf den Dekkerwegbrug	2022	55	B	-	-	2	2
Groot onderhoud Kroonbrug	2022	65	B	-	-	3	3
Groot onderhoud div. bruggen n.a.v. inspectieresultaten	2022	50	B	-	-	2	2
Investering Civiele kunstwerken beton beheerplan buitenruimte 2021	2021	68	B	-	2	2	2
Investering Civiele kunstwerken beton beheerplan buitenruimte 2022	2022	65	B	-	-	2	2
Investering Civiele kunstwerken Hout beheerplan buitenruimte 2022	2022	141	B	-	-	6	6
Investering Civiele kunstwerken Hout beheerplan buitenruimte 2023	2023	24	B	-	-	-	1

Investeringsplan 2021-2024 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2021	2022	2023	2024
Openbare verlichting:				-	-	-	-
Vervangen masten openbare verlichting (2021)	2021	180	B	-	7	7	7
Vervangen masten openbare verlichting (2022)	2022	180	B	-	-	7	7
Vervangen masten openbare verlichting (2023)	2023	180	B	-	-	-	7
Vervangen masten openbare verlichting (2024)	2024	180	B	-	-	-	-
Vervangen armaturen openbare verlichting (2023)	2023	220	B	-	-	-	10
Vervangen armaturen openbare verlichting (2024)	2024	220	B	-	-	-	-
Verkeersmaatregelen				-	-	-	-
Verkeerskundige aanpassing Sigmondstraat	2021	50	B	-	2	2	2
Totaal taakveld 2.1		14.318		-	231	421	611
Insteekhaven Werkendam - aanleg	2021	2.969	A	-	134	133	132
Investering aanlegsteigers beheerplan buitenruimte 2023	2023	183	B	-	-	-	13
Totaal taakveld 2.4		3.152		-	134	133	146
Investeringsgeactualiseerde IHP - dekking reserve huisvesting onderwijs							
- Nieuwbouw basisschool De Regenboog te Nieuwendijk incl. extra krediet en tijdelijke huisvesting	2021	4.446	B	325	89	89	89
- Het Baken (uitbreiding)	2021	501	B	-	13	12	12
- Het Fundament (nieuwbouw) incl. sloopkosten en tijdelijke huisvesting	2021	1.277	B	426	63	63	63
- Verduurzaming scholen	2021	2.500	B	2.500	-	-	-
- Oranje Nassau school (uitbreiding)	2021	492	B	-	12	12	12
- Oranje Nassau school (renovatie)	2021	4.248	B	-	234	233	231
- Voorbereidingskrediet De Halm (nieuwbouw)	2021	160	B	-	3	3	3
- De Halm (nieuwbouw) incl. sloopkosten en tijdelijke huisvesting	2022	1.865	B	-	219	36	36
- Voorbereidingskrediet Dunant (Uitbreiding)	2021	62	B	-	2	2	2
- Voorbereidingskrediet Dunant (renovatie)	2021	123	B	-	7	7	7
- Henri Dunant school (uitbreiding)	2022	616	B	-	-	15	15
- Henri Dunant school (renovatie)	2022	1.233	B	-	-	68	67
- Voorbereidingskrediet De Schans (renovatie)	2022	629	B	-	-	35	34
- De Schans (IHP 6941834 (renovatie)	2023	6.288	B	-	-	-	346
- Ambtelijke begeleiding 2021 investeringen IHP	2021	40	B	-	2	2	2
- Ambtelijke begeleiding 2022 investeringen IHP	2022	18	B	-	-	1	1
- Ambtelijke begeleiding 2023 investeringen IHP	2023	54	B	-	-	-	3

Investeringsplan 2021-2024 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2021	2022	2023	2024
Verbouwing 'd Alburcht (hal / turnhal)	2021	2.200	A	-	121	120	120
Subtotaal taakveld 4.2		26.752		3.251	765	698	1.044
Vervanging tribunes Sporthal De Jager	2021	75	B	-	5	5	5
Totaal taakveld 5.2		75		-	5	5	5
Herinrichting openbare ruimte nieuwbouw Regenboogschool Nieuwendijk	2022	400	B	-	-	18	18
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2021	2021	270	B	-	15	15	15
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2022	2022	270	B	-	-	15	15
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2023	2023	270	B	-	-	-	15
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2024	2024	270	B	-	-	-	-
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2021	2021	90	B	-	5	5	5
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2022	2022	90	B	-	-	5	5
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2023	2023	90	B	-	-	-	5
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2024	2024	90	B	-	-	-	-
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2021	2021	100	B	-	7	7	7
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2022	2022	100	B	-	-	7	7
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2023	2023	100	B	-	-	-	7
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2024	2024	100	B	-	-	-	-
Totaal taakveld 5.7		2.240		-	27	72	98
Investeringen GRP, waternota en waterplan doorgeschoven van 2020 naar 2021	2021	2.715	B	-	61	61	61
Investeringen GRP, waternota en waterplan doorgeschoven van 2020 naar 2022	2022	1.397	B	-	-	32	32
Investeringen GRP, waternota en waterplan 2021	2021	717	B	-	16	16	16
Investeringen GRP, waternota en waterplan 2022	2022	1.114	B	-	-	25	25
Investeringen GRP, waternota en waterplan 2023	2023	3.100	B	-	-	-	75
Investeringen GRP, waternota en waterplan 2024	2024	3.100	B	-	-	-	-
Totaal taakveld 7.2		12.143		-	78	135	210
Totale investering volgens Investeringsplan	0	60.075	0	3.336	1.400	1.610	2.189

Lasten en baten per taakveld 2020-2023 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Programma: 1. Inwoner & Bestuur		12.564	12.774	11.290	11.400	-2.095	-2.098	-2.098	-2.098
Taakveld: 0.1 Bestuur	facilitering van de bestuursorganen	5.010	5.091	3.470	3.500	-29	-29	-29	-29
Taakveld: 0.2 Burgerzaken	paspoorten, rijbewijzen, bevolkingsregister, verkiezingen	1.551	1.566	1.551	1.566	-910	-910	-910	-910
Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen	653	653	653	653	-218	-218	-218	-218
Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen	3.551	3.624	3.694	3.773	-32	-32	-32	-32
Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid	alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid	811	811	811	811	-18	-18	-18	-18
Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging	989	1.029	1.111	1.097	-888	-890	-890	-890
Programma: 2. Altena samenredzaam		47.372	47.200	46.914	46.779	-7.826	-7.846	-7.868	-7.868
Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	kinderopvang, MFA's, ouderenwerk, vrijwilligerswerk, nieuwkomers/vluchtelingen, WMO, jeugd- en jongerenwerk	4.483	4.585	4.624	4.623	-53	-48	-43	-43
Taakveld: 6.2 Wijkteams	alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en - dienstverlening), toegang tot sociaal domein	2.296	2.296	2.296	2.328	0	0	0	0
Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen	alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen	10.322	10.205	10.054	10.054	-7.447	-7.447	-7.447	-7.447
Taakveld: 6.4 Begeleide participatie	voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid	3.742	3.570	3.427	3.261	0	0	0	0
Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie	alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen	1.124	1.124	1.124	1.124	0	0	0	0
Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden	2.490	2.496	2.534	2.534	0	0	0	0
Taakveld: 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch) die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking: WMO, schuldhulpverlening	9.213	9.366	9.563	9.563	-326	-351	-378	-378
Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt, bijv jeugd-GGZ, PGB jeugd, jeugdszorg plus	7.056	6.900	6.598	6.598	0	0	0	0
Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	alle opvang- en beschermdwonenvoorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven	407	375	375	375	0	0	0	0

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven	3.718	3.791	3.827	3.827	0	0	0	0
Taakveld: 7.1 Volksgezondheid	maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen	2.522	2.492	2.492	2.492	0	0	0	0
Programma: 3. Veelzijdig Altena		17.404	14.386	14.375	14.702	-2.139	-2.141	-2.146	-2.146
Taakveld: 2.3 Recreatieve havens	jachthaven, passantenhaven, lig- en havengelden	80	86	74	94	-76	-76	-76	-76
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling	algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid	423	429	429	429	0	0	0	0
Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	grondexploitaties, bedrijventerreinen, investeringen in winkelgebieden, werkzaamheden t.b.v. land- en tuinbouwgronden	18	18	18	18	-86	-86	-86	-86
Taakveld: 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente	319	319	321	319	-123	-125	-125	-125
Taakveld: 3.4 Economische promotie	activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente	449	449	449	449	-150	-150	-150	-150
Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs	gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs	210	210	210	210	0	0	0	0
Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting	gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs	5.622	3.064	3.098	3.420	-205	-201	-201	-201
Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	lokaal onderwijsbeleid en de leerlingvoorzieningen	2.950	2.938	2.939	2.939	-420	-419	-419	-419
Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering	niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele en amateursport	750	750	750	750	-106	-106	-106	-106
Taakveld: 5.2 Sportaccommodaties	alle accommodaties voor sportbeoefening	3.587	3.581	3.558	3.551	-881	-885	-890	-890
Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel	898	448	448	448	-27	-27	-27	-27
Taakveld: 5.4 Musea	activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur, streekarchief	508	508	506	504	-2	-2	-2	-2
Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed	taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed	544	539	528	525	-59	-59	-59	-59
Taakveld: 5.6 Media	de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers, bijv. bibliotheken, lokale pers, lokale omroep.	929	929	929	928	-2	-2	-2	-2
Taakveld: 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie VA	hobbyclubs en volkstuinverenigingen	118	118	118	118	-3	-3	-3	-3

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Programma 4. Duurzaam Altena		20.855	19.432	19.598	19.656	-18.386	-17.088	-17.263	-17.333
Taakveld: 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	vergroening schoolpleinen, uitbreiden groenstructuren in en rondom dorpen, verhardingen vervangen door groen	4.163	4.291	4.356	4.358	-8	-32	-32	-32
Taakveld: 7.2 Riolering	gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding:	3.439	3.486	3.576	3.648	-5.918	-6.070	-6.160	-6.233
Taakveld: 7.3 Afval	de inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval	5.079	5.078	5.144	5.142	-6.555	-6.561	-6.646	-6.644
Taakveld: 7.4 Milieubeheer	gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu waaronder	1.487	1.380	1.395	1.410	0	0	0	0
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening	taken op grond van de wet Ruimtelijke Ordening	1.155	1.173	1.140	1.140	-23	-23	-23	-23
Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitatie	4.536	3.056	3.056	3.056	-4.448	-2.968	-2.968	-2.968
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen	gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening (volkshuisvestingsbeleid)	996	969	931	903	-1.434	-1.434	-1.434	-1.434
Programma: 5. Bereikbaar Altena		10.011	9.204	9.332	9.476	-6.384	-1.000	-1.000	-1.000
Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer	taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur	8.298	8.108	8.238	8.384	-5.836	-381	-381	-381
Taakveld: 2.2 Parkeren	taken op het gebied van ontwikkeling en beheer van parkeervoorzieningen	14	14	14	14	0	0	0	0
Taakveld: 2.4 Economische havens en waterwegen	taken ten behoeve van de (beroeps-)scheepvaart en de bijbehorende infrastructuur	1.109	642	639	638	-548	-620	-620	-620
Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer	taken op het gebied van openbaar vervoer en bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen	591	441	441	441	0	0	0	0
Programma: 6a. Financiering en algemene dekkingsmiddelen		-1.267	-201	953	2.406	-86.487	-88.303	-87.654	-89.199
Taakveld: 0.5 Treasury	Financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven	-139	-226	-326	-388	-253	-232	-205	-177
Taakveld: 0.61 OZB woningen	de onroerend zaakbelasting op de woning	212	214	217	217	-6.507	-6.507	-6.507	-6.507
Taakveld: 0.62 OZB niet-woningen	de onroerend zaakbelasting op niet-woningen	26	27	27	27	-3.069	-3.069	-3.069	-3.069
Taakveld: 0.64 Belastingen overig	overige gemeentelijke belastingen, zoals: hondenbelasting, reclamebelasting, heffing en invordering, bezwaar en beroep	10	11	11	11	-11	-11	-11	-11
Taakveld: 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	uitkeringen uit het gemeentefonds: algemene uitkering, integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen, art 12-uitkering	0	0	0	0	-76.648	-78.484	-77.863	-79.435
Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten	stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc., (schattingen) niet voorziene uitgaven	-1.376	-227	1.023	2.539	0	0	0	0
Programma: 6b. Overhead		18.434	17.823	17.592	17.580	-1.213	-1.157	-1.157	-1.157
Taakveld: 0.4 Overhead	kosten van overhead, d.w.z. alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces	18.434	17.823	17.592	17.580	-1.213	-1.157	-1.157	-1.157

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Programma: 6c. Vennootschapsbelasting		0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar/verantwoordingsjaar	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves		8.086	2.725	2.725	2.725	-8.972	-3.711	-3.592	-3.924
Taakveld: 0.10 Mutaties reserves	alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die verband houden met de taakvelden 0. tot en met 8	8.086	2.725	2.725	2.725	-8.972	-3.711	-3.592	-3.924
SUBTOTAAL		133.460	123.344	122.778	124.725	-133.501	-123.344	-122.778	-124.725
Taakveld 0.11 Resultaat	ten slotte komen de begrotingssaldi tot uitdrukking op taakveld 0.11	41	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL		133.501	123.344	122.778	124.725	-133.501	-123.344	-122.778	-124.725